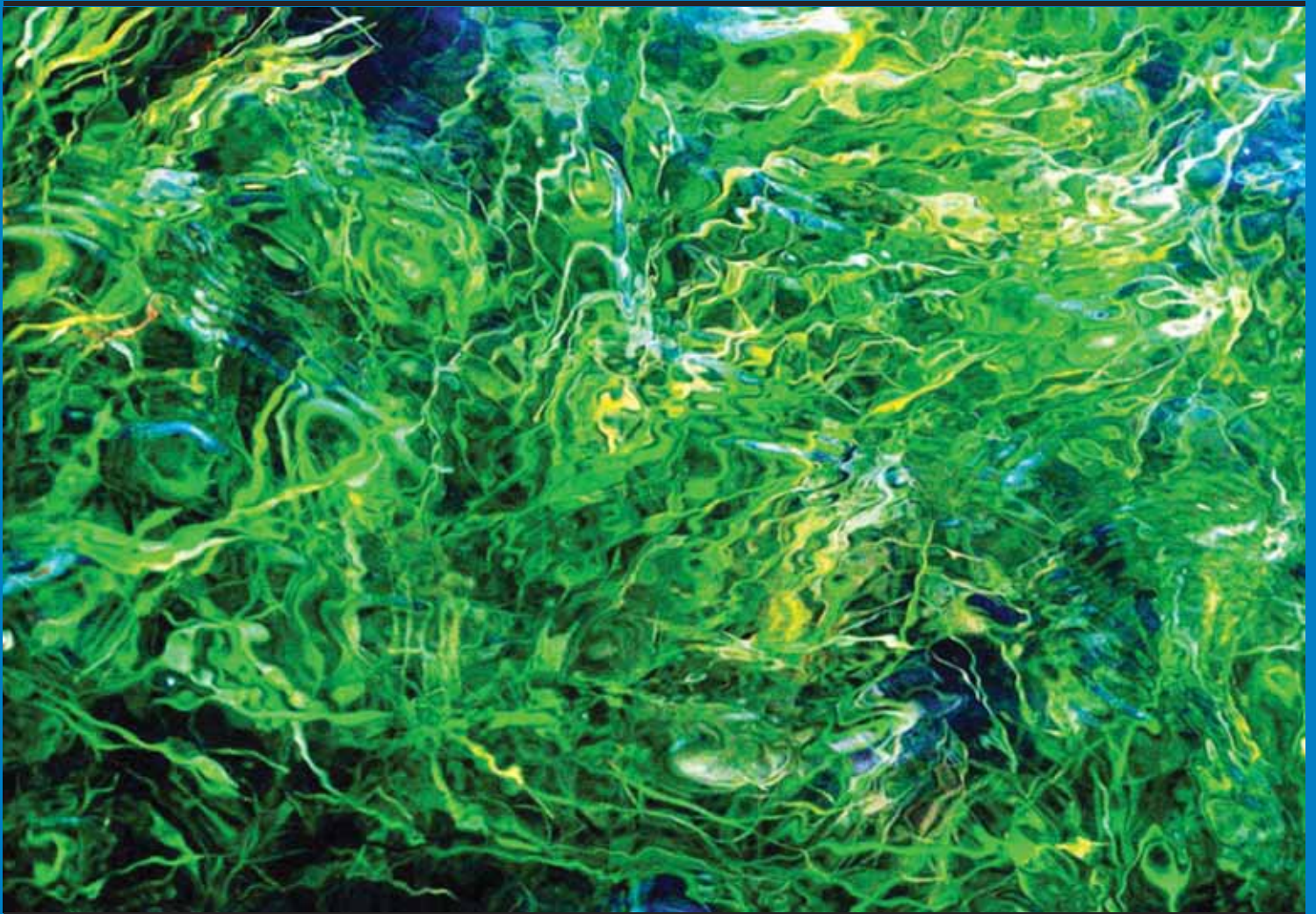

Š E H E R

BANJA LUKA

Riječ urednika

„Vezeni most“, izbori, Covid 19, skupština Saveza...

Poštovani čitaoci, dragi prijatelji!

Vjerujem, da ste se ipak uspjeli bar malo odmoriti tokom proteklog ljeta, koje je bilo u znaku korona virusa i svega onoga što nam je ta pandemija donijela. Ovo nesretno stanje traje predugo i pitanje je kada ćemo se vratiti normalnom životu. Najgore od svega je da se godišnji odmor nije, zbog različitih uredbi, normi i zabrana u cijelom svijetu, mogao provesti tamo gdje se planiralo. Mnogo je zaraženih i, nažalost, i preminulih. Statistika pokazuje, da je na neslavnoj listi visoko plasirana i Bosna Hercegovina, preciznije nalazi se na 29. mjestu sa 20,64 umrlih od korone na 100.000 stanovnika (uzete su u obzir države s više od 100.000 stanovnika).

Kod nas je još gore, jer je Švedska na 11. mjestu ove liste. Usprkos raznoraznim preporukama i zabranama, dio se ipak odlučio putovati za domovinu i Jadransku obalu. Među njima i moja porodica. I u Banjaluci, a i u Sarajevu, osjetila se neka praznina zbog nedolaska dijaspore, a primijetio sam i da su mnogi građani u nekoj vrsti letargije. Ni takve novonastale otežavajuće okolnosti nisu mogle spriječiti vrijedne malobrojne članove našeg Saveza Banjalučana, da se i ove godine angažuju u pripremi i realizaciji tradicionalnog „Vezanog mosta“, pomažući Zajednici udruženja građana Banjaluke da nam i ovogodišnja manifestacija, koliko toliko, uljepša ljeto i boravak u zavičaju. Usprkos velikim ekonomskim problemima, nedovoljnoj pomoći grada i pomenutim nepravilnostima, možemo biti ponosni na ostvarene rezultate, jer treba imati u vidu da je manifestacija održana uz stvarno ogromne poteškoće. Ipak, naša udruženja u Švedskoj su još jednom pokazala izuzetnu solidarnost i razumijevanje i svojom materijalnom podrškom omogućila da se većina planiranih aktivnosti ostvari na opšte zadovoljstvo.

U našem gradu, kao uostalom u cijeloj domovini, burna je politička situacija. Nije to ništa novo, već smo navikli da ništa ne ide na bolje. Milorad Dodik je uporan u negiranju BiH i genocida u Srebrenici, opoziciju naziva izdajnicima i poltronima, a sanja da RS i Srbija budu jedna zemlja. Davanjem tolikih populističkih izjava, formulacija i opasnih obećanja u predizbornoj kampanji ima za cilj destabilizirati BiH i sebe proglasiti zaštitnikom i spasio-cem srpskog naroda. I sve to usprkos protivljenju mnogih razumnih građana i političara i mnogih ambasadora u BiH, i svjetske javnosti. Dokle će to ludilo u domovini trajati, vidjećemo.

Možda ovi predstojeći izbori i donesu neke promjene. Crnogorski su dokazali da ništa nije nemoguće. Na ovogodišnje izbore iz dijaspore se prijavilo više od 100.000 građana, što je veliki pomak na bolje i nadamo se da će za dvije godine ta brojka biti mnogo veća. To daje nadu da probosanski i prohercegovački orijentisani građani dođu na svoje i pobjede na idućim izborima. Ne smijemo zaboraviti da je naša građanska dužnost da glasamo i mnogi od vas, koji ste se prijavili za glasanje, a živite van domovine, dobit ćete na kućne adrese, poštom, glasačke listiće sa imenima kandidata. Iako su ovogodišnji lokalni izbori, zbog raznih političkih igara i konkretnih opstrukcija, pomjereni, oni će se održati, a veoma je bitno i važno da će se održati i u Mostaru, nakon punih 12 godina.

I, na kraju, da vas obavijestim da su veoma mali izgledi da će se održati 26. tradicionalni susret Banjalučana koji je trebalo da nas okupi u prelijepom gradu Noršepingu. Ako bude kakvih promjena, obavijestit ćemo vas na vrijeme.

Na ovoj stranici možete čitati sve dosadašnje brojeve „Šeher Banje Luke“.
<http://issuu.com/savezbl>

Na kraju da se vama, koji ste nam već poslali dobrovoljne priloge, u ime naše male redakcije i u svoje lično, iskreno zahvalim na pomoći i razumijevanju, i nadam se da će vam se pridružiti i mnogi drugi naši čitaoci.

Vaš urednik, Mirsad Filipović

OSNOVAN/GRUNDAT 2009.

Izdavač/Utgivare

SAVEZ BANJALUČANA U ŠVEDSKOJ
RIKSFÖRBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

ISSN 2000-5180

**Glavni i odgovorni urednik/
Chefredaktör och ansvarig utgivare**

Mirsad Filipović

Urednik/Redaktor

Goran Mulahusić

Grafička obrada/Grafisk arbete

Gunić Zlatan, Art-studio EMMA

Lektor/Korrekturläsare

Ismet Bekrić

Blagajnik-Ekonom/Kassör-Ekonom

Zlatko Avdagić

Redakcija/Redaktion

Goran Mulahusić
Enisa Bajrić
Fatima Mahmutović
Ozren Tinjić
Nedžad Talović

Dopisnici/Korrespondenter

Ismet Bekrić (Slovenija)
Mišo Vidović (BiH)
Radmila Karlaš (BiH)
Mersad Rajić (Kanada)
Ljubica Perkman (Njemačka)
Reuf Jakupović (Švedska)
Dr Severin D. Rakić (Australija)
Dinko Osmančević (BiH)

Adresa redakcije/Redaktionens adress

Šeher Banjaluka,
Luxorgatan 12, 591 39 Motala
Telefon: +46(0) 739 872 284
Internet: www.bisavez.se
E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com

List izlazi dvomjesečno

Godišnja pretplata:
6 brojeva 150 SEK plus poštarina

Pretplata i reklame

+46(0) 73 98 72 284
E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com
Rukopisi, crteži i fotografije se ne vraćaju

Štampa/Tryck

NIGD "DNN" Banja Luka

Naslovna strana

Slobodan Rašić Bobara, Vrbaši voda

Skupština Saveza Banjalučana u Švedskoj.....	4
”Vezeni most 2020.”	6
Banjaluka u vrijeme korone: Zabrana do zabrane.....	8
Tužba na tužbu.....	11
Dijaspora želi u gradske klupe.....	12
Kolumna: Mrljava.....	14
Intervju - Zaim Pašić: Iz dana u dan... ..	16
Riječ predsjednika o predsjedniku.....	18
Zaštitna maska: Da ili ne?.....	23
Sjećanje: Banjalučki mostovi.....	26
Londonska umjetnica Lejla Kevrić.....	28
Kolaž: Prirodne ljepote BiH:.....	30
”Klub 100-PLUS”: ”Peticija 8372”.....	32
Sjećanja.....	34
Beisa Romanić: Banjaluko voljeni grade!.....	36
Kad se u Bosnu zakorači: Eto ti čuda!.....	38
Uspomene: U carstvu šuma i medvjeda.....	40
Promocije: Priče pred ogledalom.....	42
Svođenje računa.....	44
Niko nas više ne sastavi, priznajem krivicu.....	46
Svi smo odgovorni.....	47
Enisa: Bukovi i tihaci.....	48
Jedno sudbonosno Meeeeeeee!.....	50
Doktorica velikog srca.....	52
Novi ”Banjalučki žubori”: Riječi sa sedara.....	54
Vicevi.....	56
In memoriam: Edhem Edo Čizmić.....	58

str.4

Radno ozračje

str.6

”Vezeni most 2020.”

str. 42

Priče pred ogledalom

str: 12

Dijaspora želi
u gradske klupe

Radno predsjedništvo: Lejla Arnautović, Zineta Hadrović, Fikret Tufek i Stjepan Knežević

Foto: Goran MULAHSIĆ

I u (ne)uslovima izazavnih epidemijom, ipak u znaku planiranih aktivnosti.

RADNO OZRAČJE

Piše: Mirsad Filipović

Redovna godišnja skupština Saveza Banjalučana u Švedskoj, održana u subotu 20. juna u Alvesti, bila je posebno u znaku naše vodilje – "Banjaluka u sru", jer nam je i domaćin bilo udruženje s ovim imenom i ovim ozračjem. Trebalo je da se sastanemo i ranije, ali je naše radno druženje bilo odgađano zbog (ne)uslova izazvanih epidemijom korona virusa.

Čekali smo duže vremena kako bi se stvorili povoljniji uslovi za fizičko održavanje skupštine. Imali smo i dvije "digitalne sjednice" Glavnog odbora u aprilu i maju, i iskustva su pokazala da je najbolje rješenje, ipak, da se skupština održi kao i dosadašnje. Znali smo da će odziv, zbog opravdanih razloga, biti manji, ali smo ipak nastojali, i u dobroj mjeri uspjeli, da u rad bude direktno ili indirektno, kontaktima, uključeno što više aktivista.

Dobar odziv delegata

Prije samog početka skupa, prisutnim delegatima i domaćinima prigodnim riječima obratio se predsjednik Saveza Mirsad Filipović i objasnio novonastalu situaciju i stav GO saveza oko održavanja ovogodišnje skupštine. U ime domaćina gostima se obratio predsjednik udruženja-domaćina i predstavio rad ovog uspješnog udruženja.

Sama skupština je, ipak, protekla u ugodnom ozračju; neki delegati su nosili maske a svi smo se držali propisane distance od dva metra. Izvještaje o radu, ekonomiji, reviziji i planovima za slijedeću godinu podnijeli su predsjednik Saveza, blagajnik i revizijska komisija. Iz diskusija delegata moglo se zaključiti da je Savez Banjalučana, sa svojim upravnim odborom, veoma uspješno odradio većinu zacrtanih ciljeva u prošloj godini. Raduje i odziv delegata jer ih je na ovoj skupštini bilo dovoljno za donošenje punopravnih odluka, kako je statutom predviđeno.

Novo rukovodstvo

Izabrano je i novo rukovodstvo, i u naredne dvije godine Savez će voditi:

Predsjednik Saveza, mandat dvije godine: Mirsad Filipović.

Zamjenik predsjednika Saveza: Fatima Mahmutović.

Stalni članovi, mandat dvije godine: Asmir Metaj, Faruk Sarajlić, Mesud Mulaomerović, Džemil Vajrača, Fatima Mahmutović, Fatima Metaj, Mirsad Bajrić, Ferid Lukačević, Ilijaz Imamović i Lejla Arnautović

Zamjenici, mandat dvije godine: Nusreta Garčević, Edina Maslač, Kemal Alihodžić, Reuf Jakupović i Šemso Avdić.

Nadzorna komisija, mandat jedna godina: predsjednik Ibrahim Hadžidedić i zamjenik Jasmin Hamula.

Kandidaciona komisija: Enisa Bajrić i Mesud Bajrektarević.

Blagajnik: Zlatko Avdagić.

Sekretar: Lejla Arnautović.

Skupštinu je vrlo uspješno vodio Fikret Tufek.

Poslije završetka rada skupštine, predsjednik Saveza i predsjedavajući skupštine su se zahvalili domaćinima na izvrsnom gostoprimstvu, začinjnom tradicionalnom bosanskom kuhinjom i ukusnim kolačima koje su spremili vrijedni članovi ovog, po mnogo čemu, uspješnog udruženja.

Midhat Kobašlić i Nail Vajrača

Ibrahim Hadžidedić i Muris Puškar

Nigdje bez našeg magazina

Ilian Dossev, Džemil Vajrača, čučić Mustafa Memić, Elvis Domukus, Elis Kvirgić

Ilijas Imamović

Mirsad Bajrić i Adelisa Hadžić

Petodnevni program Tradicionalnih 17. susreta Banjalučana „Vezeni most-2020“, počeo je u subotu 18. jula u 10 h na desnoj obali Vrbasa pored šeherkog visećeg mosta. Uz prigodan program, na dostojanstven način brojni građani puštali su cvijeće niz vode Vrbasa sa visećeg mosta u Šeheru, kao pomen i sjećanje na civilne žrtve rata, sa porukama:

„NE PONOVILO SE“
i „GRADIMO
BUDUĆNOST
ZAJEDNO“

Ostali smo i ostaćemo SVOJI!

Godina koju ćemo pamtiti i po tome da nismo odustali

Pripremila redakcija i Ismet Bekrić

Foto: Slobodan Rašić Bobara, Mišo Vidović, Zlatan Gunić

*Ovogodišnjim, već 17-im, susretom Banjalučana u rodnom gradu – **Vezenim mostom**, iz avlije i bašte pjesnikinje Nasihe Kapidžić Hadžić i njene sestre, likovne pedagoginje Bebe Kapidžić, poveo nas je **Zlatan Gunić**, novi predsjednik Organizacionog odbora ove značajne manifestacije, koji je tom prilikom rekao:*

Svi smo svjesni okolnosti u kojima će se aktivnosti ove godine odvijati. Bili smo proteklih nekoliko mjeseci svjedoci i učesnici događaja bez presedana u istoriji. Nakon zemljotresa, poplava, ratova, masovnih migracija, vremena bez struje, grijanja i bez hrane – Banjalučani su dočekali i takva vremena da ih ugrožava i razdvaja nevidljiva sila koja se proširila cijelim svijetom. Opasna nova bolest je nemilosrdno udarila na države i narode cijele zemaljske kugle. Još uvijek je među nama, nije pobijeđena i ne pokazuje znakove posustajanja – a posljedice koje je prouzročila svojim dosadašnjim djelovanjem užasne su i vidljive u svakoj pori ljudskog života i djelovanja.

Nas, koji se svake godine okupljamo i družimo, posebno opterećuje činjenica da je ova bolest u najvećoj mjeri opasna po živote i zdravlje starije populacije, što je vidljivo i na primjerima najrazvijenijih evropskih i svjetskih država, koje nisu uspjele da u dovoljnoj mjeri zaštite ove dijelove svog stanovništva i pretrpjele su velike gubitke u svakom pogledu.

Zaustavljanje privrednih i ekonomskih aktivnosti u svim domenima, a posebno u sektorima saobraćaja, ugostiteljstva i turizma – dovelo je do praktično potpune obustave kulturnih i sportskih aktivnosti. Jedan od razloga za taj prekid su mjere vlasti i kriznih štabova (usmjerene na stvaranje karantinske situacije), koje su sprečavale okupljanje u bilo kom obliku i otkazale sve manifestacije sa velikim brojem učesnika i posmatrača. Drugi razlog je, naravno, materijalne prirode. Sva raspoloživa sredstva su bila usmjerena u domen zdravstvenih usluga i preživljavanje stanovništva – dok su mani-

Ovogodišnji Vezeni most je otvorio Zlatan Gunić

festacije iz sfere „nadgradnje“ prepuštene improvizaciji i umjetnici i sportisti su „stavljani na čekanje“.

Nakon završetka zime, a zatim i proljeća, dolaskom ljetnih dana shvatili smo da rasplet ove neugodne situacije još nije na vidiku i da ćemo, kako to kažu medicinski stručnjaci, još neko vrijeme „živjeti sa koronom“.

Ali, život zbog toga ne može i ne treba da stane. Naravno, promijenimo neke navike, načine ponašanja, oprez i preventiva biće prisutniji nego ikada. Ali ne možemo i nećemo prestati da se smijemo, pjevamo, slikamo, poklanjamo cvijeće i govorimo lijepe stihove...

Na igralištima će se i dalje kotrljati lopte, naš Vrbas će i dalje milovati vesla i vitki čamci. Djeca će imati svoje igre i igračke.

Možda će zbog maski na licima osmijesi biti rjeđe vidljivi. Ali će zato biti dragocjeni, mnogo više cijenjeni i radije dočekani nego ranije. Uostalom, nosili maske, naočare, kape i šešire ili bilo koji drugi

„modni dodatak“ – mi se toliko dobro znamo već godinama, da nas ni to ne može razdvojiti, udaljiti ili učiniti nepoznatima. Rukavice na rukama činiće neke dodire hladnijima. Ali, toplota dodira i prisnost među ljudima ionako dolazi iz srca, iz dubine duše i iz maštom zagrijane glave, prepune sjećanja na vremena kada je sve bilo drukčije – i (po nama) ljepše.

Neki ljudi, koje volimo i cijenimo, koje smo željeli vidjeti ovog ljeta – i uživati u njihovoj muzici ili slapovima lijepih riječi koje izviru iz njih – zbog navedenih (svima poznatih) okolnosti neće moći biti s nama. Bićemo siromašniji zbog tog odsustva, ali očekujemo da naš sljedeći susret i druženje zato bude još intenzivniji i sadržajniji, da nadoknadimo sve što smo propustili i pokažemo sve što smo u međuvremenu stvorili i naučili.

I dok se naučnici i ljekari u cijelom svijetu trude da nađu lijekove i vakcine kojima će pobijediti bolest, mi ćemo se potruditi da učinimo sve kako bi Banjaluka i ove godine bila živa, vesela, razigrana i romantična – kako bi ponovo bila ona naša i vaša dobra, lijepa i zanimljiva Banjaluka.

A u tome nam je, naravno, kao i uvijek dosad, potrebna vaša pomoć i saradnja – na koju svakako računamo, jer nikad dosad nije izostala, pa neće ni ove, po svemu posebne godine.

Pamtićemo je po tome što nismo odustali.

Ostali smo i ostaćemo SVOJI! Pripadamo ovom gradu i on pripada nama!

Pokažimo to!

Program je odlično vodio Ranko Pavlović

U subotu, 18. jula u 18.30 h u dvorištu rodne kuće Nasihe Kapidžić upriličeno je svečano otvorenje manifestacije Tradicionalni 17. susreti Banjalučana „Vezeni most-2020“ intoniranjem himne „Oda radosti“. Nakon intonacije himne Evrope „Ode radosti“ iz IX simfonije L.W. Bethovena, prigodnim riječima prisutne su pozdravili i o značaju manifestacije „Vezeni most“ govorili: predsjednik Org. odbora, Zlatan Gunić, zatim predsjednik Saveza Banjalučana u Švedskoj, Mirsad Filipović, te prisutni književnici, a svoje stihove čitali su pjesnici Edina Heldić Smajlagić, Uglješa Kesić, Vid Vicko Vukelić, a banjalučka književnica Radmila Karlaš je predstavila svoju novu knjigu. Program je vrlo uspješno, uprkos kiši, vodio književnik Ranko Pavlović. U nastavku programa na svečan način, u dvorištu porodice Kapidžić položeno je cvijeće na Spomen ploču banjalučke pjesnikinje Nasihe Kapidžić Hadžić, a održan je i omaž pjesnikinji Enisi Osmančević „Sunčana strana svijeta“. Program je završen dodjelom tradiciionalne književne nagrade „Nasiha Kapidžić Hadžić – „Vezeni most“ za domete u dječijoj književnosti pjesniku Rizi Džafiću.

»Vezeni most« 2020: Poezija u doba Korone

U sebi prepoznaj čovjeka...

Sunčana strana svijeta: Omaž pjesnikinji Enisi Osmančević Ćurić * Nove knjige edicije »Banjalučki žubori« * Magazin »Šeher Banja Luka« - šeher na obalama Vrbasa, i u nama *

I u doba Korone, doba iskušenja i neizvjesnosti – Poezija! I »Vezeni most«, kao vječita težnja za ljepotom i prijateljstvom, za lijepom Riječju – iznad svakog zla.

»Drvene i željezne mostove / vrijeme nagriza, ruši, / a pjesnički, sazdani od riječi, / vječito traju u duši.// Pjesničkim mostovima ljubav hrli / sa jedne na drugu stranu / i sve prepreke pred sobom ruši / noseći zlačanu granu... // Može vrijeme da grize čelik, / sjenu i najtvrdju kost, / ali nikad neće porušiti / vitki pjesnički most...« Ove stihove napisao je prije dvije godine pjesnik Ranko Pavlović, jedan od prvih dobitnika nagrade »Nasiha Kapidžić Hadžić – Vezeni most«.

Pjesnički most: A sada su stihovi Ranka Pavlovića imali posebnu, životnu snagu, da nas 18. jula 2020. uvedu i vode kroz literarni program ovogodišnje manifestacije »Vezeni most«. U posebnim uslovima okupljanja, u kojima je morala postojati i distanca i ograničen broj pojitelaca, i kada je i duga gusta kiša dobovala po otvorenim kišobranima i listovima u dvorištu i bašti u kojoj je pjesnikinja Nasiha Kapidžić zapisivala i svoje prve stihove, pjesnički most kao da je svoje lukove spustio od bosanske kuće do Kapidžića broda na Vrbasu, da ponovo

poveže daljine i nostalgije. I riječi koje zrače međusobnim uvažavanjem i ljubavlju. Te riječi zažuborile su i u pozdravu predsjednika Organizacionog odbora »Vezanog mosta« *Zlatana Gunića*, čije obraćanje donosimo u posebnom prilogu, i u riječima, dobrodošlice likovne pedagoginje i umjetnice Bebe Kapidžić, i u stihovima koje su napisali u knjigama ili kazivali sami pjesnici.

Sunčana strana svijeta Enise Osmančević Ćurić: U bašti pjesnikinje dočekivala nas je godinama svojim stihovima i pjesnikinja *Enisa Osmančević Ćurić*, da nas ozari i uplete u svoj lirski vez. Ovog puta, nažalost, dočekala nas je samo tužna pjesma kiše, i slapova. »*Duša našeg grada, pjesnikinja, majka, dobra i hrabra žena Enisa Osmančević Ćurić otišla je za svojim snovima, za svojim napisanim i nenapisanim pjesmama. Nama je ostavila svoju sunčanu stranu svijeta, da se ne izgubimo...*« Kazano je to u omažu pjesnikinji, u koji su se uplele riječi mnogi njenih prijatelja i sapoetnika, kao i pjesnika *Šime Ešića*:

»*Vjerujemo da će gore među zvijezdama, negdje konačno, pronaći svoj pramčioč – topli proplanak, kutak u zavjetrini u kojem je toplo, onakav kakav je cijelog života ostavljala u dušama svoji prijatelja i čitalaca.*«

Enisa nam je ostavila svoju životnu i poetsku poruku: *U svemiru da se ne izgubimo.*

Vrba među koricama knjige: Književno predvečerje u bašti i avliji pjesnikinje Nasihe Kapidžić Hadžić bilo je u znaku nove već 22.

Edina Heldić

knjige »Banjalučkih žubora«, posvećene Vrbasu - »Vrbaskog ljepopisa« u kojeg je svoje stihove upleo i sam voditelj programa Ranko Pavlović. O ovoj knjizi pišemo opširnije u posebnom prilogu. A početkom ove godine edicija »Banjalučki žubori« zažuborila je i sa dva nova izdanja – dva prvenca banjalučkih pjesnikinja. Stihovi su doletjeli na krilima nostalgije iz Amerike i Engleske; prve je svojim sjećanjima i čežnjama ispisala *Nataša Križanić*, a druge je iz dana u dan tkala nitima duše *Siba Halimić*.

Knjige je predstavio književnik *Ranko Pavlović*, koristeći i ocjene iz pogovora urednika *Ismeta Bekrića*, iz kojih izdvajamo:

Lirski album Nataše Križanić: U pjesničkom albumu Nataše Križanić prepliću se slike zavičaja, ne samo onog geografskog, stvarnog, nego još više onog koji je postao i san, onaj što nosi u sebi, i bez kojega bismo bili bića bez duhovnog kontinuiteta, bez svoga izvora i svoga toka. ... Plima osjećanja i inspiracija izbacila je na obale od papira najljepše darove – riječi, stihove, pjesme, koje su se, evo, skupile među koricama knjige, i razlile po beskrajima najljepših osjećanja, zavičajnih, porodičnih, prijateljskih, osobnih, univerzalnih. I tako je nastao ovaj most od riječi i osjećanja – »*Most duginih boja*«... A ovaj pjesnički most uljepšan je i bojama i ilustracijama *Sabahete Hadžikadić*.

Lirski dnevnik Sibe Halimić: Zbirka pjesama Sibe Halimić »*Tamo sam sretna*« zapravo je mala ispovijest jedne žene, majke, Bosanke u svijetu, i u svome srcu, koja svoju nostalgiju, i svoje boli, svoj duševni nemir, ne želi da uzdiže na nivo zajedničke tragedije, nego čuva i smiruje u sebi, čak kao vlastito bogatstvo. Bogat je onaj ko i u boli zna da prašta i voli! Zato ova knjiga ne zrači mržnjom, jadikovkom, nego, naprotiv, ljubavlju i drhtajima vode i cvijeta. I odsjajima sunca u prozorima bosanskih kuća... Te drhtaje uljepšali su i drhtaji boja na slikama i crtežima *Radeta Babića*, koji nam je ovdje dočarao i niz bosanskih i šeherskih kuća.

Šeher koji živi i u nama: Iz »Banjalučkih žubora« potekao je i ljepopis magazina »*Šeher Banjaluka*«, kojega priprema i izdaje Savez Banjalučana Švedske, čiji je urednik, *Mirsad Filipović*, prošao kroz

Dr. Rade Dujaković

Dr. Rade Dujaković

Uglješa Kesić

sva iskušenja i ipak došao da na još jednom »Vezenom mostu« predstavi vez riječi svoga, i našega, glasila i zbornika sjećanja i želja. Još jednom je naglasio da »Šeher Banjaluka« širi svoje aleje, ulice i obale svugdje tamo gdje ima Banjalučana, a ima ih od Skandinavije do Amerike, Australije i Novog Zelanda. To je i onaj Šeher koji živi i u nama, i kojemu se uvijek i vraćamo, na obale voljene rijeke.

Elvir Mujičić i Zlatan Gunić

Vjerni posjetioci

»Lutak« Radmile Karlaš

Novinarka i književnica Radmila Karlaš, stalna saradnica magazina »Šeher Banjaluka«, obogatila je ovogodišnji »Vezeni most« promocijom svoje nove knjige priča »Lutak« (»Impratur«), koja se bavi »ljudima i silama koje na njih utiču«, a koje se događaju u nekom neodređenom i neograničenom vremenu i koje udaraju »u samu srž naše kolektivne imaginacije«.

Živo izdanje magazina »Šeher Banjaluka« obogatili su svojim prisustvom, svojim stihovima i slikama, i neki od saradnika: *Radmila Karlaš, Mišo Vidović, Dr Rade Dujaković, Sadik Beglerović, Anto Miketa, Edina Heldić, Uglješa Kesić*. Bile su tu i mlade članice dramske

skupine »Roda«, poznate lutkarske *Nevenke Rodić*, koje su se tokom ovogodišnjeg susreta predstavile i u gradskom parku, i kraj spomen obilježja Safikadi, kojoj je stihove posvetio i banjalučki pjesnik Vid Vicko Vukelić: »*Teče, teče Vrbas hladni, / o stijenu snažno bije, / u dubini, kraj obale, / jednu davnu priču krije, // Ispod mosta Herman zove, / Safikadu da isprosi, / godinama Vrbas pamti / čežnju koju ljubav nosi...*«

I tako, sklopile su se stranice još jednog živog izdanja »Vezeng mosta«, ali ostaje pjesnički vezeni most, sa porukom pjesnika Ranka Pavlovića, u koju bismo mogli utkati i poruku cjelokupnog ovogodišnjeg susreta »Vezeni most«: »*Njime kreni u susret radosti, / prijatelju koji te čeka, / raširi ruke, zagri nebo, / u sebi prepoznaj čovjeka.*«

Nagrada “Vezeni most” – u Bihać

Putevima savremene književnosti

Nagrada “Nasiha Kapidžić Hadžić – Vezeni most” dodijeljena književniku, književnom kritičaru i istoričaru književnosti Rizi Džafiću iz Bihaća.

Žiri Međunarodnog centra za izgradnju povjerenja “Vezeni most” Banjaluka, u sastavu: Ismet Bekrić, Šimo Ešić i Ranko Pavlović, u nemogućnosti da se sastane zbog poznate situacije izazvane pandemijom korone, online usaglašavajući stavove, jednoglasno je donio o d l u k u, da se tradicionalna književna nagrada Susreta “Nasiha Kapidžić Hadžić – Vezeni most” za 2020. godinu dodijeli Rizi Džafiću iz Bihaća.

Svestrani književni stvaralac, profesor doktor Rizo Džafić, književnik, naučnik, književni kritičar i istoričar književnosti, dobitnik više značajnih priznanja za književni i pedagoški rad, već decenijama daje značajan doprinos razvoju književnosti u Bosni i Hercegovini, naročito one koja je namijenjena najmlađim čitaocima.

Zastupljen je u izborima, pregledima i antologijama savremene

dječije poezije i proze, te u školskim udžbenicima i priručnicima i obaveznoj studijskoj literaturi na univerzitetima. Djela su mu prevedena na njemački, engleski, holandski, francuski, švedski, danski, turski, albanski, makedonski i slovenski jezik.

Od 1975. kao kritičar prati savremenu književnu produkciju u BiH i svijetu, te objavljuje veliki broj članaka, kritika, studija i eseja u mnogim književnim časopisima. Objavio je više od 300 naučnih, stručnih i kritičkih tekstova.

Pored više naučnih i stručnih knjiga iz oblasti književnosti za djecu, zatim priređenih čitanki, antologija i izabranih djela značajnih pisaca, objavio je nekoliko zbirki pripovijedaka za odrasle, a djeci je podario nekoliko slikovnica, knjigu igrokaza, zbirke priča: “Očev zavičaj”, “Neispričana priča”, “Azrailovo oko”, “Očeva sjekira”, zbirke pjesama “Naglavačke” i “Tajne beskrajne”, kao i druga djela.

Sve to, po ocjeni žirija, Rizu Džafića preporučilo je za ovo, jedno od najznačajnijih priznanja za književno stvaralaštvo za djecu.

Muhamed Kulenović, Rasim Dizdarević i Mišo Vidović

Revijalni „VRBASKI DAJAK KARAVAN“ održan je sa pet dajak čamaca od gradske plaže "Zelenog mosta" do „Prvih mlinova“ (Alibabe) i nazad. Iskusne banjalučke čamdžije „Dajak“ kluba priredili su lijep ugođaj prisutnim građanima kojima je blago ljetno prokišnjanje učinilo ovaj događaj još ugodnijim.

Neizbježni Dajak, jedan od gradskih simbola

Divan nastup mladih glumaca

Tradicionalno polaganje cvijeća i paljenje svijeća na Safikadinom mezar/grobu održano je, u nedjelju, 19. jula u 20 h . Uz pozdravne riječi, voditeljica dječijeg pozorišta, Nevenka-Nena Rodić govorila je o legendi „Safikada“ . Zatim je prikladne pjesme govorio pjesnik Uglješa Kesić. Zapažen nastup je imao hor „Safikada“ pod rukovodstvom Atife Duna-Kike kao i mladi glumci Dječijeg studija glume „Roda“ . Na kraju ovog programa brojni prisutni građani su položili cvijeće i upalili svijeće na Safikadin mezar.

Polaganje cvijeća na Safikadin mezar

Članovi Dječijeg studija glume "Roda"

U ponedjeljak , 20.jula u 20 h lutkarskom igrom „KO JE KRIV: ČARAPČIĆ, LUTAK ILI MIŠ“, uz prateću muziku na stihove Nasihe Kapidžić Hadžić, koju je za scenu pripremila Nevenka Nena Rodić, mali glumci Dječijeg studija glume „Roda“, oduševili su posjetioce u parku „Petar Kočić“ . Mali glumci su, svojom neposrednošću i animiranjem gledaoca za aktivno učestvovanje u igri, oduševili ne samo djecu, nego i roditelje i druge posjetioce što je nagrađeno gromkim aplauzom.

U četvrtak, 23. jula u 20 h u malom Izložbenom salonu KC Banski dvor svečano je otvorena samostalna izložba slika „MIR U UNI-VERZUMU – MIR NA PLANETI SVIJETA“ banjalučkog slikara Branka Babića. Izložba simbolično briše podjele slaveći ljubav i mir, jer život u ljubavi , toleranciji i poniznosti je jedini način stvaranja sretno i zdrave zajednice, poručuje Babić. Izložba je bila otvorena do 31. jula 2020. god. i izazvala je veliko interesovanje Banjalučana. Za izložbu je štampan Flyer-katalog , a prema mišljenjima posjetilaca izložba je vrlo uspješno osmišljena sa izloženim vrijednim umjetničkim djelima.

Svestrani umjetnik: Branko Babić

Piše: Muharem Omerović

TUŽBA NA TUŽBU

Družba je družba a tužba je tužba.

Kada se Esa vratio iz Njemačke, gdje je imao stančić u Minhenu, koji je izdavao za eure zatekao je u hodniku plavu kovertu uguranu ispod ulaznih vrata. Adresiranu na njegovo ime i prezime.

A u koverti – tužba.

Tužbu je podnijela njegova, ko zna koja po redu, žena.

A u tužbi je izloženo da punački, glavati, Esa treba da plati odštetu nevjenčanoj ženi sa kojom je u ilegali živio devet godina.

A žena Jasna bila je dovoljno i jasna i glasna pa je podredstvom advokata, a preko suda, zatražila zaštitu vitalnih interesa. Da je njen nevjenčani muž isplati za sve dane provedene u eksploataciji a kako piše:

Što je taj njen nevjenčani muž devet godina imao neprijavljenu kućnu pomoćnicu.

Što je devet godina svake noći imao besplatan pun krevet.

Što je devet godina imao besplatnu kuharicu.

Nabavljačicu, tegljačicu, zabavljačicu, hizmećaricu, kopačicu u prolječne dane, potpaljivačicu kotla zimi...

Proširila je nevjenčana Jasna spisak svojih želja tražeći naknadu za odvojeni život od djece iz prvog braka, naknadu za topli obrok što imaju prosvjetari i policija, za pranje, za ribanje, generalno spremanje kuće na tri sprata... Sve što je tražila tražila je za devet godina a sa gospodinom advokatom napravljen je sporazum da uzme što više a pola je njegovo. Dođe i taj dan kada je sudskim pozivom zakazan sudski proces.

U maloj sudnici nađe se pet osoba. Sudija, zapisničar, advokat tužiteljice, tužiteljica Jasna i tuženi Esa.

Pročitana je optužnica, bila je pažljivo saslušana a onda je nastao muk. Iza toga tromo ustao je Esa – advokat sam sebi.

„Časni sude, jesam Esa ali nisam blesa! Tačno je da je poštovana Jasna“ – ali je tog momenta ustala Jasna.

„Laže, časni sude da sam bila poštovana! Jer da sam bila poštovana zar bi sada tužba bila protiv njega.“

Sudija podiže ruku što je trebalo značiti STOP.

„Bez upadica molim! Govorite samo onda kada za to dobijete odobrenje.“

Na mig sudije riječ je ponovo uzeo tuženi Esa.

„Poštovani sude! Devet godina kod mene je Jasna imala krov nad glavom. I nije platila ni dinara niti je imala odakle! A da ja plaćala hotel, ili stanovala privatno, ili noćivala u prenoćištu, bome bi se para natrošila. Kod mene je Jasna imala doručak, ručak i večeru svaki dan. Pomnožite to sa brojem dana u mjesecu pa sve to puta devet godina. Uz to je imala voće, slatkiše ili svaki dan čokolada što je Jasna osobito voljela. Pa raznorazne grickalice uz gledanje TV programa, sokiće, čips, smoki, i šta ti ja znam šta još... Sve to košta svaki dan puta devet godina. Pa je dotična dva puta heftično išla na frizuru, pa je u godini po nekoliko puta išla bolesnoj majci u drugi grad, pa je plaćala lijekove, a ja davao pare, jer nije bila zdravstveno osigurana, pa je devet godina kupovala ljeti cipele a zimi čizmice, pa je devet godina kad joj se htjelo i prohtjelo imala mene za muškarca, pa je devet godina imala stalnu dopunu mobitela... Pa vas molim poštovani sudijo, da nađete pravnog eksperta da sve nabrojeno izračuna, pa ćete vidjeti, časni sude, da ona meni duguje više nego ja njoj.“

Dijaspora želi u gradske klupe

Piše: M.VIDOVIĆ

Ko će biti novi gradonačelnik: Draško Stanivuković, novo ime iz PDP-a koje dosta toga obećava, ili Igor Radojičić, iz SNSD-a, koji je već pokazao šta i kako može? Da li će dijaspora, sa svojim programima i željama, i kandidatima i iz dijaspore, preći izborni prag, svakako i uz najveću podršku samih glasača iz dijaspore?

I dok pandemija korona virusa u entitetu Republika Srpska, u trenutku pisanja ovog teksta (druga polovina avgusta) ne pokazuje znake smirivanja - u jednom momentu čak je registrovano 139 slučajeva korona virusa za dvadeset i četiri sata - političari se pripremaju za lokalne izbore. Istina, predizborna kampanja nije se nije prekidala - uvijek prisutna između dva izborna ciklusa. Političke partije obznanile su i predale izborne liste, kandidate za funkcije

gradonačelnika, i trebalo bi mjesec dana prije izbora, zakazanih za 15. novembar, krenuti u zvaničnu kampanju.

Stanivuković ili Radojičić?

Kandidati za gradonačelnika Banje Luke su Draško Stanivuković iz Partije demokratskog progresa i Igor Radojičić iz Saveza

Draško Stanivuković

nezavisnih socijaldemokrata. Stanivukovićevu kandidaturu podržava i Srpska demokratska stranka, kao i još nekoliko manjih opozicionih stranaka. Radojičić, osim SNSD-a, ima podršku još devet političkih partija, koje uglavnom čine i vladajuću koaliciju na entitetskom nivou. Tokom dosadašnje (ne)zvanične kampanje Stanivuković je odlazio među građane, interesovao se za njihove probleme, otvoreno i jasno ukazivao na loše poteze gradske vlasti, ali isto tako i na afere i kriminalne radnje vlasti na entitetskom nivou. Čak je bio i hapšen, dolazio i u otvorene verbalne sukobe sa najvišim nosiocima vlasti, u parlamentu dobio i šamar od ministra unutrašnjih poslova.

Za razliku od Stanivukovića, čiji su metodi političke borbe možda i (ne)ubičajeni, što su iz Saveza nezavisnih socijaldemokrata često znali ocijeniti kao „jeftine populističko-estradne događaje“, kandidat SNSD-a i aktuelni gradonačelnik Igor Radojičić opredijelio se za drugačiju varijantu: na raspolaganju imao resurse gradske uprave i administracije, podršku stranačke infrastrukture SNSD-a. Tako je Radojičić najčešće „slikan“ na otvaranjima lokalnih putova, infrastrukturnih objekata, javnih manifestacija i događaja pod patronatom gradske uprave. Koristio ih je da uputi predizborne poruke i obećanja, ali je znao i prokomentarisati pojedine izjave i poteze svog protivkandidata. Stoga ne treba isključiti mogućnost da će ova dvojica kandidata i tokom mjesec dana zvanične predizborne kampanje nastaviti u istom tonu i ritmu. Postavlja se i pitanje koliko su njihove političke partije spremne da ih prate. Iako iz Partije demokratskog progresa tvrde da će svim „raspoloživim sredstvima“ stati uz svog kandidata, politički analitičari su se pitali hoće li „PDP imati dovoljno daha da prati Stanivukovića“. S druge strane, SNSD posjeduje prilično veliku stranačku mašineriju, čiji će zadatak biti i da pomognu Radojičiću kako bi se po drugi put domogao funkcije gradonačelnika. Obavljene su i prve ankete.

Odborničke liste

Što se tiče odborničkih lista za Skupštinu grada Banja Luka, SNSD je stavio imena kandidata koji su trenutno odbornici u gradskom parlamentu. Da li se stranački vrh rukovodio „egidom“ da tim koji dobija ne treba mijenjati, ali prema nezvaničnim informacijama, jedan dio članstva SNSD-a usprotivio se ovakvom potezu. Navodno nezadovoljan ovakvim potezom, dio članstva čak je najavio da neće glasati za neke od predloženih kandidata, pa je i Igor Radojičić morao da smiruje strasti.

Prema onome što je PDP objavio, čini se da je i njihova lista „popunjena“ jednim brojem kandidata koji su se ranije pojavljivali u izbornom ciklusu. Što se tiče ostalih opozicionih stranaka, Srpska demokratska stranka podržaće Draška Stanivukovića za gra-

Igor Radojičić

donačelnika. On je zajednički kandidat PDP-a i SDS-a, jer SDS nije mogao „pronaći“ svog kandidata. Naime, iako je nekada bila najveća opoziciona stranka u Banjoj Luci, SDS faktički diše ne škrge. Gradski odbor ove političke partije posljednjih nekoliko godina skoro i da (ne)postoji. Organizacioni problemi, ali i činjenica da su pojedini odbornici u gradskom parlamentu tokom protekle četiri godine promijenili stranački dres, samo su dio onoga sa čime se suočavaju u ovoj stranci. Stoga su morali podržati Draška Stanivukovića, kao zajedničkog kandidata. Koliko će njihova podrška značiti Stanivukoviću, znaće se nakon zatvaranja biračkih mjesta.

Politička organizacija „Pokret pravde“ na izbore izlazi sa punom listom kandidata za odbornike u Skupštini grada Banja Luka, sa 35. Oformljena od aktivista neformalne grupe građana „Pravda za Davida“, prema riječima predsjednika „Pokret pravde“, Ozrena Perduva, radi se prije svega o građanskoj listi koja će se boriti za jedno normalno i uređeno društvo. Kada je riječ o kandidatu za gradonačelnika Banja Luke, „Pokret pravde“ neće imati svog kandidata. Pored toga neće dati podršku ni jednom od kandidata za gradonačelnika Banja Luke. Predsjednik „Pokreta pravde“ Ozren Perduv u obraćanju novinarima rekao je kako „vrlo dobro znate koja su to imena i od ovoga što trenutno imamo mi ne dajemo podršku ni jednom od kandidata jer su oni eksponenti politika koje su nas dovele u ovakvo stanje u kojem se nalazimo“.

Kandidati iz dijaspore

Iz Socijaldemokratske partije BiH (SDP BiH) poručili da kandidat za gradonačelnika iz SNSD-a ne može računati na njihovu podršku. SDP BiH na lokalne izbore ide samostalno i na listi za Skupštinu grada nalazi se 35 kandidata.

–Mi smo jedina ljevica u Banjaluci. Mi smo jedina multinacionalna partija u Banjaluci. Mi smo jedina partija u Banjaluci koja ima kandidate iz dijaspore. Naš cilj je ulazak u Skupštinu grada Banjaluka nakon 20 godina i vraćanje građanskog glasa u skupštinske klupe. Borimo se protiv stanja u Banjaluci, a ne protiv ljudi-izjavio je Vojin Mijatović, potpredsjednik SDP-a BiH. Poručio je kako „SNSD i njihovi sateliti nakon izbora ne mogu računati na koaliciranje s njima ni po koju cijenu“.

Pred zaključenje ovog teksta nova školska godina trebala je početi 1. septembra. Jedna od mjera u školama bila bi i skraćeno vrijeme trajanja časova. U međuvremenu, produžen je rad kafana i ugostiteljskih objekata do 24 sata. Na društvenim mrežama građani su pisali i ovakve komentare: „Mama ja neću u školu od 1. septembra, ja ovo ništa ne razumijem, kako ću, neću...“ „Moraš, sine, ti si direktor...“ „Skratili vrijeme časa u školi, a produžili vrijeme rada kafana...Što nas paze...“

Ilustracija: Goran MULAHSIĆ

MRLJAVA

Piše: Radmila Karlaš

Noćas je umrla Mrljava. Tiho, u snu. Niko se više ne sjeća ko ju je tako prozvao. Možda je došla s tim nadimkom kada se doselila u njihov sokak. Stariji su pomrli koji bi mogli da išta kažu o tome, a mlađe pretjerano nije ni zanimalo. Kako god, Mrljava je doživjela devedeset i sedam ljeta i nešto u izrazu njenog lica (možda ono zbog čega je i dobila nadimak) nikada se nije promijenilo. Problem je bio u tome što bi se ljudi zakleli da su vidjeli njeno lice, ali su se varali. Itekako su se varali. Razlog je ležao u tome što je Mrljava uvijek djelovala nekako potuljeno, hodala je mirno, ali pognute glave. Međutim, izraz njenog lica, kada bi podigla pogled, držanju njenog tijela davao bi potpuno drugačiju karakteristiku, koja je podsjećala na skrušenost hijene koja vreba. Trebalo se tek malo pažljivije zagledati u njene oči, pa vidjeti da u njima nema ništa

od bezazlenosti stidljive žene. Ali, to je bilo gotovo nemoguće, jer su njene oči uglavnom bile spuštene i bila je prava umjetnost natjerati je da ih podigne. Djeca su prva osjetila, više instinktivno do promišljajući, dok je još držala koze u svojoj velikoj avliji. Desilo se da je previsoko naciljana lopta odletjela preko ograde i pala nasred dvorišta. Koze su se uskomešale, zbunjeno gledajući u loptu. Najbrži od dječaka, preskočio je ogradu i taman kad je s loptom u rukama naumio da se vrati istim putem, naišla je Mrljava. Tačnije, isprijecila se. Oči koje u društvu odraslih gotovo nikad nije podizala, ograničavajući se na utisak dobrodušnosti i skrušenosti, sada je usmjerila na dječaka. I to onog najhrabrijeg među djecom, koji se za prvih otapanja snjegova vere po stijenama kao kozorog i ide sam kroz šumu koliko god treba. Dječak, a bilo mu je gotovo trinaest, nije ustuknuo, ali mu je nešto u njenom pogledu naježilo dlačice na vratu. Poslije, kada je odrastao, nije volio da prolazi pored tog dvorišta, niti da sreće Mrljavu. Jer, jedini je on mogao i ruku u vatru staviti da Mrljava nije ono što mnogi misle, već nešto mnogo gore, podmuklije i... Kod tih misli već bi osjećao blagu mučninu. A sve to vrijeme, Mrljava bi pozdravljala komšiluk, prolazeći jednako pognute glave, rijetko izvijajući pogled. Katkad bi otišla na neku kavicu, a i komšinice su ponekada dolazile njoj. Naročito kada je trebalo da kupe kozijeg mlijeka ili sira, koji je Mrljava pravila. Družile bi se, ona jednako pognute glave, odgovarajući često samo potiljkom koji bi savijala, istezala, pomjerala.

I to je bilo sve. Imala je muža, ali je ostala bez poroda. Kada joj je muž umro, svi su odahnuli. Bio je to jedan kolektivni uzdah koji se proširio sokakom, jer joj je muž bio poznat kao čovjek prijekne naravi i svi su u Mrljavinom jadnom izgledu umislili da vide tragove njegove sile. Nije je tukao, ali ju je držao potčinjenom čestim uvredama. Bar su tako svi vjerovali, a i bilo je djelimično tako, jer su se mnogi mogli uvjeriti da taj čovjek ženu tretira kao robinju kojoj, da se ne bi osilila, često treba verbalni bič. Dok bi neko od komšija Silovnom pokušavao skrenuti pažnju na to da sila nikud ne vodi, Mrljava bi se osmjehivala u pod ili užurbano radila po velikoj kuhinji, ne podižući oči. U prvu sumnju pao je Kovač s kraja ulice kada mu je sin stradao prilikom prelaska pruge. Silovni je ridao kao dijete i nije se odmicao od nesretnog Kovača. Ponudio je svaku pomoć, a oči su mu bile oblivene bolom još dugo. Jednom, biće da su prošle bar tri godine od tada, povjerio se Kovaču. Tačnije, omaklo mu se, jer to više nikad nije ponovio. "Guja je ta vaša Mrljava. I ne pitaj me što je dovedoh. Ne znam ni sam. Uklopila se u neki moj period kao cigla u zid. Popunila prazninu koju je Ava ostavila." Svi su znali ko je Ava. Gospodska kći iz drugog sokaka, njegova prva žena. S njom je bio mlad i lud i veseo. Možda previše veseo. I znatizeljan kao svaki momak. Ava mu nije pogledala kroz prste, možda i zbog one nevine dječije predodžbe o vjernoj ljubavi u koju su davno oboje upali. "Poput šljive u g.", šalio bi se. Tako mu se Mrljava učinila kao neko ko može da posluži svrsi, kao ljekoviti oblog, o da, i on se po tom pitanju jako prevario, baš kao i svi drugi. I to je razlog što ga je nešto u njoj samoj nagonilo da je vrijeđa i kinji na bezbroj načina. A ona, ona se kao guja uvijala oko tih riječi, jačajući svoj otrov, spremajući se da nasrne. "Kako da nasrne", pitao je Kovač koji je kod kuće imao lajavu ženu, pa mu se Mrljava činila kao melem na ranu. "Kao prava guja, eto kako." Ona neće odvratiti kao normalan insan, neće podići one svoje oči, to nikad, već će ih samo iskositi i pogledati ga odozdo kao bijesan pas. "Ali će nasrnuti, samo čekaj." Kovač je poslije tražio uzrok ovakvim riječima i odlazio je često kod njih, naročito kad je Silovni počeo pobolijevati, ali Mrljava je bila ista kao i uvijek. Prema mužu popustljiva i mirna, ma kako je on vrijeđao i kinjio. Sahranila ga je po svim običajima, spuštenih ramena i s maramicom na očima. Jadna je, govorili su svi. I da će brzo za njim, jer on, ma kakav da je bio, činio se poput kormila za nju, takvu mrljavu.

A ona je i nakon muževe smrti nastavila živjeti, obarajući i dalje oči ka tlu. Onaj dječak, Risto se zvao, koji je nekad dojurio za loptom u njeno dvorište, u međuvremenu je postao odrastao čovjek i jedan je od rijetkih, izuzimajući Silovnog i Kovača (prvi je davno umro, a drugi je uzgred čuo, ali nije vjerovao) koji je duboko sumnjao u Mrljavinu, da tako kažemo mrljavost. Sad je već podrazumijevao da se ispod svega krije nešto dublje i mračnije, ali ga to nije pretjerano zanimalo, štaviše, događaj iz djetinjstva sa loptom i utiskom, najradije bi izbrisao. Onaj osjećaj jeze na koži bio je nešto što ga je duboko uzdrmalo, utoliko više što taj utisak nije ni s kim podijelio, već ga je čuvao duboko u sebi. I onda jednom, slučajno u kafani na uglu, zadesio se kada je neki kamiondžija tražio da iznajmi sobičak u blizini. Zna li on koga, nagnuo se prema njemu čiji je sto bio u blizini. Ne zna. Onda se neko sjetio Mrljave. Ima kod nje u bašti dvorišna kućica. A kako vam se zove ta, zanimalo je kamiondžiju. I onda su u čudu svi shvatili da ne znaju. Niko je nikad drugačije nije zvao, do nadimkom. Bi li ovako. Ili onako. Ali neko bi uvijek odmahnuo glavom. A da odu da je pitaju. Onda je kamiondžija odmahnuo rukom, zavalio se u škripavu drvenu stolicu i rekao da je i kod njih u selu bila neka žena istog nadimka. Čudna neka slučajnost, svi su zaključili, pa su se upitali je li to možda ova ista. Ali, prije do što je većina od njih došla na svijet, Mrljava je već uveliko bila u njihovom sokaku. "Ja sam to čuo od svoje matere, a ona od svoje." Čulo se glugutanje, jer je Kamiondžija žedno pio iz ledene pivske boce, orošene toplim zrakom. I ostali su se povelili za njegovim primjerom, smoreni žegom kakvu ne pamte. Risto, onaj nekadašnji dječak, nije ni primijetio kako su mu se usta sama od sebe otvorila. Sad dolazi najgori dio, znao je. Žene iz te familije oduvijek su se bavile onim poslom zbog čega se o njima šapotalo krišom. Išlo im se kada bi djece bilo previše, a žita premalo. Uglavnom, žene iz sela su kod prvih mučnina zamicalo u njihovu kuću da to obave na vrijeme, ali vremenom, baš kada je Mrljavina mater naslijedila svoju majku i preuzela zanat, znalo se desiti da iz žena izvuku dijete i od nekoliko mjeseci. "Jednom je dijete bilo živo." Kamiondžija

je prošao rukom kroz kosu. Dječak. Sve se odvijalo pogrešno. Mrljava se uspaničila. Tad je već uveliko pomagala majci. Jedno je bilo te zametke od novorođenčadi ili batrljke od mrtve djece izvlačiti iz žena van i pokopati negdje u šumu, a drugo izvući živo dijete. "I tad je sve počelo." Čak je i Gostioničar sad prekinuo sa svakim poslom i slušao svaku riječ. "Šta je počelo", bio je to njegov glas. Mrljava je zgrabila dijete i gurnula ga naglavce u limenu kantu s vodom koja je stajala u uglu. "Uh, sunce ti jebe." Gostioničar se uhvatio za glavu. Žene iz sela poslije su pričale kako djetetu nije bilo suđeno da se rodi živo, a dok je muž došao kući sa njive, već je negdje bilo pokopano. "Ali, to nije sve." Risto je uporno gledao u izmaglicu svjetlosnih zrnaca prašine u vazduhu. Žene su Mrljavinoj materi počele da odlaze, ne noseći dijete samo u stomaku, već i podbočeno o njega. Bila su to djeca koju one nisu mogle hraniti. Mater ih je redom vraćala govoreći da se ona time ne bavi. Njeno je da im pomogne da se riješe ploda, a ne djeteta. Pri tom je motrila kćerku koja je držala oborene oči. Kada je onomad pritrčala do one limene kante s vodom, sve je bilo gotovo. Mrljava se pravdala da tobož nije vidjela da je dijete živo. Da je samo htjela da ga okupa, prije nego što ga pokopa. "Ti, jedno mrljavo, užasno stvorenje", povikala je mati na nju podigavši ruku. Ali ju je brzo spustila. Nešto u kćerkinom izrazu očiju, izvinutih ispod spuštene glave zaklevalo joj je koljena. Nije se ona prepala te uboge sirotice, već ju je neka neslućena jeza primorala da ustukne. Nedugo potom, razbolila se i umrla. Tako je došao red na Mrljavu da preuzme majčin posao. A ona ga je radila kako nijedna od žena iz njene familije nije. Jer, bilo je i onih nesretnica koje bi klimnule glavom prema limenoj kanti, vidjevši da je žensko. Kao i onih koje bi ostavljale povijeno dijete žurno na vratima i brzale kući. Risto je osjetio da će mu srce stati. "Ali kako pobogu niko ništa nije rekao", opet se javio Gostioničar. Kamiondžija je slegnuo ramenima. Bila su to druga vremena. Ratovi, bolesti, suše. Vladala je glad. Neka djeca umirala su polako, od neuhranjenosti. A onda je Mrljava, jer takav nadimak joj je nakon majčine upadice ostao, odjednom nestala iz sela. Otišla. "To sigurno nije ova naša", rekao je Gostioničar. Ne može biti. Kamiondžija je slegnuo ramenima. To što im kazuje bilo je davno. Sve se desilo mnogo prije njegovog rođenja. "Pa, hoćeš li da te neko odvede da pitaš ovu našu Mrljavu za dvorišni kućerak u njenoj avliji?" pitao ga je Gostioničar. Pokazao je prema Risti kojem je grlo bilo suho unatoč ledenom pivu koje je klizilo niz njega. Ali, Kamiondžija je odmahnuo rukom. "Jok. Ako ću negdje, neću kod babe. Ima li kakva vesela udovica kod vas?" I dok su se svi smijali, Risto je sjedio nijem, piljeći u jednu tačku. Dok nije osjetio nečiju ruku na ramenu. Kovač ga je gledao sa čudnim izrazom u očima. Povukao je stolicu bliže njegovoj i utišao glas. Onda, kada je pošao kod Silovnog nešto prije njegove smrti, čuo je kroz otvoren prozor kako Mrljava na sve njegove uvrede šapuće sebi u bradu. "Šta je govorila", Risti je grlo gorjelo. Da Silovni baci pogled kroz prozor. Tamo, blizu koza, ne vidi se najbolje, poravnala je zemlju, ali ima ih četvoro. A u drugom uglu, bar petoro. Risto je jedva progovorio. "O čemu je pričala." Kovač je mislio da govori o kozama ili tako nešto. Okrenuo se da se vrati nazad, bilo ga je nešto stid da uđe, izgledaće da prisluškuje, kada je Silovni povikao: "Ti, gujo!" Kovač je bezbroj puta čuo Silovnog kako vrijeđa ženu, ali tad je prvi put čuo da Mrljava odgovara na uvrede. Nikada nije puno pričala, pa je i ne htijući zastao. "A ja sam mislio, vjerovao sam da je viša sila", zagrmio je Silovni. Djeca. Njena djeca, sinulo je Risti. Kovač je otišao kući, a Silovni je nedugo potom umro. Možda i te noći. Ne sjeća se više. "Kada sam došao na bdijenje, ona me dočekala spuštenog pogleda." Sjedili su ne govoreći, nesvjesni žamora u kafani. Kamiondžija je već naručivao treću turu, a lista predloženih udovica nakon svakog narednog piva, sve se više produžavala. Sad su zapeli kod crnokose Matilde, pred kojom bi svaki muškarac stavio glavu na panj. "Ja bih radije glavu među njene grudi, takvih nema u cijelom mjestu", zacičao je Gostioničar. Ali, nešto u muškarcima koji su čuli priču o tamo nekoj Mrljavoju, nikako nije htjelo da se vrati na svoje mjesto. Svi su osjećali neku studen u kostima, možda joj i ne znajući uzrok ili ga ne htijući imenovati. "E pa idem ja sad", rekao je Kamiondžija nakon nekog vremena i odgegao ka izlazu. A onda su takođe otišli i svi ostali. Izuzev Riste i Kovača. Na kraju su i oni pošli. Na raskrsnici, blizu Mrljavine kuće, zastali su. Onda su samo odmahnuili rukom, šta je još moglo da se kaže. I svaki je produžio u svom pravcu.

BHCAC u Londonu: pomoć u doba Korone

Iz dana u dan...

Razgovor sa Zaimom Pašićem, predsjednikom BHCAC-a u Londonu koji je odmah stao na prve linije odbrane od virusa i pomoći našim ljudima na Otoku: Proaktivno djelovanje u sklopu koordiniranog lokalnog odgovora na COVID-19.

Razgovarao: Anes Cerić

Od samog početka borbe protiv virusa Corona Covid-19, Bosanskohercegovački savjetodavni centar u Ujedinjenom Kraljevstvu - BHCAC - slijedio je upute javnog zdravstva i vlade UK, poduzimajući sve mjere zaštite svoga osoblja, volontera, korisnika usluga, jednom riječju - života ljudi.

Ovo nam je već na početku našeg razgovora istakao gospodin **Zaim Pašić**, predsjednik ove humanitarne organizacije. I nastavio:

-Praktično, od 17. marta 2020. godine smo prešli na takozvani "remote working"; naše profesionalno osoblje je nastavilo raditi, od kuće, pružajući informacije, savjete, zastupanja i praktičnu pomoć putem telefona, dok su sve ostale aktivnosti do daljnjeg bile obustavljene. Na svu sreću, elektronski sistemi i tehnologija organizacije su omogućili da i dalje radimo i pomazemo ljude bez obzira na to što je UK pod "lockdown".

Prioritet BHCAC je bio ranjiva i COVID-19 riskantna grupa korisnika usluga, to jest oni iznad 70 godina, te koordinirani odgovor na COVID-19 s lokalnim organizacijama civilnog društva kojeg vodi Londonska općina Brent, sa ciljem pružanja adekvatne i brze pomoći svim građanima. To je rezultiralo da je BHCAC u Brent COVID-19 Response – Culture & Community Group. Naše profesionalno osoblje je putem telefonskih poziva starijim korisnicima usluga pratilo promjene kod njih i pružalo im adekvatnu pomoć. Istovremeno su podnosili izvještaje s prve linije općini Brent kako bi se usmjerila pomoć tamo gdje je bila potrebna. Na primjer, pored lokalnih banaka hrane općina Brent je postavila Hub za dostavu njihovih paketa hrane jer su potražnje i potrebe građana bile ogromne. Prema Uredu za nacionalnu statistiku općina Brent je jedna od najsiromašnijih u En-

gleskoj i COVIDOM-19 jedna od najviše pogođenih općina Londona. Pritisak na naše usluge iz dana u dan se povećavao, jer smo jedina organizacija u Londonu koja podržava siromašne i marginalizirane Londončane sa zapadnog Balkana. Većina ih govori vrlo malo ili nikako engleski, žive sami i ovisе o našoj usluzi i podršci.

Također smo bilježili porast naših savjetodavnih usluga u vezi s pitanjima socijalnih primanja i stambenih problema od šire lokalne zajednice, naročito onih koji su ostali bez posla ili su se našli u nezakonitom izbacivanju iz stana. Pomagali smo i onima koji nemaju digitalnih iskustava da putem Interneta podnose zahtjeve za "Universal Credit" i druga prava iz obima nadležnosti vlade. Uz sve to, zabilježili smo porast potražnje lokalnih stanovnika za hitnim paketima hrane. Za period mart-maj 2020. imali smo 47% više potražnje za hranom u odnosu na prethodni kvartal. BHCAC djeluje kao referentni agent za Surfa NW London Food bank, Ealing Food Bank, ima pristup mreži banaka hrane kroz cijelu Englesku i može izdati elektronske bonove za pakete hrane.

S tim u vezi, iskoristio bih priliku da obavijestim sve članove bosanskohercegovačke zajednice koji žive u Engleskoj, bez obzira gdje se nalaze u zemlji, a koji su ostali bez primanja ili su u teškoj financijskoj situaciji, a potrebni su im paketi hrane, da nam se obrate pozivom na broj 020 8459 4201, ponedjeljkom i utorkom između 9:00 i 13:00 i 14:00 i 17:00 sati.

***Da li socijalna izolacija ima značajan utjecaj na ranjivu skupinu vaših korisnika usluga s prostora zapadnog Balkana?**

-Na naše prijatno iznenađenje, u komunikaciji s njima zaključili smo da su prilično otporni. Jedan od faktora koji im ide u korist je da

su se oni naviknuti na život u izolaciji jer tako žive otkako su stigli u UK. Ono što ih zabrinjava je neizvjesnost situacije i briga za njihovu porodicu. Neki su kazali da ih trenutna situacija podsjeća na iskustva iz rata, a neki čak i gore jer u ratu su znali odakle granate padaju dok je coronavirus nevidljivi neprijatelj. Bez obzira, oni su svi dobro i to nas posebno raduje.

***S kojim se problemima susreću vaši klijenti iz šire lokalne zajednice?**

-Teško je prenijeti širinu pitanja sa kojima se naše profesionalno osoblje suočava svakodnevno. Mnogi ljudi koje podržavamo su izgubili posao, pet sedmica čekaju na prve uplate Universal Credit-a, prisiljeni su na izolaciju ili su beskućnici ili na ivici beskućništva.

Znatan je sve veći broj porodica koje postaju siromašne s vrlo malo ili nimalo financijske potpore i mogućnosti prehrane. Među najpogođenijima su migranti. Na primjer, tri člana porodice, uključujući bebu, preživljavaju od 74,35 funti sedmično, što je naknada za jednu nezaposlenu osobu. Jedna samohrana majka, čiji je muž preminuo od COVID-19, nema pristup javnim sredstvima, a ona i njeno dvoje djece nemaju nikakav novac jer je suprugov plaćeni posao bio jedini izvor prihoda ove porodice. To znači da će djeca iz ovih porodica vjerojatno osjetiti glad. Mnogi ljudi jednostavno nemaju pristup resursima da bi se prijavili ili zatražili pomoć. Naše usluge daljinskog savjetovanja i podrške za beneficije djeluju kao životna linija za najugroženije i izolirane lokalne stanovnike i radimo sve što možemo da pružimo savjet i podršku telefonom jer se mnogi korisnici moraju samoizolirati, nemaju porodičnu podršku, digitalne vještine i/ili jednostavno ne znaju kako koristiti vladin sistem socijalne pomoći.

***Šta slijedi za BHCAC?**

-Čini se da je doba otkako je COVID-19 pogodio UK, BHCAC-ov odgovor na šire utjecaje koronavirusa u mnogočemu je tek počeo ... Utjecaj COVID-19 pogoršava situaciju postojećih korisnika, a

naša je zabrinutost da će to gurnuti mnoge u daljnju isključenost i siromaštvo. Uz neizvjesnost s COVID-19 i činjenicu da se ljudi ne mogu vratiti poslu i uobičajenom životu bez pristupa odgovarajućoj i punoj podršci, očekujemo da će se stanje pogoršavati. To znači povećanje siromaštva, beskućništvo, nemogućnost pristupa osnovnoj hrani i uslugama, povećanje dugovanja i pritisak na organizacije kao što je BHCAC, lokalne općine, Zavod za rad i penziju (DWP) i NHS. Ubrzo će Hub općine Brent s paketima hrane biti ukinut. Organizacije koje izdaju bonove za hranu, a BHCAC je jedna od njih, i banke hrane moraću se nositi s cunamijem od dodatne potražnje. Štoviše, mi u BHCAC očekujemo još više zahtjeva za pomoć po socijalnim primanjima. Podnošenje zahtjeva za nezaposlenost i naknade već su na rekordnim nivoima, ekonomski pad će očito trajati više mjeseci, ako ne i godina. Da bismo odgovorili na ovu krizu, mi u BHCAC-a trenutno radimo na osiguravanju resursa kako bismo povećali kapacitete profesionalnog osoblja i odgovorili na potrebe šire Brent zajednice. U međuvremenu, blisko surađujemo sa općinom Brent i lokalnim organizacijama civilnog društva kako bismo osigurali da je naš odgovor dobro koordiniran, da se rad ne duplicira i da se učini više na rješavanju problema u zajednici.

***Da li općina Brent prepoznaje doprinos BHCAC-a?**

-Naravno, priznanje rada BHCAC-a je i šire. Gradonačelnik općine Brent Cllr. Ernest Ezeajughi nam je prošle sedmice uputio priznanje u kojem se iskreno zahvaljuje BHCAC timu za sve što su uradili. U nastavku priznanja stoji da će nevjerovatan rad BHCAC tima sada i u budućnosti koristiti generacijama koje dolaze i neće biti zaboravljen. Pored ovog priznanja, dobili smo i pismo zamjenika poručnika općine Hammersmith & Fulham, gosp. Kevin McGrath DLA OBE u kojem stoji da se rad BHCAC mnogo cijeni, posebno u ova burna vremena te da su rad BHCAC i podrška njihovoj općini u ovom periodu primjer svega što je dobro o našim zajednicama i Londonu.

Zaim Pašić

Mirsad Filipović, naš prijatelj i saradnik

Riječ predsjednika o predsjedniku

Četrnaest godina predsjednik, a jedanaest glavni i odgovorni urednik
Tri velike ljubavi: sport, muzika i bjelosvjetska putovanja

Tekst i design: REUF JAKUPOVIĆ
ecko@graposi.se

Koronavirus Covid-19, ta pošast ovog vijeka, okomio se posebno na stariju populaciju. Starije osobe sada su uglavnom prikovane za kućni prag, lišene fizičkog kontakta s drugima, što je i osnovna preporuka epidemiologa. Njihov „prozor u svijet“ su televizija, radio i telefon. Ipak, kako vrijeme odmiče, strah od virusa kod ovih osoba jenjava pa nije malo onih koji se oglašuju o preporuke. Tako je nedavno bilo i s autorom ovog teksta, koji je negdje polovinom juna, nakon skoro tri

mjeseca, ugostio bliskog prijatelja Mesuda Mulaomerovića, Banjolučanina „od glave do pete“. Dvosatno druženje, uz prethodnu dezinfekciju ruku te međusobno rastojanje od neka tri metra, proteklo je u razgovoru o svemu i svačemu. Naravno, tema je bio i Savez Banjolučana u Švedskoj. Razumljivo, jer obojica sagovornika su bila na čelu Saveza a i danas učestvuju u njegovom radu, svako na svoj način (Mesud i kao član glavnog odbora Saveza).

Nije u tom razgovoru zaobiđen ni sadašnji dugogodišnji predsjednik Saveza i njegov predan volonter-ski rad na ovoj funkciji. U jednom momentu će Mesud, gledajući autora ovog teksta direktno u oči, reći onako s neba pa u rebra: „Dosada su u magazinu Šeher Banja Luka objavljeni prigodni tekstovi o mnogim pojedincima, napose o pregaocima u radu Saveza. Objavljen je i tekst o tebi, kao prvom predsjedniku Saveza, a objavljen je i o meni, trećem po redu, ali nikada nije o Mirsadu Filipoviću, sadašnjem predsjedniku. Nije to baš pravedno. Hajde, Reufe, ispravi tu nepravdu i napiši nešto o njemu. Jer što nije napisano, zaboraviće se. A bio bi to grijeh prema Mirsadu“. Mesudova sugestija je, kao što se može vidjeti, prihvaćena i tekst (popraćen s nekoliko fotografija) je pred vama, dragi čitaoci.

„Neparni“ predsjednici Saveza: treći, prvi i peti

Mirsad Filipović. Kada se ovo ime pomene među Banjolučanima u Švedskoj (a njih nije malo), a bogme i među mnogima u samoj Banjoj Luci, po nekom automatizmu se odmah pomisli na predsjednika Saveza Banjolučana u Švedskoj i glavnog i odgovornog urednika magazina Šeher Banja Luka, čiji je izdavač upravo pomenuti savez. A Savez i njegov magazin uživaju respektabilan ugled ne samo kod Banjolučana u Švedskoj, nego i među Bosancima i Hercegovcima u ovoj i drugim skandinavskim zemljama. Za manje od dvije godine Savez će proslaviti značajan jubilej, četvrt vijeka od osnivanja (1997. godine), a njegov magazin je prošle godine proslavio takođe značajan jubilej, deset godina od izlaza njegovog prvog broja (2009. godine).

A u takav Savez Banjolučana u Švedskoj i u takav magazin Šeher Banja Luka duboko i neraskidivim nitima utkano je ime Mirsada Filipovića. On je, nakon što je dvije godine bio potpredsjednik, čelnu funkciju u Savezu preuzeo prije četrnaest godina, dakle 2006. godine. Glavni i odgovorni urednik magazina je već od prvog broja, evo već jedanaest godina. Cifre su to koje govore same za sebe. Bilo je u Savezu i predsjednika prije Mirsada (četvorica), bilo je a i danas ima više istinskih pregaoca - bez njih teško da bi Saveza i bilo - ali Mirsad je ispred svih. Veoma je interesantno da mu to svi odreda priznaju... bez ikakve ljubomore. I magazin ne bi bio ono što jeste, kada ne bi imao zavidan broj saradnika, uglavnom volontera, posebno onih koji za magazin pišu. Međutim, zasluge za uspjeh magazina u najvećoj mjeri su vezane za Mirsadovo ime. O sadržaju svakog broja magazina u prvom redu brine on, a sve što ugleda svjetlost dana u magazinu najprije prođe kroz njegove ruke. A tu je i sijaset kontakata koje Mirsad ostvaruje u vezi s tekstovima i lektorisanjem, zatim ilustracijama, grafičkom obradom, sponzorima, distribucijom magazina... U obje aktivnosti (Savez i magazin) Mirsadova energija je zadivljujuća. Još nešto: i pored toga što je očigledno da mu nije lako, da je na njegovim plećima veliki teret, od njega se nikada nije čulo da je rekao da mu je teško.

Mikrofon je tvoj: Mirsad kao voditelj radioprograma

I prije nego će se svesrdno angažovati u Savezu i njegovom magazinu, bio je Mirsad ništa manje privržen i u radu u Savezu bosanskohercegovačkih udruženja u Švedskoj, u kojem je bio član Glavnog odbora i koordinator za školstvo. Ne treba zanemariti ni njegov osobni doprinos u formiranju jednog od prvih bosanskohercegovačkih udruženja u Švedskoj, onog u gradu Motala. U ovom gradu Mirsad je bio i osnivač bosanske dopunske škole. Osim toga je u Motali, u njihovom radioprogramu dvanaest godina vodio program na bosanskom i švedskom jeziku.

Još jedna Mirsadova aktivnost zauzima visoko mjesto na listi onoga što je on uradio za Bosance i Hercegovce, ovoga puta za one koji su ostali u domovini, a posebno za Banjolučane koji nisu uspjeli ili naprosto nisu željeli napustiti Banju Luku. To je humanitarna aktivnost, u koju se Mirsad svesrdno uključio odmah po dolasku u Švedsku. Zahvaljujući njemu i drugim pregaocima, koji nisu žalili ni vremena ni truda, a ni ličnih sredstava, u Banju Luku, a bogme i u druge bosanskohercegovačke gradove stizali su, mnogim kanalima, razni vidovi pomoći: novac, hrana, odjeća, obuća, kućne potrepštine, lijekovi, tehnička i medicinska pomagala...

Osmjeh na licu zbog prikupljene pomoći za sunarodnilke

Mirsad ulaže napor i u unapređivanju saradnje Saveza s banjolučkim organizacijama i institucijama. I ne samo s banjolučkim, nego i s bosanskohercegovačkim. Mada ima i opstrukcija od strane nekih organizacija odnosno institucija, Mirsad se ne predaje, polazeći od toga da Savez nije sam sebi svrha. Posebno mjesto u ovoj saradnji ima aktivno učešće Saveza u organizaciji manifestacije *Vezeni most*, koja se svakog ljeta organizuje u Banjoj Luci.

Vezeni most: pozdravna riječ predsjednika Saveza

Sve ovo pomenuto Mirsad je obavljao (i danas obavlja) potpuno volonterski. Njegova profesionalna djelatnost, evo već dvadeset godina, vezana je za Motalu i Mjölby. U Motali Mirsad već dvadeset godina radi u jednoj švedskoj školi, kao prosvjetni radnik. Pedagog je za produženi boravak učenika u školi. U gradiću Mjölby, u jednoj takođe švedskoj školi, predavao je bosanski jezik, čime je nastojao da ga otrgne od zaborava, vodeći se pritom maksimumom: sačuvaj bosanski jezik da bi sačuvao bosansku (i hercegovačku) kulturu odnosno bosanski (i hercegovački) identitet... da bi sačuvao zemlju Bosnu i Hercegovinu. Pored svega, Mirsad je, nekih dvadeset godina, angažovan i u političkom rukovodstvu u Motali, posebno na pitanjima integracije stranaca u švedsko društvo i slobodnih (vannastavnih) aktivnosti, prvenstveno mladih.

Bh. omladina iz Švedske u posjeti BiH

Mirsad u društvu s bivšim prvim čovjekom švedske policije

I to nije sve, ali jeste ono što je najznačajnije, ono što niukom slučaju ne bi trebalo da ostane nepoznato kada je u pitanju Mirsad Filipović. Ne treba pritom zaboraviti ni to da je Mirsad ovdje u Švedskoj proveo više godina školujući se, usavršavajući svoje teorijsko znanje, bilo da se radilo o kursu, školi ili fakultetu.

Mirsad Filipović je po rođenju Sarajlija (rođen 1955. godine), ali po vokalu je autentični Banjolučanin. U Banjoj Luci je odrastao. Radio je u banjolučkom Incelu, gigantu hemijske industrije.

Mirsadova velika raja iz Martićeve: Vlado Bojer, Denijal Gušić Cincar i Željko Salamunić

Od kolijevke pa do groba najljepše je mladalačko doba

Fudbal: Mirsad (bijela majica), najbolji strijelac i igrač

U gradu sporta, kako se s pravom govorilo za Banju Luku, bilo je lako zavoljeti sport pa to nije mimoišlo ni Mirsada. Volio je, nije pretjerano reći, sve sportove, a i sam je bio dobar sportista, fudbaler. Njegov interes za sportska zbivanja, i to bukvalno u cijelom svijetu, nije nikada jenjavao, za razliku od većine drugih ljudi, kod kojih, s godinama, dolazi do smanjenja interesovanja za sportska zbivanja. Danas je Mirsad istinska sportska „hodajuća enciklopedija“. Teško da mu se može oteti odgovor na pitanja o bilo kojoj sportskoj grani, bilo kojem klubu ili reprezentaciji, bilo kojem takmičenju, bilo kojem sportisti pojedincu. No, nije Mirsadova ljubav samo sport. Ima on još dvije ljubavi: muziku i putovanja. Naravno, njegova supruga Melkina se ovdje ne računa - ona je neprikosnoveno na prvom mjestu.

Mirsad u „društvu“ svojih muzičkih idola

Njegovu ljubav prema muzici može ilustrovati i jedan podatak. On je strastveni sakupljač gramofonskih ploča. Ima ih, vjerovali ili ne, više od devet hiljada. U toj kolekciji, brdu od gramofonskih ploča, su i one Mirsadu najdraže - muzičke numere kultnog rock i pop sastava The Beatles (Liverpool, England). O ovom sastavu Mirsad toliko mnogo zna da se može reći da zna kada, gdje i šta su jeli John Lennon, Paul McCartney, George Harrison i Ringo Starr.

Predsjednik Svjetske zdravstvene organizacije T. A. Ghebreyesus

Na margini pandemije koronavirusa Covid-19

Zaštitna maska: da ili ne?

Ovaj tekst je objavljen 27. juna 2020. godine u sarajevskom dnevnom listu Oslobođenje

Tekst i design: REUF JAKUPOVIĆ
ecko@graposi.se

Vrijeme neumitno leti. Već smo skoro dvadeset godina u 3. milenijumu, a kao da je jučer bila spektakularna proslava noći u kojoj smo iz 2. prešli u 3. milenijum. Brzo će proletjeti i narednih osamdeset godina i onda će se staviti tačka na prvi vijek ovog milenijuma te u istoriju čovječanstva upisati najvažniji događaji koji su ga obilježili. Oni s pozitivnim, ali i oni s negativnim predznakom. U ove druge već sada je, s punim pravom, upisana pandemija koronavirusa Covid-19. Jer, od kraja decembra prošle godine, od prve pojave ovog virusa u Kini, pa do danas (27. juna), a to je samo nekih šest mjeseci, u svijetu je zaraženo preko 9,7 miliona, a umrlo preko 490 hiljada ljudi. Krajnje cifre zaraženih i umrlih, kada pandemija bude

okončana, nezahvalno je prognozirati. Ne dao Bog da se ostvare one najpesimističnije prognoze o desetinama miliona zaraženih i milionima umrlih.

Cijeli svijet je uključen u borbu protiv koronavirusa, tog sićušnog, nepoznatog, nepredvidivog i po život veoma opasnog neprijatelja. Sve donedavno u mnogim zemljama su na snazi bile restriktivne mjere, od onih blažih do onih najstrožijih. U nekim zemljama te mjere su bile tako stroge da je izgledalo kao da je u pitanju ratno stanje. Danas su te mjere u većini slučajeva ublažene i pored bojazni da bi ljetu moglo mnogim zemljama donijeti nove glavobolje. Nadamo se, ipak, manje nego one početka ove godine.

Mjere koje su vlade pojedinih zemalja propisivale obuhvatale su i individualnu zaštitu stanovništva. Te mjere su se uglavnom svodile na nošenje zaštitne maske (preko usta i nosa), držanje odstojanja, higijenu ruku i ukoliko se imaju simptomi zaraženosti, obaveznu izolaciju. I dok su ove tri posljednje navedena mjere bile a i danas su neupitne, za prvu navedenu se to ne bi moglo reći. Naime, u nekim zemljama se nošenje zaštitne maske nije propisivalo, smatralo se neefikasnim pa čak i opasnim. I danas je, nažalost, ponegdje tako.

Švedsko ignorisanje nošenja zaštitne maske

U osporavanju valjanosti zaštite od koronavirusa nošenjem zaštitne maske najviše se, reklo bi se, otišlo u Švedskoj. Ova najveća skandinavska zemlja na indirektan način osporava i valjanost uvođenja restriktivnih mjera u borbi protiv koronavirusa. Naime, Švedska za razliku od drugih, u borbi protiv koronavirusa primjenjuje model kolektivnog imuniteta, što ovoj zemlji omogućava život koji nije baš daleko od normalnog. Ovaj model je, inače, od većine svjetskih i velikog broja švedskih epidemiologa ocijenjen kao neuspješan. U oči bode podatak da je u ovoj zemlji (10 miliona stanovnika) do danas od zaraze koronavirusom umrlo više od 5 hiljada, a zaraženo više od 60 hiljada ljudi.

Baš mimosvijet: masku ne nose ni premijer Stefan Löfven ni državni epidemiolog Anders Tegnell

Švedski državni epidemiolog Anders Tegnell je nedavno, prema pisanju jednog švedskog dnevnog lista, kao razloge protivljenja nošenju zaštitnih maski na javnim mjestima naveo, između ostalog, da „zaštitna maska može proizvesti lažnu sigurnost kod osobe koja je nosi, da može dati signal zaraženoj osobi da može biti i na javnom mjestu pod uslovom da nosi zaštitnu masku te da postoji izuzetno slaba naučna podrška zaštitnoj maski kao zaštiti od koronavirusa“. Nije Tegnell, koji je inače izložen sve učestalijoj kritici u njegovoj zemlji zbog upornog forsiranja švedskog modela borbe protiv koronavirusa, dugo čekao na odgovor na njegove neargumentovane razloge protivljenja nošenju zaštitnih maski.

Jedna grupa od 23 švedska eminentna ljekara, medicinska istaživača, univerzitetska profesora javno je (pismom) kritikovala istup švedskog državnog epidemiologa, posebno njegovu izjavu o slaboj naučnoj podršci kada je u pitanju opravdanost upotrebe zaštitne maske. U njihovom pismu navedeno je da je neoprostivo da se životi u Švedskoj ne spašavaju naučno utemeljenom i jeftinom metodom - nošenjem zaštitne maske. Svaki dan, rekoše, četrdeset do pedeset voljenih osoba gubi život. „Koliko dugo ćemo i koliko dugo će naša vlada prihvatiti da se ovo nastavlja“, upitaše se autori pisma. Da bi se potkrijepila konstatacija da je nošenje zaštitne maske kao jednog vida zaštite od koronavirusa naučno utemeljeno, u pismu se navode konkretni primjeri.

Na bazi mnogobrojnih istraživanja, istaknuto je u pismu, danas se već pouzdano zna da osobe bez ikakvih ili s neznatnim simptomima mogu biti zaražene koronavirusom a da to i ne znaju. Te osobe se slobodno kreću, a prenosioci su ovog virusa. Poznato je danas, takođe na bazi mnogobrojnih istraživanja, i to da se u vazduhu ispred zaražene osobe koja nema zaštitnu masku nalazi virus kako u kapljici tako i u vazduhu, što nije slučaj kada se radi o zaraženoj osobi koja ima zaštitnu masku - tada u vazduhu ispred nje virusa nema. Dakle, zaštitna maska zadržava virus. Iz ovoga proizilazi da je zaštitnu masku potrebno imati kako se virusne čestice ne bi mogle bilo iskašljati bilo udahnuti.

Britanski medicinski časopis The Lancet je početkom juna publikovao analizu više desetina istraživanja zaraženosti u ovisnosti od nošenja i nenošenja zaštitnih maski. Iako se veza između zaraženosti i nošenja odnosno nenošenja zaštitnih maski ne može smatrati apsolutno sigurnom, autori analize su zaključili da „nošenje zaštitnih maski može rezultirati značajnim smanjenjem rizika od zaraze“, posebno ako se koriste sofisticirane zaštitne maske s ventilom.

Nošenje maske se preporučuje i u SAD, zemlji koja u svijetu ima najveći broj zaraženih i umrlih (do danas više od 2,2 miliona odnosno više od 120 hiljada). Naime, američka državna zdravstvena organizacija (CDC) je početkom aprila ove godine dala preporuku za nošenje zaštitne maske van kuće, prvenstveno u prodavnicama, što je ignorisao sam predsjednik SAD Donald Trump (a ko bi drugi), rekavši da ne vidi da on to i sam radi.

Preporuka Svjetske zdravstvene organizacije

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) je 5. juna ove godine je preporučila nošenje zaštitne maske u javnom prevozu, kod posjete prodavnicama i na drugim mjestima gdje se okuplja mnogo ljudi. Ova preporuka je bazirana na, kako je rečeno, najnovijim istraživanjima koja su pokazala da se upotrebom zaštitnih maski smanjuje broj zaraženih osoba. Istaknuto je da sama zaštitna maska nije dovoljna, nego da se ona koristi s druga dva vida zaštite - držanje odstojanja i higijene ruku.

U pogledu upotrebe zaštitnih maski karakterističan je njemački gradić Jena, veoma poznat po optičkoj industriji Carl Zeiss, koja proizvodi kamere, dvoglede, projektore, geodetske instrumente i sl. U ovom gradu je još početkom aprila uvedeno obavezno nošenje zaštitnih maski u javnom prevozu i prodavnicama, četiri sedmice prije nego će to biti uvedeno u cijeloj Njemačkoj. Na taj način bilo je moguće pratiti širenje zaraze posebno u Jeni, a posebno u Njemačkoj. U Jeni je došlo do zaustavljanja, dok se u drugim njemačkim gradovima zaraza širila, sve dok se mjere koje su uvedene u Jeni nisu uvele i u cijeloj Njemačkoj.

Nije nepoznato, a što je posebno isticano u njemačkim sredstvima informisanja, da je širenje zaraze najefikasnije bilo u zemljama koje su uvele obavezno nošenje zaštitnih maski, poput Južne Koreje, Singapura, Tajvana i Hongkonga. U Tajvanu se, na primjer, od početka aprila proizvodi 13 miliona zaštitnih maski dnevno.

Prije nekoliko dana su se i dvojica profesora s Lundskog univerziteta oglasila putem štampe podržavajući tezu o korisnosti nošenja zaštitnih maski. Naveli su, pored ostalog, da je američki naučni časopis Science krajem maja publikovao rezultate istraživanja koji su pokazali da se zaraza ne širi samo virusnim česticama koje su toliko velike da padaju na udaljenost najviše dva metra. Manje čestice (mikroaerosol s virusom) lebde mnogo, mnogo dalje, što samo po sebi govori o potrebi nošenja zaštitne maske.

Za kraj ovog teksta o zaštitnoj maski moglo bi se reći: ako je pitanje da li zaštitnu masku nositi ili ne, onda je odgovor - da. I još nešto. Zaštitna maska ne treba biti posebno dizajnirana. Sve vrste, uključivo i one iz kućne radinosti, dobro su došle. Što bi narod rekao: bolje ikakva nego nikakva. Bitno je da štiti. A štiti, bez dileme.

Tekst i foto: Dinko OSMANČEVIĆ

ZABORAVLJENI AUSTRIJSKI SPOMENIK

Još jedan trag burne istorije u Banjaluci – spomenik palim austrijskim vojnicima na Banjalučkom polju, avgusta 1987. - trebalo bi zaštititi od propadanja i premjestiti na primjereniju lokaciju.

Na Berlinskom kongresu, daleke 1878., mandat da uspostavi red (i zavede demokraciju) u Bosni i Hercegovini dobila je Austrougarska monarhija. Drugim riječima, Bosna je Austrijancima servirana na tacni. Nisu svi, pogotovo u Bosni i Hercegovini, s radošću dočekali novog okupatora. Banjalučki ustanici sukobili su se s austrijskim vojnicima na Banjalučkom polju, 14. avgusta 1878., kada je stradao i veći broj ustanika, ali i jedan broj austrijskih vojnika.

“Vojni park”

Nova, austrijska vlast, na tom mjestu, u čast svojih vojnika podigla je spomenik piramidalnog oblika, od kamenih blokova, i postavila metalnu ploču s natpisom. U blizini su smjestili i Vrbaski vojni logor. Pred spomenikom, danonoćno su stražarili vojnici u svečanim carskim uniformama. U godinama koje su slijedile, okolo spomenika je nastao reprezentativni "Vojni park", šetalište sa drvoredima. Posebno poznat po sađenju drveća u našem gradu bio je brigadni general, baron Jelzon. Sadnice su, po njegovom nalogu, dovožene sa Kozare. Sačuvane su i razglednice Banjaluke iz 1898. godine na kojima se vidi spomenik i Vojni park.

Austrijanci su ipak sobom donijeli i dah Evrope. To je prije svega postalo vidljivo u oblačenju i modi, zatim arhitekturi toga vremena; gradnji zgrada, ulica i putova. Stigla je željeznica, začela se industrija, pokrenuta su i kulturna dešavanja, pa tako i prvi koncerti... Još jedan momenat svjedoči da smo polako postajali dio Evrope. Naime, po nekim svjedočenjima, a što je zapisao i naš čuveni novinar i publicista, Slavko Podgorelec, upravo oko spomenika, u ta vremena, okupljale su se dame koje su za adekvatnu novčanu naknadu nudile svoje 'usluge'. Pretstavljam da znate o kojim uslugama se radilo.

Spomenik čeka premještanje

Nakon Prvog svjetskog rata, sa mape svijeta nestala je Austrougarska monarhija, jedna od najmoćnijih država toga vremena u svi-

jetu. Park je opustio, a spomenik okupatorskim vojnicima pao je u zaborav.

Danas se spomenik, nakon prepuštenosti prirodnim faktorima, vjetrovima, kišama, mrazu i snijegu, nalazi u prilično lošem stanju. Otpali su pojedini dijelovi kamenih blokova, a iz spomenika raste šibljje. Metalna ploča je otpala i trajno je izgubljena, mada je na inicijativu komisije za ratne grobove Crvenog krsta Austrije, 2010., izgrađena njena replika i postavljena na spomenik.

Od nekadašnjeg parka, nije ostalo ništa. Spomenik je danas na neizgrađenom dijelu naselja Aleja-Centar. Samo naselje, po skromnom mišljenju potpisnika ovih redova, pretrpano je zgradama, zabetonirano, bez zelenih površina i drveća, svega onoga što naš grad čini prepoznatljivim u regionu. Ulice djeluju konfužno, zbrkano i teško da će se u buduću šta u ovom dijelu grada bitnije popraviti. Ali, naselje koje se širi, sada ugrožava i sam spomenik. Zbog svega toga, Zavod za zaštitu kulturnoistorijskog i prirodnog naslijeđa Republike Srpske, planira dislokaciju ovog spomenika. Prvobitno, 2007., bilo je planirano da se spomenik izmjesti, bolje reći, tek pomjeri na obližnji trg. Ipak, nije došlo do realizacije premještanja spomenika.

U međuvremenu, na velikom, kružnom trgu, koji se polako formira u neposrednoj blizini spomenika, postavljeni su temelji za budući Rusko-srpski pravoslavni hram, posvećen ruskoj carskoj porodici Romanov. Navodno se radi o ideji staroj više od stotinu godina. Crkva bi po zamisli autora trebala da bude veća i od Hrama Hrista Spasitelja u centru, ali je gradnja za sada, zbog finansijskih poteškoća, zapela kod temelja.

Austrijski spomenik bi zato što prije trebalo premjestiti na drugu lokaciju. U igri je prostor kod Artiljerijske kasarne, van zidina Kastela i sam premještaj trebao se desiti ove godine. Prilikom premještanja, spomenik bi trebalo očistiti, zaštititi i restaurirati. Ali, za sve to potrebna su sredstva kojih za sada, pogotovo u ovo teško vrijeme pandemije i ekonomske krize, naravno nema.

Bez obzira što se radi o spomeniku koji su podigli okupatori, svojim vojnicima, austrijski spomenik već gotovo vijek i po svjedoči o burnoj istoriji našeg grada i jednom davno nestalom vremenu. Zato se nadamo da će se ipak naći sredstva da se ovaj trag istorije zaštititi od propadanja i izmjesti na bezjedniju lokaciju.

Banjalučki mostovi

"Zeleni most" preko Vrbasa između Donjih Hiseta i Stupnice

Arhivski snimci magazina "Šeher Banjaluka"

BANJA LUKA KROZ PROSTOR I VRIJEME

Kao ruke pružene kroz vrijeme

Tekst i foto:
Adem Čukur

GRAĐEVINE KOJE SU SPAJALE OBALE I LJUDE

Od svih građevina, koje je čovjek u svom višemilenijumskom bitisanju stvorio, mostovi spadaju među one koji su služili za opšte dobro i na korist svima. Iz perioda Rimskog carstva i srednjovjekovne Bosne ne postoje tragovi niti zapisi o mostovima preko Vrbasa na prostoru današnje Banjaluke, a samo možemo pretpostaviti da su u tom periodu na tadašnjem glavnom putnom pravcu sjever-jug postojali mostovi preko rječica Crkvene i Suturlije. Period Osmanlijskog carstva na prostoru Bosne i Hercegovine obilježen je i izgradnjom kvalitetnih mostova (najviše u XVI-om vijeku), zidanim u kamenu, koji su i danas u upotrebi, kao što su: Stari most preko Neretve u Mostaru Mimara Hajredina (mimar- graditelj) i Most Mehmed-paše Sokolovića preko Drine u Višegradu Mi-

Betonski lučni most preko rječice Suturlije u Gornjem Šeheru

Most "Venecija" preko Vrbasa između Borika i Mejdana

mara Kodže Sinana (oba se nalaze na listi graditeljske baštine UNESCO-a), most preko Žepe kod Višegrada, nekoliko mostova preko Miljacke u Sarajevu, Kozja ćuprija preko Miljacke uzvodno od Sarajeva, most preko Neretve u Konjicu, kao i Arslanagića most preko Trebišnjice u Trebinju Mimar Kodže Sinana. Isti je, radi izgradnje akumulacionog jezera hidrocentrale šezdesetih godina prošlog vijeka, bio pažljivo demontiran i izgrađen na drugoj lokaciji od istog materijala u izvornom obliku.

Po formiranju grada u XVI-om vijeku, na lokalitetu Gornjeg Šehera godine 1544. izgrađen je prvi - drveni most preko Vrbasa između Hunčurije / Careve i Sofi-Mehmed - paše / Jama džamije. Razvojem grada na lokalitetu Donjeg Šehera godine 1587. na potezu između kasnije podignute tvrđave Kastel i Male čaršije izgrađen je i drugi - Gradski most preko Vrbasa (oba opisana u članku "Carski i Gradski most").

Po dolasku Austrougarske, shodno tadašnjim tehničkim dostignućima, u Banjaluci se preko Vrbasa grade i prvi mostovi sa čeličnom rešetkastom konstrukcijom. U Gornjem Šeheru, uz naselje Ilidža, mjestu gdje je Vrbas najuži, a obale najstrmije, urađen je rešetkasti čelični most sa po jednom kolovoznom i pješačkom trakom i ravnim donjim i lučnim gornjim pojasem. Prilikom povlačenja njemačke vojske aprila 1945. most je miniranjem srušen. Neposredno poslije kraja Drugog svjetskog rata na istom mjestu urađen je drveni most, a njegov projektant je bio ing. Salihović. Isti je krajem pedesetih godina zamijenjen tipskim čeličnim rešetkastim mostom za brzo premošćavanje vodenih prepreka tipa "Bejli" iz vojnih ratnih rezervi sa po jednom daščanom kolovoznom i pješačkom trakom. Radi povećanja nosivosti na desnoj strani urađen je dodatni čelični rešetkasti oslonac. U austrougarskom periodu u Delibašinom selu / Trapistima urađen je takođe čelični rešetkasti most sa ravnim gornjim i donjim pojasem. Krajem pedesetih godina prošlog vijeka između naselja Donja Hiseta i Stupnica gradi se most preko Vrbasa sa čeličnom rešetkastom konstrukcijom i osloncima od kamenog zida na obalama i u sredini raspona. Most je imao po jednu kolovoznu i pješačku traku, a njegova nosivost je ograničena na osobne automobile, konjsku zapregu i pješake. Vjerovatno iz razloga što je bio ofarban zelenom bojom, spontano je nazvan "Zeleni most".

U isto vrijeme, na mjestu prvog drvenog mosta u Gornjem Šeheru, kojeg je odnio nabujali Vrbas 1957., izgrađen je pješački viseći most (slika u članku Grad zelenila). Kako je

temelj jedne lančanice / sajle padao na mjestu Careve džamije, ista je iz tog razloga i srušena. Nešto kasnije izveden je i viseći pješački most u Novoselji.

Sedamdesetih godina prošlog vijeka na prostoru naselja Borik - Mejdán izgrađen je most "Venecija" velikog raspona od prednapregnutnog betona sa osloncima na obalama, te sličan njemu i nešto nizvodno Rebrovački most. Projektant navedenih mostova je inženjer konstruktor Predrag Zelalić iz Beograda. Krajem osamdesetih godina prošlog vijeka u Delibašinom selu / Trapistima počinje izgradnja armiranobetonskog mosta širokog profila. Još početkom dvadesetog vijeka preko rječice Suturlije u Gornjem Šeheru, neposredno prije njenog ušća u Vrbas, postojao je drveni most (kao dio puta Banjaluka – Jajce) relativno visoke nivelete sa osloncima od kamenog zida na krajevima i u sredini raspona (slika u članku "Rađanje grada"). Isti je tokom povlačenja njemačke vojske aprila 1945. srušen miniranjem, a umjesto njega se krajem četrdesetih godina gradi armiranobetonski lučni most sa dvije kolovozne trake popločane kamenim kockama, dvije pješačke staze i s masivnom betonskom ogradom.

Čelični rešetkasti most preko Vrbasa u Gornjem Šeheru iz austrougarskog perioda

Novi most preko Vrbasa u Delibašinom selu.

Londonska umjetnica Lejla Kevrić

Logično je da sam na svoj način prikazala srebrenički genocid

Tekst i foto: Namik Alimajstorovć / BHDINFODESK

Ove godine mnogobrojne organizacije i pojedinci širom svijeta su na svoj način i u domenu svojih mogućnosti obilježile 25. godišnjicu počinjenog genocida nad Bošnjacima „Zaštićene UN zone“ u Srebrenici.

Jedna od njih je i Lejla Kevrić, umjetnica iz Londona, koja kada smo je upitali za obrazovanje kaže: "Završila sam tri fakulteta i svi su vezani za umjetnost pa je onda i logično da sam kroz umjetničku viziju željela na svoj način prikazati srebrenički genocid". U okviru projekta Every Action Matters# Srebrenica 25 Lejla je odabrala opciju da napravi kratki videozapis. O tome za agenciju BHDINFODESK kaže: "Kontaktirala sam svoje prijatelje umjetnike iz različitih oblasti, objasnila im svrhu projekta, ispričala im o genocidu u Srebrenici ono što sam ja znala i zamolila ih da se oni sami dalje udube u tu temu i da onda na osnovu onoga što su doživjeli to i umjetnički izraze. Sve njihove odgovore u vidu pisanih zapisa, zvučnih efekata i videosnimaka, izmiksala sam i prezentirala u ovom videozapisu upečatljivog imena SREBRENICA 25. Oni su to izvanredno uradili i jako sam im zahvalna jer tu ima zaista svjetski priznatih umjetnika. Oni su izdvojili svoje umijeće i vrijeme i zahvaljujući tome poruka SREBRENICA 25 je otišla širom svijeta."

U realizaciji video projekta SREBRENICA 25, svoj umjetnički doprinos dali su umjetnici: Alexi Hernandez, Alicia SH Kuo, Andrew Morton, Cyrus Khan, BLM. Art, Elaine Xu, Ely Vargas, Isabella Isabeau, Kadin Kostelic, Ling Liu, Nora Liang, Scott Irving, Selene Woo, Thomas Goldstone, Molly Wei.

Inače, početkom agresije na Bosnu i Hercegovinu Lejla Kevrić je kao 10-godišnja djevojčica s porodicom stigla u Veliku Britaniju. Kao i sva izbjeglička djeca, odmah je uključena u engleski obrazovni sistem i vrlo brzo je nadoknadila propušteno znanje. U osnovnoj školi njeni profesori su primijetili sklonost ka umjetnosti i dizajnu i usmjerili je ka tom obrazovanju. Prvo se okušala u modnom dizajnu i 2001. godine završila Leeds College of Art and Design, potom je na Goldsmiths University, PGCE, 2013. završila za učitelja umjetnosti, a nedavno na istom londonskom Goldsmiths univerzitetu magistrirala Design Expanded Practice. Nakon višegodišnjeg rada u modnom dizajnu, predavanja dizajna učenicima, završetkom magisterija, Lejla se konačno opredijelila za ono što najviše želi i voli raditi, a to je umjetnost. Naime, kroz umjetnički izraz, bilo kroz ilustraciju, dizajn ili vizuelnu priču, ona će biti u prilici da kroz lični umjetnički izraz da glas onima koji nisu u prilici da ga dobiju.

Zahvaljujući umjetnosti i projektima, Lejla se na izvjestan način počela vraćati svojim korijenima te je u zadnjih nekoliko godina tri puta posjetila Bosnu i Hercegovinu. "Drago mi je da na ovaj način upoznajem domovinu, zemlju u kojoj sam rođena, Sarajevo mi se najviše sviđa zbog svoje arhitekture, umjetnosti i multikulturalnosti. Kada pandemija Covida - 19 prođe, planiram obići sve bh. rijeke i jezera i naravno upoznati svu svoju familiju", za kraj nam je rekla Lejla Kevrić.

Participants in SREBRENICA 25 project:

VIDEO LINK: <https://www.youtube.com/watch?v=MNw-g8fhkr8&feature=youtu.be>

Alexi Hernandez, Artist, New Mexico

Painting reflecting the graves now synonymous with the landscape

Alicia SH Kuo, Designer, Taiwan

‘There are two things definitely lighting up alone in the dark, sun and hope.’

Photograph in the east of Taiwan in response to her feelings and understanding of the Srebrenica genocide.

Andrew Morton. Playwright, Detroit, USA

‘Mama Said Babo Said’, a monologue.

Cyrus Khan, Designer, UK

‘Memory’, a poem

BLM. Art, Lego Artist, UK

‘Green Peace’ Lego, inspired by the Srebrenica flower

Elaine Xu, Brand Strategy and Design Innovation, UK

“Stars Above Srebrenica”, a sound piece depicting the visual journey of Nedžad Avdić’s experiences. The piece consists of 7 sections retelling the story. Story untold/Empty promise/ Sparkly Nightfall/The Escape/The Return/In Denial/Remember

Ely Vargas, Designer, Ecuador

“Resistencia”, a poem

Isabella Isabeau, Designer, Uganda

Wood glue moulded cotton canvas on non-dyed organic barkcloth,

inspired by the people who continue to live long after their experiences.

Kadin Kostelic, Designer, Colorado, USA

A haiku in response to Nedžad Avdić’s story, which allusion to how these truths have been suppressed.

Ling Liu, Illustrator, China

An illustration connecting people who lived in the past to people who are alive today, looking to the future through the same lens.

Nora Liang, Designer, London, UK

A collage graphic depicting the very dark history of Srebrenica.

Scott Irving, Street Artist and Educator, UK

‘I’m a survivor’, glitch aesthetic, spray can portrait of Lejla, whose memory and sharing knowledge is a part of what happened in Srebrenica.

Selene Woo, Illustrator, China

‘Never Forget, Never Again’, graphic poster with the background representing history and the orange and pink representing hope.

Thomas Goldstone, Artist, Bristol, UK

‘SREBRENICA, 1995: GENOCIDE, Your story will not be forgotten’, a poem

Molly Wei, Designer, Taiwan

Graphic using a naive, expressive style to express sadness, like a bruise that hasn’t fully healed and should be treated carefully.

Lejla Kevrić, Artist, London UK

Editor SREBRENICA 25

*Pogled na Boračko jezero sa
Jelisavetinog vidikovca*

Slapovi Kravica na rijeci Trežibat

Prirodne ljepote Bosne ljeta 2020

Foto: Mirsad Filipović

Kanjon Vrbasa

*Pogled sa Bjelašnice na Visočicu
i kanjon Rakitnice*

*Selo Lukomir smješteno na Bjelašnici
(1495 m nadmorske visine)*

Panorama Olova sa Memagine stijene

Vrhovi planine Prenj

*Naša najljepša rijeka je svakako
ljepotica Una*

Plivsko jezero

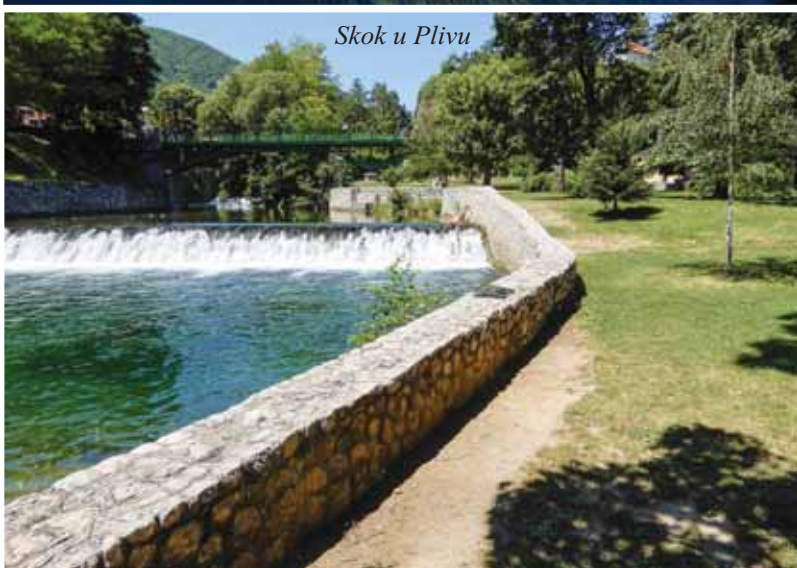

sne i Hercegovine
. godine

Obronci planine Treskavice

Skok u Plivu

Pogled na vrhove Visočice

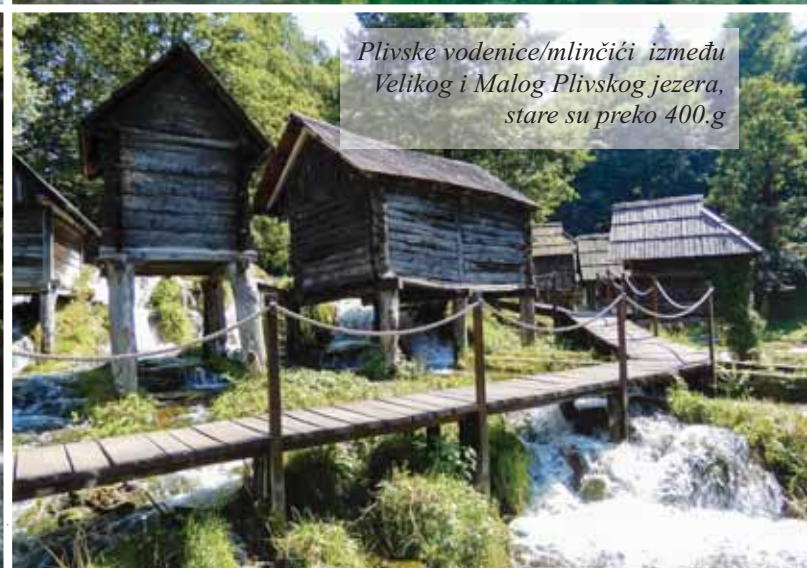
Zeleni Vrbas
u Novoseliji

Vrelo Bosne

Plivske vodenice/mlinčići između
Velikog i Malog Plivskog jezera,
stare su preko 400.g

Vodopad u Jajcu

"PETICIJA 8372"

Zakon o zabrani negiranja genocida:

"KLUB 100-PLUS"

predao peticiju Valentinu Inzku sa 8.372 potpisa

Tekst i foto: Namik Alimajstorović/BHDINFODESK

Članica "KLUBA 100-PLUS" Senada Softić-Telalović danas je u zgradi OHR-a u Sarajevu predala peticiju sa 8.372 potpisa gospođi Sandri Gluvačević (Executive Assistant to HR OHR Valentino Inzko), kojom se od Visokog predstavnika međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini Valentina Inzka traži da po hitnom postupku a najkasnije do 11. jula 2020. nametne zakon o zabrani negiranja genocida u Bosni i Hercegovini. "KLUB 100-PLUS" je pokretanjem peticije o donošenju zakona o zabrani negiranja genocida jednostavno želio "dati krila" Visokom predstavniku za Bosnu i Hercegovinu, njegovoj Ekselenciji, gospodinu Valentinu Inzku i njegovim mentorima iz međunarodne zajednice, da "konačno prelome" i nametnu ovaj

izuzetno važan zakon. Drugo, ovom peticijom "KLUB 100-PLUS" je htio vratiti i glas onim Bošnjacima nad kojima su srpske snage činile konstantni genocid u Srebrenici "zaštićenoj UN zoni" od 1992-1995, da bi na kraju izvršile neviđeni genocid nad 8.372 Bošnjaka u julu 1995. godine. Naravno, tada su im osim prava na život oduzeli i pravo glasa koje im je ovom peticijom na neki način simbolično vraćeno. Ovo je njihov glas-vapaj-krik iz mezara koji kaže: "Mi smo tu i mrtvi, nažalost, moramo i dalje da trpimo nepravdu i negiranje od strane onih koji su izvršili genocid nad nama." S ovim činom predaje peticije bit će upoznati predstavnici diplomatskog kora u Bosni i Hercegovini, institucije UN i EU te mnogobrojne bh. organizacije. Tom prilikom će se od svih njih tražiti i dodatna podrška. Zbog Covida-19 i niza zaštitnih mjera od strane OHR-a peticija je morala biti predana na ovaj način. „KLUB 100-PLUS“ za sada čini 131 građanin i prijatelj Bosne i Hercegovine iz 27 zemalja i ovom prilikom zahvaljuje se svima koji su na bilo koji način pomogli i pomažu u realizaciji peticije. "KLUB 100-PLUS" će peticiju ostaviti aktivnom i stoga poziva sve one koji je žele podržati da to urade na sljedećem linku: <http://chng.it/PFHRM2s294>

SREBRENICO, SVE OSTAJE ZAPISANO

Stihovi: Vasvija DEDIĆ BAČEVAC

Srebrenica
kolone majki
dan i noć stopljene u jedno
vuku se bezvoljno
po neravnoj kaldrmi
Hatidža, Mejra, Asima, Emina
plaču jecaju i traže mrtvu djecu svoju muževe i
braću.
Slomljena srca nečujno trepere pod opalim
lišćem
sjenke lelujuju sokacima
sunce vrišti u plamenovima i prži zemlju.
Pod majčinskim prstima
komadi odjeće, izbljednuta slika i polomljena
igračka
zemlja tvrda a nebo visoko
a opet niče trava i sve pokriva
umire u vatri i budi se s kišom

a njih nigdje nema.
Pa i pramen kose da nađem
na srce bi previla...
Ali nigdje ništa samo tvrda zemlja ko osušena
rana
od suza krvi pljuvačke i mokraće
a sunce nikad niže.

Neka dželatle smrvi zdrobi i satire vlastita mora
sve ostaje zapisano
čak i kada pero ne zadrhti na papiru
sve ostaje zapisano
i tvoja bol Srebrenico,
i vaši krici i vapaji Hatidža, Mejro, Asima, Emina
i tvoji jecaja Bezimena.
Uz vas smo i kada nismo tu
uz vas smo kada vas razdiru bol i tama i grize
nepravda
uz vas smo kada sanjate svoje najmilije
i kada vam se čini i pričinjava da je sve to jedna
ružna mora.
I taj rat što bi i prođe

i ostavi pustoš i grobove.
Čovjek je gori i od Vuka
srami se ljudski rodu
da gledaš i vidiš a nećeš da priznaš
majke bez sinova žene bez muževa kćeri bez
očeva
popljuvana popišana i okrvavljena tjelesa.
Stidi se svijete
nad puknutim srcima
nad rasutim kostima Srebrenice
i dana kada je ubijeno
nekoliko hiljada duša.
Čovjek je gori i od Vuka
kad čuti i žmiri i glavu okreće
Ase leži Nepoznati i Nepoznata
a ne leži im se
još bi se na suncu grijali i mjesecinom pokrivali
Ase leži grad
a ne leži mu se.
Sve ostaje
zapisano pa i kad pisar oslijepi
a pero presuši.

UPALITE SVJETLO – ZABRANITE NEGIRANJE GENOCIDA!

Birminghama 12.09.2020.

Gospodine Inzko,

danas je 12. septembar 2020. godine, tačno tri mjeseca od kada Vam je uručena “Peticija 8372”, od građanske inicijative “KLUB 100 – PLUS”, kojom se od Vas kao glavnog predstavnika Međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini traži da primijenite Bonske ovlasti i da, po hitnom postupku, a najkasnije do 11. jula 2020. godine nametnete Zakon o zabrani negiranja genocida u Bosni i Hercegovini.

Uvaženi visoki predstavniče Inzko,

uvažavajući Vašu poziciju visokog predstavnika Međunarodne zajednice u našoj domovini, uvažavajući sve napore i stremljenja Međunarodne zajednice da u svijetu vlada mir i pravednost, da su napori koje ista čini u Bosni i Hercegovini ispravni i usmjereni na obezbjeđivanje uslova u kojima će se poštivati osnovna ljudska prava svakog čovjeka, svakog/e njenog/e građanina/ke, ma kako se on/a zvao/la, a uzimajući u obzir ovlasti koje imate u provođenju Dejtonskog sporazuma. Prije tri mjeseca obratili smo vam se inicijativom i peticijom “Peticija 8372” (građanska inicijativa “KLUBA 100 Plus”), sa zahtjevom da, shodno svojim ovlaštenjima, nametnete Zakon o zabrani negiranja genocida u Bosni i Hercegovini.

Uvaženi visoki predstavniče Inzko,

naša inicijativa i naš zahtjev nije ništa drugo do traženje od Vas da svim građanima/kama BiH, pripadnicima/ama svih naroda koji žive na njenoj teritoriji, omogućite življenje na principima Povelje UN-a, što je u doba u kome živimo degutantno, ali potrebno.

Uvaženi visoki predstavniče Inzko,

90 dana je puno, a više od 25 godina, od kada je u BiH izvršen genocid, previše vremena, previše tuge, bola i plača onih koji su izgubili najdraže, previše nepravde za svakog normalnog čovjeka na svijetu i nimalo logike da, još uvijek postoje oni koji negiraju genocid, oni koji veličaju ratne zločince, među kojima ima i bh. zvaničnika, onih u vlasti u BiH, zemlji u kojoj ste vi Visoki predstavnik Međunarodne zajednice!

Uvaženi visoki predstavniče Inzko,

mi ne možemo, nećemo da vjerujemo da se osjećate dobro kad putujući po prelijepoj BiH naidete na ulice i škole koje nose nazive osuđenih ratnih zločinaca. Ne možemo i nećemo da vjerujemo da je budućnost Evrope i naše domovine koja je u istoj toj Evropi tako crna.

Uvaženi visoki predstavniče Inzko,

mi znamo koliko je komplikovana situacija u BiH, znamo s kojim se sve Vi izazovima suočavate, ali vjerujemo da dodatnim naporima Vas i Međunarodne zajednice, BiH može veoma brzo postati primjer dobrog suživota, a ne zemlja ljudi kojima je najveća želja da napuste njene granice.

Uvaženi visoki predstavniče Inzko,

apelujemo na vas da u BiH promovirate i uvodite prave vrijednosti savremenog svijeta, da ne budete dio onih koji bi od tako lijepe i bogate zemlje, zarad sopstvenih interesa napravili – i prave tamni vilajet, ne prezajući niti od Božijih, a niti državnih zakona i pravila. Bosna i Hercegovina dugo čeka pravdu, prosperitet i povjerenje građana/ki. Jedna od stvari koju je neophodno na tom putu napraviti je i donošenje Zakona o zabrani negiranja genocida. Od Vas, i ovaj put tražimo da, bez odlaganja, nametnete Zakon o zabrani negiranja genocida, holokausta i veličanja ratnih zločina i zločinaca. Negiranje genocida, veličanje ratnih zločina i zločinaca, dio je smišljene politike rušenja države Bosne i Hercegovine, sijanje straha među njenim građanima/kama i prijetnja novim genocidom. Donošenje spomenutog zakona, preduslov je svakog demokratskog prosperiteta Bosne i Hercegovine.

S poštovanjem,

„**KLUB 100-PLUS**“

Da ova peticija ne bi doživjela “**KULT ZABORAVA**”, građanska inicijativa “KLUB 100 – PLUS” će sve dok ne nametnete ovaj zakon, svakog 12. u mjesecu podsjećati Vas i Vaše nadređene iz međunarodne zajednice, na sva Vaša i njihova mnogobrojna neispunjena obećanja.

Građansku inicijativu “KLUB 100 – PLUS” za sada čini 131 građanin/ka i prijatelji/ce Bosne i Hercegovine iz 27 zemalja.

Edikin ringišpil

Voli me – ne voli me

"Sjećanje na ljubav nikada nikome nije naškodilo. Pogotovu nama starijima."

Piše: Mersad RAJIĆ

"8-B razred škole ZJJ"

Bila su to nezaboravna vremena, bezbrige i školskih dana, kad je bilo mnogo toga lijepog za pamćenje, i mnogo muka, koje nisu bile lijepe, nisu se ni zaboravile, ali i onih koje su se pogubile, ne zna zašto, valjda zato što je sve bivalo obično k'o i tadašnji životi. Jednostavni, lijepi, nezaboravni i zato su se u njemu i danas budila ugušena sjećanja.

Za njega, pamti ih dobro, tada su bile dvije najvažnije stvari u njegovom životu : njegova simpatija iz 8-B razreda, i igra sa rajom iz sokaka. Nije on još znao šta to znači biti zaljubljen, možda je osjećao nešto, teško je bilo objasniti šta je to bilo, srećom po njega, činilo mu se da to uopšte ne postoji, to - ljubav, i da su to samo izmišljotine iz

filmova koje je često gledao u kinima.

Doduše, imao je ipak simpatiju, ali nije znao, nije bio ni siguran, a nije smio pitati neku od njezinih drugarica da li je i on njezina simpatija. Bojao se da sazna istinu, porazila bi ga, osjećao je da mu noge izmiču ispod njega, kao da se raspadaju kad je o tome mislio.

Jedino je znao, da je u ovom njezinom razredu bilo mnogo više lijepih i zgodnih djevojčica pa je većina momčića, njegovih drugova, nalazila svoje simpatije baš u 8-B. Nije da nije bilo lijepih i zgodnih djevojčica i u njihovom, 8-A razredu, ali su im one bile više kao sestre. 8-B razred. to je bila druga priča.

On sam bi često uputio bujicu pogleda ka njezinim kestenjastim očima, možda su bile i crne, nije tačno znao, ovako iz daljine bilo je teško procijeniti njihovu boju. Ali on bi ponekad dolazio pred školu ranije, da se uvjeri u boju njezinih očiju, nije morao, stajao bi i ćutao, sam, samo da je sretne, da je nježno pogleda, prije nego što se ona pridruži svojim drugaricama iz razreda. Hodao bi kao sjena ispred škole, nestajao u tami školske sjene kad bi ona naišla.

Prošla bi pored njega, on bi je zadržano pogledao, srce bi mu zaigralo, brzo se smirilo da primi dio krivice što je gleda, hladilo se kad bi primijetio nevjeran osmijeh što prelijeće njezinim usnama. U njemu bi se tada probudila neka sumnja, neobjašnjiva muka, nije bio kriv, ne želi mnogo, samo da ona zna da mu je simpatija. Stajao bi naslonjen na žuti zid škole, nijem, dok njezini koraci lagahno umiru

odlazeći prema onoj grupi djevočica iz 8-B razreda. Koraci su joj bili lagahni, to je primijetio, kao da ne hoda, kao da leti zrakom isto kao i grane na žalosnoj vrbi, kao mirni tok Vrbasa ispod Gradskog mosta, kao lelujanje dozrele pšenice na livadama pokraj rijeke. Onda bi se sklanjao i zagledao se u stablo ogromne lipe, uživao u mirisu njezinog cvata, muzici šuštavog lišća, glasnom zujanju pčela posmatrajući igru sunčeve svjetlosti i kolorita lišća lipe.

Htio bi da je pozdravi, ali mu misao kazuje da mu se glas izgubio ugušen iznenadnom navalom vode u ustima. Otkud voda da baš sad navali, ovako iznenada i odjednom, kad su mu usta, maločas, bila suha kao prah.

"Mlad je on i neiskusn, još uvijek zelen za ovaj teret pokazivanja simpatije prema djevojci iz drugog razreda." Mislio je razočarano. Nije to šutanje lopte ili ona čudna mješavina snova i stvarnosti što mu se vrte u glavi dok se prevrće u krevetu razmišljajući o njoj. Sve je to kao ono nezamršivo klupko sa kojim se mačka poigrala izvlačeći ga iz korpe sa pletivom.

Srećom, on svašta pomišlja, nije zabranjeno, njegovo je, lično i pošteno, ne želi učiniti ništa što bi mu srušilo snove, samo bi je uzeo u zaštitu, da joj se ništa ružno ne desi. Čudnovato je kako brzo nalazi rješenja u mislima, a nema snage ni hrabrosti za akciju, da joj prizna. Jednom joj je prišao, ne sjeća se kako i zašto, pričali su neko vrijeme, ni teme se više ne sjeća, ona ga je nadgovorila, milina je bilo slušati je, bila je dominantna, on šutio ko mutavac, govorila je i za sebe, i za njega, od tada, on se nije više osjećao siguran u njezinom društvu, jer nije više bio siguran da bi našao riječi u razgovoru sa njom. To ga je sprječavalo da joj prizna svoje osjećaje.

"Ruža"

Vrijeme ljeta, pedesete se bliže kraju, školovanje također, sjenke su izdužene, zemlja topla a drveće se zeleni, vazduh težak i omora navjtljuje kišu, na pijaci ispod Kastela, Edika je sa svojim ringišpilima i zatvorenim barakama sa različitim igricama nudio gostima lijepu zabavu i provod. Na uglačanom kamenju pijace vide se ostaci prljavštine od blata, kiša je i sinoć padala, male barice vode rasute su uokolo drvenih baraka, omladina jurca tamo-amo, šljapka po izdubljenim lokvicama, on je jedan od njih, a ne zna šta ga je dovelo ovamo, možda nešto sitnih dinarčića u džepu, da se provoza u ringišpilu, možda dosadan ljetni dan, ne sjeća se ni kako, ni zašto se našao ovdje.

Prišao je jednom kiosku, na čijem su prednjem dijelu, na uskoj pregradi, stajale dvije vazdušne puške, iste kao i njegova, samo starije, njegova je bila nova, u daljini, zabodene u bijelim slamkama, stajale su prekrasne ruže od šarenog krep-papira, različitih boja koje su mamile svačiji pogled, slamke su im bile vrlo tanke, skoro nemoguće, olovnim metkom, raznijeti je. Gledao je u pušku, ruže i brojao sitniš u džepu kad ga je neko potapšao po ramenu. Okrenuo se. Bila je ona. Njegova simpatija iz 8-B razreda. Stajala je iza njega sa blagim osmjehom i izrazom čuđenja.

Skamenio se od straha i dragosti. Jezik se izgubio upetljan među zubima, pogled zastao na njezinim očima, bile se crne kao tamna noć, bez zvijezda, obrazi crveni kao i boja jedne od Edikinih ruža, srce mu je udaralo, možda će iskočiti, a noge otkazuju, strah ga je da ona ne čuje kako mu srce lupeta. Samo što nije kleknuo pred njom izgubljen u svojoj nespretnosti.

Možda taj njezin dodir rukom njegovog ramena njoj nije značio ništa, njemu jeste, mnogo, previše, pamti kako njezin pogled prelijeće po njemu kao blijeda sjenka, takav je ostao upamćen u njegovim očima, jasan, veseo, a kojeg je on upijao kao što sunce upija jutarnju rosu. Obradovao ga je, ili mu se samo učinilo da je vidio skroman smiješak na njezinim usnama, nije znao da li se rađa ili nestaje sa njezinim usana. Bilo mu je drago što ga je primijetio, istinu će on predstaviti

Zmaj Jovina škola prije rušenja

sam sebi kako mu odgovara, usne su joj sočne, to je primijetio, primamljive, a tijelo privlačno, šteta što će uskoro otići jer je ovaj susret slučajan ali drag.

"Šta ti radiš ovdje?"- i dan danas mu zvoni u ušima njezin mio i melodičan glas što je dolepršao do njegovih ušiju. Kao da je prvi put osjetio slast njezinog glasa i milinu njezine blizine, sve je u njoj i oko nje bilo drago i živo, samo on to nije potpuno osjetio.

Da li joj je odgovorio ni danas se ne sjeća, a svi mu govore da mnogo priča i da mu priča teče mirno, glatko, kao kad se klupko odmotava, i njegovo pričanje stvara obavezu slušanja, a sad pred njom, sve se istopi k'o lanjski snijeg, kao daleki glas potoka koji žubori u šumarku, vjetar ga ponekad donese, pa odnese, te on nestane, dok se u njemu lome sjećanja na njezinu iznenadnu pojavu koja mu je povratila zamrle misli o njoj.

"Ne znam kako sam se našao ovdje, valjda sam dolutao, sam vjetar me dopuhao pa me evo, da se konačano sretnem s tobom", nevjerujući sam sebi, slušao je svoj glas koji, bez njegove kontrole, izlijeće kao ptica iz gnijezda, dok je njegova čvrstina dogorijevala ko fitilj u kandilju, njegove misli su tonule u ponor bez dna. Zašto se ovako osjeća u njezinoj blizini nikad nije saznao. U njezinom prisustvu nije mogao da misli, tražio je riječi za razgovor, uvijek, ali ih nikad nije nalazio kad su mu trebale, u toj čudnoj nemoći, okrenuo se i pogledom je odlutao uokolo zamoren toplinom njezine blizine.

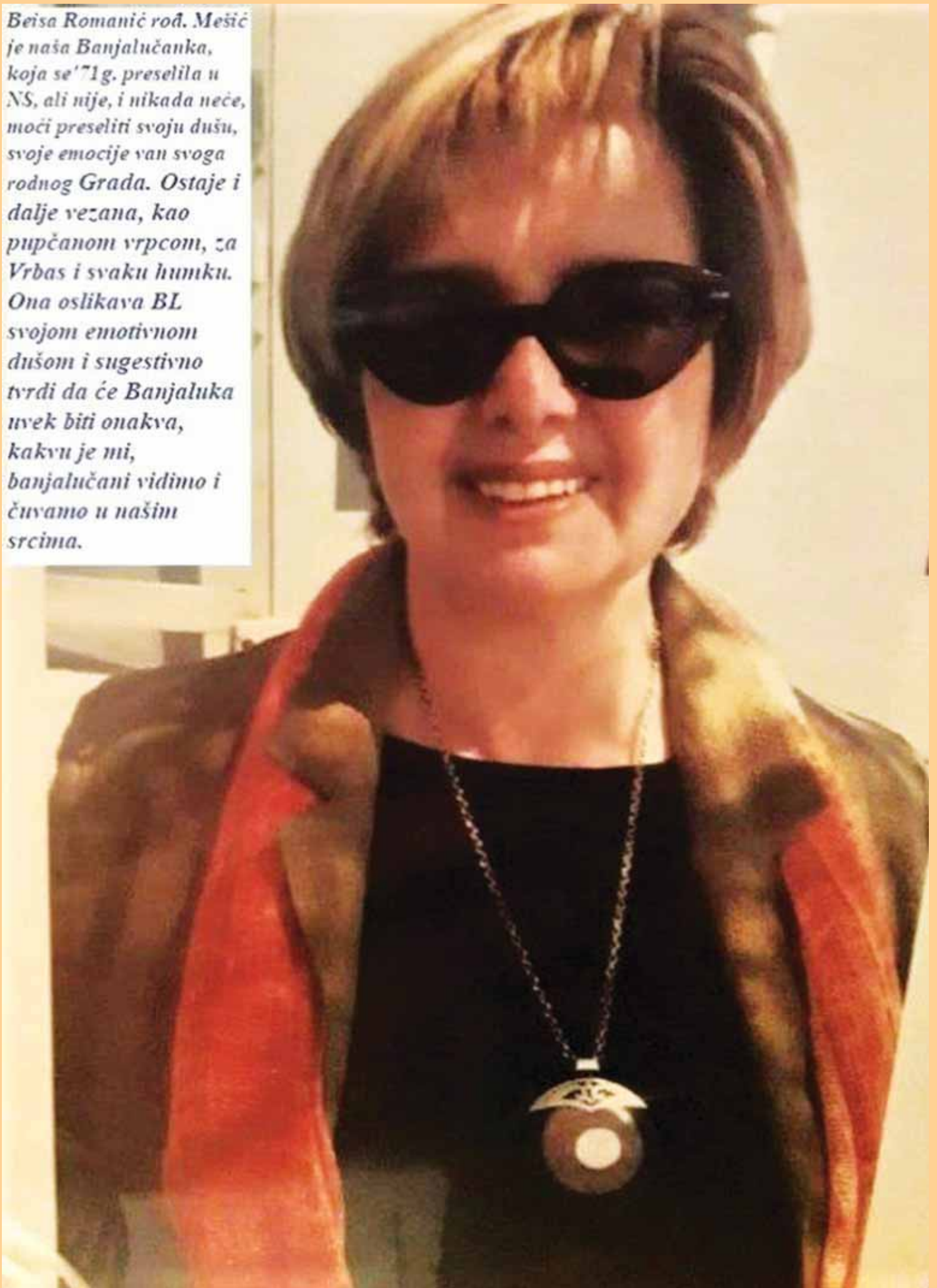
"Vidim, brojiš pare! Da nećeš slučajno probati pogoditi jednu ružu za mene?" rekla je. Šta se to dešava, curo, život i moja osjećanja nisu igra, već trpljenje i muka, ne dolijevaj slanu vodu na otvorenu ranu, prestani s igrom u kojoj je meni najteže, ne otežavaj mi položaj koji nisam sam izabrao, ti si se umiješala, nisam te ja zvao, pozvala te moja želja.

Sad je bio siguran da je primijetio osmijeh, osmjehnula se lukavo, mogla je osjetiti njegov nemir, koji je prouzrokovan njezinim iza-zovom, otkrila je skrivenu energiju njegove volje koja je vrila ispod površine njegovog uznemirenog bića. Znala je zasigurno da će on sada uzeti pušku u ruke i "skinuti" jednu ružu za nju, birala je najljepšu koja joj se dopadala, ona crvena što strši bojom između svih ostalih. Bila je to najveća ali na žalost posljednja u nizu ruža, a njoj se najviše dopala. Da li je meta bila teška zavisilo je od njegovog oka. Ne samo oka, nego od puške a još više od želje njegovog srca.

Pružio je pet dinara Edikinom sinu Josipu, koji je bio zadužen tog dana da radi sa vazdušnim puškama, stari Edika se vrtio oko malog ringišpila sa konjićima, kćerka Tonka u drugom kiosku gdje se sa krpenjačama loptama obaraju kantice poredane u piramidu, dok je glavna atrakcija, veliki ringišpil sa letećim stolicama, bio pripet i nije radio.

Nastavak u idućem broju

Beisa Romanić rođ. Mešić je naša Banjalučanka, koja se '71g. preselila u NS, ali nije, i nikada neće, moći preseliti svoju dušu, svoje emocije van svoga rodnog Grada. Ostaje i dalje vezana, kao pupčanom vrpcom, za Vrbas i svaku lumku. Ona oslikava BL svojom emotivnom dušom i sugestivno tvrdi da će Banjaluka uvek biti onakva, kakvu je mi, banjalučani vidimo i čuvamo u našim srcima.

Pripremio: Mersad RAJIĆ

Banjaluko voljeni grade !

Ko su tvoji neimari Banjaluko mila,
pa te tako sagradiše od nebeskog krila.
U kosu ti upletoše sve džerdane i merdžane,
i ukrase donesoše sa sedefli biser grane.
Oči su ti smaragd sjajni sa Zelene Rijeke,
A usne su ti miris đula i zumbula i planinske smreke.
Čelo ti je uzdignuto obrvama hoda,
a pogled ti pun ponosa, do nebeskoga svoda.
Ruke su ti tople, meke, ko majčino krilo,
u njima je naša duša kao čedo milo.
Tako si nam ušuškana u našim srcima,
čvrsta, čedna, naslikana u našim grudima.
Ti si buket uzabrani, majskih divnih ruža,
što ih ruka lijepog momka, svojoj dragoj pruža.
Takvu sliku tvoja djeca u mislima nose,
dok ih u snu nježno ljubiš, raspletene kose.
Pamtimo te po svježini Đurđevdanskog uranka,
Petričevačkom Zdravo Marija, stotinu, bez prestanka.
I soframa bajramskim, punim izobilja,
kad si svoju djecu skupljala od milja.
Zadojila ljubavlju alđunskoga brijega
umivala se bjelinom januarskog snijega.
Sladila nas trešnjama Bilalove bašte,
i u školske redove brojala si djecu svoju punu mašte.
Vijence od behara u kose si nam plela
pa smo tebi na čast, lijepa, hrabra, smjela.
Hranila nas kestenom i lipovim cvijetom,
ni mislila nisi, da će tvoja djeca, rasuti se svijetom.
Grade, majko naša, ljubili smo tvoje lice
i sa naših brda pratili smo radosno ptice selice.
U zjenicu oka skrila si nas tada,
Da nas ne ozlijedi ni kiša koja pada.

Al' odjednom, iznenada, ko iz neba vedra,
ružna graja i galama čupaše ti njedra,
U očaju i tjeskobi pitaš šta se zbiva
dok bujica samo kulja sa njihovih njiva.
Krvavim te okom mjere, haljinu ti svlače,
a tuđinci užurbano u tome prednjače.
Postiđeno stojiš. grade, spuštenoga lica,
i ubrzo posta meta, ptica grabljivica.
Zar se tebi tako radi, velikog li srama,
a grad samo bolno ćuti, dok se duša slama.

Polomiše Ljepotici njena bijela krila,
pa jauče uplakana Banjaluka mila.
Gdje ste zore nerascvane i mirisi rose,
dok ja bosa ovdje stojim, zamršene kose.

Ćuti tako Banjaluka dok joj očaj dušu slama,
i polako sebe nosi do Vrbasa, tamo, sama.
Brate, družo, o Zelena Rijekko, operi mi uprljano lice
pa da opet zasja oko, grada Ljepotice.
A Vrbas joj rane spira, češlja vrbom njenu kosu,
dok se ona strašno stidi dok je gleda tako bosu.
Sve je ovo noćna mora, grad Vrbasu tiho šapće,
a Rijeka joj u đerdanu nježnom rukom bisere pretače.
I Zelena Rijeka, Ljepotici svojoj, novo ruho sprema,
da ga nigdje u svijetu, zasigurno nema !
Vrbovim krošnjama krasila njenu kosu,
da je djeca ne vide, postiđenu, bosu !
Duša grada lijepog, polako se budi,
a srce je pita, gdje su tvoji ljudi?
A Zelena Rijeka šapće joj potajno,
ne brni se mila, biće opet sjajno.

I prolazi vrijeme grad se stvarno budi,
al'u njemu žive neki drugi ljudi.
O sinovi moji, o lijepo kćeri,
Kuda su vas neki vjetrovi odnijeli
Zar duša njihova ne poznaje srama,
dok je ovdje čekam postiđena, sama.
A Zelena Rijeka nježno pere lice,
i sapira tugu grada Ljepotice.
Znam, povratka nema, dok je ovdje tako,
jer u kuće vaše smjestio se svako.
Djeco moja draga, da ste meni živi,
budite mi srećni, i veseli, i mili !
Evo mene Grada, uzdignuta čela,
Vaša rodna majka neće biti sama
Sve dok njenom djeci, Banjalučka krv,
teče u venama..

Beisa Romanić

Eto ti čuda!

Piše: Ismet HODŽIĆ

Zemlja mala, jedva bogda, ili ti nešto malo, kilometara kvadratnih. I ona je, takva mala, prepuna čuda i mudžiza. I sama od sebe, golemo je čudo. Čudo je i to, kako je nastala, i kako je predeverala historiju, i kako devera sadašnjost, a hamani, ni budućnost joj neće bez devera proć.

U njoj čuda nastaju, na način, koji malo ko more da objasni. Tajna je to, samo Bosni poznata! Kako ćemo to mi saznat', ne zna se!?! A, od nje se izvuć', nemere! U svakom slučaju, valja nama s tim izać' na kraj. A dokle ćemo u tome doć', teško je reć'. Sve što znamo je, da kad u nju zakoraćimo, uvalili smo se, u nije šala belaj! A zbog magije i tajanstvenosti, koju krije u sebi, taj belaj nam je i slan i sladak. Obmanjuje nas Bosna, a mi se kobajagi opiremo. Opir'o se ti, ne opir'o,

***Bujrum u začarani krug od kojeg si – mislio si – utek'o! Sipak! Od mene se nemere tako lahko uteć'!
Ja sam ti Bosna!***

magija čini svoje! Ništa joj nemereš, jer to je magija početka, kojem nema kraja. Zbog toga, to opiranje ti dođe, više kao prihvatanje ili hvatanja se u koštac s tim što, nije šala belajom!

I eto ti začaranog kruga. Uletiš u nešto, što ti je mistično i neobjašnjivo; lomi te, a gleda da te ne slomi! Jer ako te slomi, zna da od toga niko nema fajde. Ni ti, ni ona! Ona ti ostavlja fajdu svoje tajanstvenosti, i uz to još kamaru čuda!?! Pa ti sad, kako hoćeš? U tome moreš, jal' uživat' jal' se mućit'. Tvoje je da probereš. Pa bujrum! Bujrum i tebi, koji si amo doš'o samo da me obideš, a i tebi, koji me kobajagi znaš!

I svima je tako! I gostu ili ti musafiru, i putniku namjerniku, i nama, koji iz nje iskoraćujemo pa ponovo u nju zakoraćujemo. Oni

koji dođu, samo da nas vide i obidu, uspoređuju naše mudžize sa njihovim čudima, i odlaze puni utisaka i ibreta! A mi, koji mislimo da smo se kutarisali tog hrvanja, ponovo bivamo zatečeni!? Valja nama s tim belajom, ponovo u koštac!? I ona ti, po ko zna koji put, opet kaže: Bujrum! Bujrum u začarani krug, od kojeg si mislio da si utek'o! Šipak! Od mene se nemere tako lahko, uteć'! Ja sam ti Bosna! I, samo ja te mogu, tog belaja kutarisat'! I vazda ti ponudi nešto novo. Ako ništa, opet te čeka mejdan, s onim što samo ona zna. I ona ti je, u tome vazda susretljiva. Vazda si lijepo primljen. Ono Bujrum, ili ti izvoli i dobro doš'o, u Bosni živi od njenog nastanka. A ona ti ima i svoje navlakuše! Navuće te, da i ne osjetiš! Na kraju, kako god okreneš, ostane na tome, da si se složio s tim što te čeka. A čeka te svašta! Čeka te i ono što si proš'o, i ono što nikad nisi ni pomislio, da te more snać'!

I tako uvijek!

Čudo te naše Bosne je i to, što ima samo tri strane svijeta! Istok, đe je Drina, sjever, đe je Sava i stranu, tamo đe su dinarske gudure. Ta strana, kosa je strana Bosne!? Ne znaš kako da je nazoveš? Zapad nije, jug nije, sjever nije! A kosa strana svijeta ne postoji!? Prije ćeš glavom kroz duvar, nego kroz te dinarske gudure! Hama, ona ti je, k'o nakav jugo-zapad, a opet za neke, nakav sjevero-zapad, pa bujrum i to proberi, ako moreš bit' siguran da si u pravu! Kako god okreneš, u Bosni ti je hopa sa razmišljanjem. Razmišljat' moreš kol'ko god hoćeš, ali ništa nećeš skontat'. Eto, to ti je tako, a drugačije, u Bosni i ne postoji! A vidiš, nekad u historiji, ona ti je imala i pet strana svijeta!? Istok, tamo đe je i sada, sjever isto tako, nagnuti jug, tamo đe je Jadran, isto tako nagnuti zapad, i lijepi si mi, dinarski sjevero-zapad!? I eto, sad ti budi pametan! Historija ravna sve, pa i naše strane svijeta!? Neko povuk'o crtu, i to ti je! I valja ti sad' nama kroz život, bez preostale dvije strane svijeta! I to samo zato, što kose nema!

I na to će, u Bosni reć':

Nema sikirancije, zahvaljujući dragom Allahu, pola svijeta je naše! Kad to neko sa strane čuje, čudom se nemore načuditi, kaku mi razmišljamo i kaku logiku imamo!? Pa će onda čut';

Moj prijatelju! Zdravu logiku, imamo! Jer tamo đe Allah pomaže u razmišljanju, logika je uvijek zdrava, i nikad nije zabadava! To potvrđuje i Svjedok Bosne!? I on je nast'o sa tom istom, na izgled naopakom logikom! A historija će reći, da je ta logika, bila plaho zdrava!?

Svjedok Bosne

I tako, u neko doba u našoj historiji, voljom Stvoritelja, Bosna će se početi obilježavati Biljezima, kojih nema niđe na svijetu! Stećak! Čudo nad čudima! Stećak je svjedok, da je neko u toj našoj Bosni, i živio i umro! I on će ti, kao nadgrobni spomenik, reći; Evo ti mene i ovih ispod mene. Meni ima preko hiljadu godina, a ovi ispod mene su još stariji! Ja sam se naš'o svađe, gdje su i oni bili! U meni ima, najmanje jedna i po tona vage kamena! A ima nas, sa vagonom i preko dvije tone! I to sve, u jednom komadu! Golemi smo, brate, k'o golemi! I vazda smo, golem zaklon i tajanstveni čuvari Bosne! Historija smo ti bolan! I to, neuništiva historija! Govor mi je nijem, jer svjedočim one, koji ne govore! Nijemo kažem; odvalili su me iz nekog kamenoloma, i postavili na ovog što je ispod mena. Ko je ovaj i šta je ovaj, govore ti ovi, na meni isklesani natpisi i reljefi!? Oni kažu, da su i on i Bosna, vazdi bili, i pametni, i pismeni, i svestrano nadareni. A to je, kultura! Živjeli smo, ne samo za sebe, već i za naše potomke!

Amanet smo našim nasljednicima, i neizbrisiva tradicija Bosne! Trajni smo i neuništivi. Niko nas nije pomak'o sa mjesta, na kojem

stojimo. A stojimo tamo đe je Bosna! Znamo o Bosni sve! Znamo i to, da je bila proganjana, paljena, ubijana, ugnjetavana i uništavana! Znamo i to, da je bila dugo, u milosti i nemilosti mnogih, dušmana, neprijatelja i zulumčara, koji su htjeli da Bosna bude njihova, a ne naša! E pa, džaba im je! Mi smo tu sa našim tonama, ne samo vage, nego i postojanja i ponosa. Mi smo uvijek tu, u neuništivoj Bosni! I znamo, da naš amanet nije uzaludan. Božijom voljom, bićete i vi ispod vaših stećaka, kao i ovaj ispod mene. U meni su tone, postojanja i ponosa, a u vašim stećcima, biće i tone novog, razvojnog i naprednog, iskustva i znanja! Bosna će vazda teći dalje, baš k'o rijeka po kojoj je dobila ime! I vazda će biti, veliko čudo u malom! Jedno od naših čuda su i rijeke, na koje ćeš ovarisat' odma', kad u Bosnu zakoračiš!

Rijeka Bosna

Čudo, koje nas je obilježilo, i ime nam dalo!? Amerika se ne zove Nijagara, Rusija se ne zove Volga, Brazil se ne zove Amazon, a ni Egipat se ne zove Nil!? A Bosna, zove se Bosna! Bosna, u prevodu na naš jezik, znači, Voda koja teče! E, to ti je rijeka sa, nije šala, devedeset i šest izvora! Ama, kako bolan, kad vidim samo tri ili četiri!? E, pa lijepo! U Bosni ništa nije aščare vidljivo! To ti je k'o ono naše, čiri bu – čiri ba! To mu ga, po novom, dođe k'o, sad ga vidiš – sad ne vidiš! Rijeka Bosna teče, odma' širokim strumenom! Pružila se od planine Igman pa sve do rijeke Save, sa kojom će i Bosna i Sava usput pokupit' Dunav, i sve tri zajedno će završit', u Crnom moru. Reklo bi se, da Bosna, zbog naziva mora u koje utiče, ima crnu sudbinu. E, pa nije tako!?

Sakrila se ona ispod Igmana. Izvori, koje ne vidiš na Vrelu Bosne, u njenoj su utrobi. Do njih ne moreš nikako doć'. Vidljivi su, samo Stvoritelju. Davno smo znali, za trideset i šest. Danas znamo, za devedeset i šest! I još nismo sigurni, da smo ih sve nabrojali? Sakrila se Bosna od crne sudbine, i sakrila Bosnu od crne sudbine! Ja! Tako ti je to sa nama! Imamo mi kamaru rijeka, koje se tako kriju, a i onih koje se kriju usput! To su one, ašarijaste i halčak rijeke! One te skroz omadžijaju! I to je, jedno veliko, Čiri bu – Čiri ba. Priroda, kojoj ne moreš ništa. Bolje je u njoj uživati', nego se s njom mućit'! Jer čudo i magiju, ne moreš shvatit'! Ako nikad nisi vidio rijeku, koja izvire i odma' teče iz pećinske čeljusti, idi u Blagaj. Buna se tamo pojavljuje iz visoke kamene gudure, i već gotovim, širokim koritom, teče prema Neretvi! To je naša, najkraća i najplahovitija rijeka, koja se buni što je morala izbit' na površinu! Zato se i zove Buna. Šejtan rijeka, pa to ti je! I to nije sve!? Bosna je plaho bogata, šejtan rijekama! Ku' ćeš dalje, kad imamo i rijeku, koja ne utiče nego skaće u drugu!? Svi misle, da poslije slapa, ide dalje! A ona, Pliva se zove, vodopadom u gradu Jajcu, skoči pravo u Vrbas, i odoše zajedno prema Savi. To nigdje na svijetu nema, samo u Bosni! Mudžiza je i taj vodopad, jer se nalazi u skoro samom centru grada Jajca!? I tome, kod nas nema kraja! Ibretiš se na svakom koraku!

I samo što pomisliš da si se kutarisu svih tih čudesa, naletiš na slane vodu!? Ostalo nam je pomalo i mora, onog Jadranskog, a vala i onog što više ne postoji, Panonskog!? Jadranskog nam od nekoliko stotina, ostade tek desetak kilometara? Ja! Imali smo mi Jadrana od današnje Prevlake pa sve do Biograda, ali šejtan historija nam skoro sve uze, a nekim čudom nam ostavi ono malo morske muke oko Neuma! A ovo Panonsko, koje je bilo pa ga više nema, Bog nam ostavi kod Tuzle. Zovu ga slano jezero! Ima ono i svoj naziv ali ja ga zovem, Morsko Oko usred Bosne!

I tako to, sve do planinskih gudura, jer u Bosni ne znaš, da l' rijeke teku među planinama, il' se planine uzdižu iz rijeka! Sva ti je Bosna u planinama!. Eno, kod Visokog, nedaleko od Sarajeva, neko birvaktile napravio i piramidu.

U idućem broju: Sva je Bosna u planinama

Koprivnica – biser bosanskohercegovačkih lovišta

U carstvu šuma i medvjeda

Lovni rezervat između Bugojna i Kupresa čuvao je mnoge lovačke priče i događaje, među kojima i dolaske predsjednika Tita, a danas je to devastirani prostor, i sa minama, koji čeka bolja vremena.

Piše: Anto DŽAJA

Želja mi je napisati nekoliko redaka o biseru bosanskohercegovačkih lovišta, uz koja me veže mnogo lijepih uspomena. Prošlo je više od 60 godina a meni je još u živom sjećanju lov na srnjaka u Koprivnici, gdje sam napravio prve korake u lovu na krupnu divljač. Selo Koprivnica udaljeno je od Kupresa 10 km., a od Bugojna 17 km., cestom čija je izgradnja počela posljednjih godina turske i prvih godina okupacijske austrougarske vlasti. Za turske i austrijske uprave te Kraljevine Jugoslavije, Koprivnica je pripadala kupreškoj ispostavi, a poslije je pripojena bugojanskoj općini. Nažalost, danas imamo malo pisanih dokumenata o ovom jedinstvenom lovištu za vrijeme Austro-Ugarske. Zhvaljujući Fr. B. Laski carskom, kraljevskom časniku, koji je stvorio temelje naprednog lovstva, 1897. Koprivnica je uvrštena u šesti lovni rezervat Bosne i Hercegovine, prije nego što su vlade SAD-a i Švicarske osnovale svoja zaštićena lovna područja.

Lovište se nalazi na relaciji Bugojno-Kupres, okruženo planinama Stožera, Šuljage, Demirovca, Plazenice, Vranice i Raduše, bogatih vodom, zbog čega postoji narodna izreka: Koliko je u godini dana, toliko je vrila na Stožeru. U lovištu je zastupljena slijedeća divljač: medvjed, vuk, divlja svinja, srneća i divokozja divljač, lisica, jazavac, divlja mačka, kuna zlatica i bjelica, veliki tetrijeb, lještarka, golub grivnjaš, suri orao i sove.

Klima: količina padalina kretala se od 820 mm u nižim dijelovima do 1500 mm u višim. Srednja godišnja temperatura na planinskim visovima iznosila je 4,2°C, a u nižim dijelovima 9,1°C. Vjetrovi su

najčešći iz sjevernog i južnog kvadranta. Snježni pokrivač je iznad 30 cm. Ekstremne temperature kreću se od -33°C do +35°C. U prvoj varijanti lovište se prostiralo na 12.000 ha., a slijedećih se godina površina povećala na 24.513 hektara, u rasponu nadmorskih visina od 600 do 1800 n/m. Najviše vjerodostojnih podataka o našim lovištima zabilježeno je u kapitalnom djelu „Lov u Bosni i Hercegovini“, tiskanome 1905. u Klagenfurtu, autora Fr.B. Laske, carskog i kraljevskog kapetana, koji je mnogo pridonio uređenju prilika u našem lovstvu.

„Sa kupreške visoravni“

Prikaz kraljevskog lova u Koprivnici godine 1892. zabilježio je fra. Mirko Džaja u svojoj knjizi „Sa kupreške visoravni“, tiskanoj 1970. Opis lova u Koprivnici počinje ovako:

„U dvorski lov rečene godine došlo je mnogo nekakve velike gospode čak iz Beča i drugih gradova, a bilo je i domaćih lovaca s

puno pasa i hajkača. Odstrijelili su nekoliko vukova, jednog medvjeda i više od 20 komada srneće divljači. Sve je doneseno u naš han, gdje je bila puna jedna soba ubijene zvjeradi, uz posebnog stražara. Kasnije se svaka životinja porila i vađena joj je utroba, a ostalo na kolima odvezeno u Bugojno i dalje. Mnogo utroba ostalo je i nama, pa smo dobro „ozidali mesom“. Pri tom dvorskom lovu podignuto je nekoliko privremenih kućica u kojima su boravili lovci.“

Za vrijeme kraljevine Jugoslavije lovište je nadzirao šumar Mato Čelik, po nacionalnosti Čeh, koji je bio veoma strog prema krivolovcima. (O njegovoj revnosti pripovijedao mi je stric Mirko Džaja, koji je tada bio krivolovac, a poslije veoma dobar lovočuvar.) Pokraj porušene lovačke kuće u Koprivnici, posljednjeg rata, danas još stoje četiri stabla jasena od kojih je tri zasadio Čelik i jedno Džaja. Sve ostalo iz povijesti lovišta ostalo je u skromnim zabilješkama i sjećanjima Ferdinanda-Ferde Penave (1913.-2006.), koji je bio upravitelj lovišta od 1953. do 1976., te u rijetko objavljivanim člancima lovačkih časopisa. Korespondencija s domaćim i inozemnim lovcima, opisi lovova, radova u lovištu te mnogo zabilješki i fotografija izgorjeli su prošlog rata u njegovoj vikend –kućici .

Pokušat ću prikazati rad Penave, šumarskog tehničara koji je uz mnogo truda i zalaganja postigao značajne rezultate u lovištu. Godine 1952., imenovan je od Direkcije šuma u Sarajevu organizatorom gradnje lovačke kuće i stambene zgrade za osoblje na temeljima doma HPD-a “Koprivnica“, izgrađenog 1939. pod vodstvom Emila Havraneka, tadašnjeg predsjednika društva, odakle je pucao pogled na planinu Šuljagu i nepregledne livade, koje su u lipnju bile pune šarenila cvjetajućih trava. Te prekrasne pejzaže uvijekovječije je na platnima Gabrijel Jurkić (1886-1974.), prvi školovani bosansko-hercegovački slikar. Otac mi je pripovijedao, da ga je pri slikanju posluživao i nosio mu štafelaj sjećajući ga se kao blagog i tihog čovjeka. Planinarski dom, han Nike Džaje, mlin na Džajinom potoku, cetarska kuća, posjed Jakova Jukića poznatog lovca na mevjede, koji je trgovao s Livnjacima krznom divljači i ostale kuće stanovnika sela Koprivnice zapalili su partizani proljeća 1942.

Od jutra do mraka – na terenu

U kasnu jesen 1952. obje zgrade bile su završene, a iduće 1953. useljive. Iste godine Penava je bio postavljen kao šumarski tehničar za upravitelja lovišta. Ubrzo je zaposleno lovočuvarsko osoblje, od

Lovački dom

Ante Džaja

kojih su neki bili krivolovci, a poslije vrsni lovočuvari. Svi su pohađali seminare iz lovstva u Sarajevu. Penava je bio veoma vrijedan i nekada pretjerano strog prema osoblju, koje je moralo biti na terenu od jutra do mraka u svim vremenskim uvjetima, koristeći se zimi skijama i krpeljama. Sam je pronalazio najkraće putove za pojedine dijelove lovišta i svakodnevno ih obilazio dok nije upoznao svaki kutak revira unutar granica. U predjelu Arapke i Srednjeg brda pronašao je više pjevališta, gdje je jednog jutra slušao i gledao sedam tetrijebova i desetak koka. Tom lokalitetu pridavao je mnogo pažnje, a s lovočuvarima je na Orozovoj lazini, u blizini pjevališta, izgradio malo sklonište u kojem su boravili lovci i lovočuvari tijekom promatranja pijetlova (orozova) u proljetnim mjesecima. Iako je brojno stanje velikog tetrijeba bilo zadovoljavajuće, Penava je zahtijevao da se godišnje odstrijeljuju samo dva–tri kljuna.

U to vrijeme divlje svinje su bile malobrojne, ali redovitim prihranjivanjem broj im se znatno povećao. Srneća divljač, unatoč velikom broju vukova, bila je veoma brojna, tako da se na velikim koprivničkim livadama u blizini lovačke kuće u jednom času moglo nabrojati tridestak grla, što danas izgleda nevjerojatno. Prema Penavinom kazivanju, u proljeće nakon teške zime 1966./67. lovočuvari su uz lovačke staze pronašli 360 lešina srneće divljači, a koliko tek nisu u teško pristupačnim dijelovima lovišta? Sačuvan je podatak da je u lovištu Koprivnica od 1954. do 1977. s četiri lovočuvara odstrijeljeno i otrovano 270, vukova od kojih je Penava uništio 74, što je goodišnje iznosilo 12 jedinki. U to vrijeme bila je dopuštena uporaba otrova. U razgovoru, Penava mi je 2000. godine rekao (tada star 87), da je u životu odstrijelio 56 i otrovao 18, a njegov otac uništio je otrovom 60 a puškom 16 vukova. Impozantna brojka, otac i sin uništili su 150 tada označenih štetočina. Ostao je zabilježen jedinstven slučaj, koji se dogodio lovočuvaru Mirku Džaji. Pri deranju otrovanog vuka jako mu je pozlilo, ali je ubrzo došao sebi. Jedino objašnjenje jest, da je vuk jednu ampulu-staklenu veličine trešnje punjenu cijanovodikom - najsmrtonosnijim plinom progutao cijelu, a drug je, dok je žderao pukla i ubila kapitalnog vuka na mjestu. Pri svlačenju krzna najvjerojatnije je progutana ampula pukla a plin izašao na usta ili čmar, na sreću, u minimalnoj količini i na otvorenom prostoru.

Nastavak u idućem broju

Библиотека

PRIČE PRED OGLEDALOM

“Lutak”, nova knjiga Radmile Karlaš, “Stepenicama biblioteke” u Banjaluci krenula u susret čitaocima

Tekst i fotografije: M. VIDOVIĆ

“Ljeto na stepenicama biblioteke” - manifestacija je Narodne i univerzitetske biblioteke RS-a u okviru koje je 27. avgusta svoje stranice otvorila i nova knjiga priča naše saradnice i književnice **Radmile Karlaš**. Nakon romana “Četvorolisna djetelina” i “Kad utihnu melezi”, te zbirke priča “Pogrešan peron”, među korice knjige “Lutak” “poziva” nas petnaest kratkih priča, za koje urednik izdavačke kuće “Imprimatur”, Boris Maksimović, ističe da svijet posmatraju i spoznavaju sa druge strane ogledala:

“Na naslovnoj strani zbirke priča “Lutak” možemo da vidimo jednog lutka koji kao da visi na nekim nevidljivim nitima, a njegovo pomalo klovnovsko lice, s onom čudnom ali istovremeno i tužnom i nasmijanom grimasom, vidimo zahvaljujući ogledalu koje se pred njim nalazi. Taj i takav lutka pred ogledalom savršen je motiv za ovu neobičnu zbirku priča koje na prvi pogled nemaju mnogo toga zajedničkog. Priče o Drugom svjetskom ratu koji odzvanja u daljini i silnoj djeci koja su nakon njega napunila sirotišta, priče o magijskoj snazi imena, o ženama koje se bave nečim ne tako dalekim od vješticearenja, priče o tolikom siromaštvu i očaju koje danas zvuči nepojmljivo – sve se to oslikava previše raznorodno da bi imalo neki najmanji zajednički sadržilac. Ova je knjiga pisana jednim izbrušenim i staloženim jezikom i njen cilj nijednog trenutka nije da ‘hvata’ čitaoce na nekakve jeftine preokrete i iznenađenja, ali uprkos tome nakon čitanja osjetićete kao da ste se provozali do ludila i nazad.”

Na promociji stranicama knjige vodila nas je i **Tanja Stupar Trifunović**, recenzentkinja, te naglasila da se Radmila Karlaš, I kao novinarka, ipak više naginje literarnom, književnom, punom i potpunom smislu. “Riječ je o beletrističkoj, takozvanoj lijepoj književnosti. To je bila jedna vrsta iznenađenja za mene sa njenim prvim knjigama, a sada sam već naviknuta.”

“Ja sam prvo bila književnica, pa onda novinarka. Ja sam se rodila kao književnica, ali sam se posvetila novinarstvu. Morala sam nešto da radim. Novinarstvo je nešto što sam znala da radim i bilo mi je oduvijek čast da radim u toj branši, ali u isto vrijeme i površno u odnosu na moj senzibilitet i ono što je mene gonilo da pišem, a pišem otkad sam naučila slova”, kazala je dugogodišnja novinarka Radmila Karlaš, stalna saradnica magazine “Šeher Banja Luka”. U svijet novinarstvom ušla je veoma rano, prvo u revijama Džuboks i Film, a radila je kasnije i za BBC, Voice of America, WDR (Keln), Alternative Information Network (AIM) i mnoge druge printane i elektronske medije. Bila je i višegodišnja koordinatorica organizacije Amnesty International (AI) za BiH, te članica mnogih nevladinih organizacija u zemlji i svijetu, kao što su System in transition Berlin, Verona forum Brisel, Međunarodni forum intelektualaca Bosna i drugi. Osnovnu i srednju školu završila je u Banjaluci, Fakultet političkih nauka u Zagrebu. Članica je Društva pisaca BiH. Živi u Banjaluci.

Ozrenov razred: Maturanti banjalučke gimnazije iz 1975. godine

SVOĐENJE RAČUNA

Nad starim fotografijama, kada bi trebalo da slavim 45-godišnjicu mature

Piše: Ozren TINJIĆ

Moja pokojna mati mi je često znala reći: "E, moj sine, ti, izgleda, više možeš izdržati pod vodom nego kod kuće"! Dobacila bi mi to dok sam bio klinac, a i kada sam dobroano zakoracio u ozbiljne godine.

Bilo je to istina. Kuća je služila za jelo, spavanje, pranje i presvlačenje. Sve ostalo se svodilo na "vanjski svijet". Moju raju, cure, redovne obaveze, ali i kafanu, biblioteku, pozorište, kino...

ZATVORENIK

A onda, eto ti vruga u obliku Corona virusa. Htio, ne htio, postah maltene zatvorenik u vlastitom stanu, sa nerijetkim izlascima -ali na svoj altan. Jedino me tješi činjenica da nisam jedini koji se uvalio u ovaj sos.

Neki stalno govore o strogim mjerama izolacije širom Evrope. A u Švedskoj ništa! Međutim, mnogi zaboravljaju da su Šveđani oduvijek živjeli u nekoj vrsti samoizolacije. Naime, nikada nisu bili previše druželjubivi i oduvijek su živjeli među svoja četiri zida.

Elem, zato kada želim pobjeći od sivila svakodnevice, "pobjegnem" do Banje Luke i sjetim se, u startu, naših komšiluka a potom i djetinjstva i mladalačkih dana. Posebno neki dan, kada sam uzeo pozamašnu gomilu starih fotografija da ih malo razvrstam. Imao sam osjećaj kao da sam "uletio" u vremeplov. Gledam ih, jednu po jednu, a nekada tuga a nekada radost mi provijavaju tijelom.

Desetogodišnjica mature 1985. godine

Dr. Ravik, glavni lik Remarkovog romana "Trijumfalna kapija" koji je radnju smjestio u Pariz tokom II svjetskog rata, jednom je, glasno razmišljajući, rekao:

"Sanjamo zato što bez snova ne bismo mogli podnijeti stvarnost!"

Jedino što bih ovom "sanjamo" dodao i vraćanje u prošlost. Zato je na stolu ispred mene hrpa fotografija. Razgledam ih, jednu po jednu, i kao da sam u vremeplovu. U ruci držim fotografiju sa maturalne večeri u hotelu "Palas". Moja malenkost i nasmiješene Emira Ljutović i Maida Sarač. Eto, da nije ove proklete korone, zadnje subote u maju bih slavio

45 (!) godina od te večeri kada smo postali odrasli ljudi.

Iznenaden sam što dosta mojih drugara iz djetinjstva, škola i studentskih dana više nisu među živima. Kako je to lijepo Balašević napiso u jednoj pjesmi - "oni sada oru nebeske njive". Kasnije mi je supruga rekla da mi, dok sam razgledao fotografije, osmjeh nije silazio s lica. Eto, pomislim, i neke koristi od ove pandemije.

Sve u svemu, sveo sam neke svoje račune iz prošlosti,

I jedan savjet, koji sam dobio od znanca. Rekao mi je, naime da ugasis televizor i korona će nestati!

Zadnja proslava mature je bila 1990. godine

Elit Städ Sverige AB

Järnvägsgatan 2B, 582 22 Linköping

www.elitstad.com

Telefon 0142 126 01 Mobil 070 952 24 66

Elit Städ Sverige AB är en företag som har fokus på leverans av tjänster av högsta kvalitet. Vi startade vår verksamhet år 2006, och sedan dess har vårt kundunderlag och omsättning stadigt ökat, tack vare de kvalitetsnivåerna vi har uppnått. Vi levererar kundanpassade lösningar, i högsta möjliga grad beroende av kundens krav och önskemål. Lokalvård av kontor och butiker, bygg- och flyttstäd samt alla typ av golvvård ingår i våra dagliga uppdrag.

I vårt arbete använder vi oss av en modern maskinpark samt är miljöanpassade till rådande lagar och bestämmelser genom vårt miljövänliga arbetspolicy och miljötänk. Vi utför uppdrag enl. löpande avtal samt enstaka uppdrag, båda med kvalitetsförsäkringar och kvalitetsgarantier. Idag är vi verksamma i Södermanland, Östergötland, Jönköpings län samt Älvsborgs län. Vår personalstyrka är i dagsläget 23 personer och vi ser framemot att inom kort även anställa fler. Vi samarbetar med Sveriges största leverantörer av hygienprodukter, och är även certifierade och utbildade i de olika användnings områden. Elit Städ följer de rådande kollektivavtal samt innehar F-skattebevis och ansvarsförsäkring. Välkomna till Elit Städ Sverige AB - ett företag med kvalitet i fokus!

Svi vi koji ste zainteresovani za posao u ovoj branši, a željeli bi raditi kod nas u gradovima: Linköping, Norrköping, Nyköping, Mantorp, Jönköping, Borås, Mjölby mogu se javiti na naše kontakt telefone.

Niko nas više ne sastavi, Priznajem krivicu

Foto: Goran MULAHSIĆ

Napisala: Senada BEŠIĆ

Za sve što ću sada reći. Mnogi će me osuđivati smatrajući me prodanom dušom, nekim ko je jedva čekao da se uhljebi u nekoj kapitalističkoj zemlji u želji da okrene leđa svemu što ima veze sa bosanskim i prezirući sve što je naše, tradicionalno i kulturno. I mnogi mi neće oprostiti moje riječi misleći da ne poznajem naš narod, da sam prodana duša, izdajnik. Da ne volim domovinu ako se ne slažem sa načinom formiranja raznih grupa po FB-u i načinom vođenja diskusija u tim raznim grupama. Ne citiram puno naše mudre misli, pogotovo ih ne citiram na ekavskom jeziku. Niti se puno busam u bošnjaštvo i pokazujem umijeće u razvijanju pita. Naći će mnogi primjedbe i osuditi me smatrajući da nemam pojma ni o čemu jer svakodnevno ne pratim vijesti iz domovine (mada su za mene te vijesti samo reprize) ali nije mi važno. Znam da će me najviše osuđivati oni umišljeni huškaci što misle da sve znaju i savjetuju drugima kako trebaju raditi. Huškaju pa se poslije povlače u pozadinu i odatle sve posmatraju. Za takve je moj otac znao reći da se igraju plahe. Huškaju pa poslije nestanu. Nije mi ni važno šta će ko misliti. Ne ide ti nafaka od njih, rekla bi moja mati. Svakim danom, svakim satom, ma svakom sekundom mi smo sve dalji jedni od drugih. Dijaspora i domovina. Činjenica koja postoji ali nije glasno izgovorena. Neki se još uporno trude da povežu raskidane niti. Objašnjavaju kako 80 smo važni jedni drugima i kako maltene zavisimo jedni od drugih. Zavisimo i te kako; i ekonomski, i kulturno, i duhovno, i sasvim prirodno

zavisimo jedni od drugih jer smo dio jednoga tijela, jedne zemlje. Mada se to sve više osporava, posebno od strane domovine.

Nekima se ne sviđa riječ dijaspora. Laskavci nas pokušavaju svrstati u neke druge grupe i daju nam neka još čudnija obilježja dok se neki u dijaspori uporno brane od toga naziva izjašnjavajući se još uvijek pripadnošću jednoj drugoj zemlji koja ne postoji više od dvadeset godina. Ne sviđa se ni meni taj naziv jer je vještački stvoren, neprirodan, jezički posuđen. Ali činjenica je da smo mi za domovinu samo dijaspora. Balast. Teret. Opomena. Svjedoci njene izdaje prema nama. Izdaje koja se vidi po imenu koje nam je dala, što nas to ime svakim danom udaljava od svega što smo bili i što bi trebali biti. Što je taj naziv koji domovina upotrebljava za nas ispunjen negativnim stavom prema nama. Kao što se sve što se jednom prekine i otrgne, iščupa iz korijena nikada više ne može sastaviti da opet bude isto, jedno, bez tragova i ožiljaka tako se ni dijaspora ni narod u Bosni i Hercegovini nikada više neće osjećati kao jedan narod. Bez obzira na familijarne i prijateljske veze i bez obzira na sve zajedničko što imamo nismo mi više jedan, isti narod. Jaz je sve dublji.

Ne ulazeći u analizu svih grešaka koje su učinjene prema dijaspori i stvaranja poteškoća u realizovanju osnovnih građanskih prava u svojoj domovini jer je za to potreban jedan drugi način opisivanja problematike, ne mogu a da ne kažem da ukoliko naši političari koji su sasvim naivno i u neku ruku nepismeno ulazili u mnoge pregovore i dogovore o budućnosti svoje zemlje i nisu bili svjesni koju ulogu dijaspora može imati za BiH onda su se bar malo mogli naučiti od Jevreja i drugih homogenih grupa. To je ipak traženje nemogućeg. Žalosno, ali istinito. I dok se ima rodbine u domovini dolazi dijaspora u posjetu. Međutim, pitanje je kako će raditi sljedeća generacija. Šta će tu novu generaciju privlačiti da bar jednom godišnje posjeti domovinu svojih roditelja. Strah me ali sam svjesna i te neminovnosti. Nikada to neće biti isto, naše, kao nekada. To je naš najveći gubitak, i za dijasporu i za domovinu.

UTRKA U NUKLEARNOM NAORUŽAVANJU

Svi smo odgovorni

Piše: Edin OSMANČEVIĆ

Hirošima i Nagasaki nas opominju!

Prije tačno 75 godina, 6. augusta 1945., bačena je prva atomska bomba na Hirošimu, u završnici Drugog svjetskog rata. Samo tri dana kasnije nastradao je Nagasaki. Više od 200.000 ljudi poginulo je neposredno od udarnog i toplotnog talasa, požara te radioaktivnog zračenja.

Hirošima i Nagasaki nas opominju. 75 godina nakon Hirošime prijetnja atomskim oružjem ponovo raste. Sa današnjim ubrzanim razvojem tehnologije u proizvodnji nuklearnog oružja, posljedice upotrebe dovele bi u pitanje naš biološki opstanak na zemlji.

Destruktivna snaga tih bombi je ipak bila ograničena. Današnji oružani arsenal može uništiti ljudsku civilizaciju više puta. Računa se da oko 15.000 nuklearnih prijetnji egzistera danas u svijetu, najviše u USA i Rusiji, te Velikoj Britaniji, Francuskoj i Kini, dakle u zemljama koji su potpisale NPT ugovor o neširenju nuklearnog oružja iz 1970. godine. Nove nuklearne sile su Izrael, Indija i Pakistan, koje nisu potpisale ovaj ugovor, kao i Sjeverna Koreja koja je napustila ugovor. Smatra se da je oko 3.000 nuklearnih projektila u svakom trenutku usmjereno i spremno za ispaljivanje na cilj.

Svake pete godine Ujedinjene nacije (UN) organizuju konferenciju na kojoj se vrši procjena poštivanja ovog ugovora. Ovo-godišnja konferencija je otkazana zbog corona-pandemije. Alarmirajući je stepen razvoja postojećeg arsenala, jer sve nuklearne sile moderniziraju svoja nuklearna naoružanja kako bi ih mogla

upotrijebiti i poslije 2050. godine – proizlazi iz istraživanja koje provodi Međunarodni institut za proučavanje mira Sipri u Stokholmu.

Nepovjerenje i konfrontacije se nastavljaju. Velik je rizik da se nuklearno naoružanje upotrijebi namjerno ili slučajno greškom. Uz konstataciju, da zemlje, koje nemaju nuklearno oružje, postaju taoci nuklearnih sila.

Više od 120 zemalja ne odobrava ovaj debalans već su na konferenciji UN-a, održatoj u julu 2017. godine, podnijele zahtjev kako bi se preduzeo sljedeći u vezi sa zabranom nuklearnog naoružavanja. Više od 50 zemalja je do sada ratificiralo ugovor.

Današnji destruktivni razvoj se mora zaustaviti prvenstveno putem diplomatskih inicijativa, kroz aktivniju političku suradnju i mobilizaciju javnog mnjenja. Postjugoslovenske države na Balkanu moraju više surađivati o ovom pitanju uz aktivniji dijalog sa ciljem sveobuhvatne ratifikacije ugovora o zabrani naoružavanja. U tome ne smije biti nikakve dileme. To bi trebalo produbiti obrambenu i sigurnosno-političku suradnju među našim državama i dalo bi značajan internacionalni doprinos prekidu negativne spirale u utrci za naoružavanjem kao i doprinos relaksaciji međusobnih odnosa.

Zato neka nam sjećanja na žrtve i tragedije u Hirošimi i Nagasakiju budu inspiracija i motivacija u borbi protiv utrke u naoružavanju. Svi smo odgovorni!

Foto: Mirsad Filipović

Napisala: Enisa OSMANČEVIĆ ĆURIĆ

Nastavak iz prošlog broja

Moje prve pjesme odnio je Vrbas. Čuvala sam ih u tajnom skrovištu na obali rijeke. U jednoj od mnogo pećina i udubljenja što je izdubila snaga vode kada se preždere otopljenog snijega.

Djetinjstvo uz rijeku puno je iznenađenja. Ono ima posebnu boju i miris koji se nosi i osjeća dok si živ, ma gdje se nalazio.

U naborima odjeće, u džepovima, pa i u pregibima tijela uvijek sam nalazila neki trag Vrbasa. Ili zrnce pijeska, riblju krljušt, oblatak. Ili neki staklič koji je voda uglačala do sjaja dragog kamena.

Hvala mojoj mami što me rodila u Banjoj Luci. U tom gradu, koji je kao i većina gradova u Bosni nastao uz rijeku, proživjela sam gotovo sav svoj život. Grad je nastao na mjestu gdje se brda razmiču, kao ruke koje se šire za dobrodošlicu. Obale rijeke prestaju biti strne litice, Vrbas usporava svoj trk. Postaje pitomiji, kao da i sam želi biti stanovnik toga lijepog mjesta, ili se bar duže u njemu zadržati kao gost.

Vrbas je tipičan Banjalučanin. Bježi iz njega, a stalno je tu, kao što su u svojim mislima i djelima mnogi moji sugrađani, rasuti po cijelom svijetu u zadnjih deset godina.

– Dužeg, a užeg grada ja nisam u svijetu vidio – riječi su ruskog konzula iz sredine devetnaestog vijeka. Kasnije se grad proširio, dobio trbušćić na mjestu gdje je dolina najšira. Nikla su nova naselja, grad se mijenjao.

Banja Luka je starija i od sebe same. Nastala je spajanjem Gornjeg i Donjeg šehera, dva naselja oko starih utvrđenja kraj Vrbasa. Gornji je šehar stariji pola stoljeća, ali se Donji brže razvijao jer je u

Enisa Osmančević-Ćurić:

BUKOVI I TIHACI

Izdavačka kuća „Dječja knjiga“ iz Sarajeva objavila je u 2019. godini knjigu s naslovom SLIČICE IZ DJETINJSTVA, u kojoj znani bosanskohercegovački pisci za djecu pišu o svome djetinjstvu i stvaralaštvu. Među njima je i banjalučka pjesnikinja Enisa Osmančević Ćurić koja piše o sunčanoj strani djetinjstva na obalama Vrbasa, u školskim klupama i godinama u kojima smo doživljavali i potrese, i uspone, ali i progone, približavajući nam doživljeno, iskreno i poetično više od pola stoljeća svoga života u svome rodnom gradu.

ravnici, pa postao veći i ljepši. Sada je to središte grada. Zbog toga u šali kažem da je moj grad rođen na svojoj periferiji. Putopisac Evlija Čelebija je davno, putujući kroz Banju Luku zapisao da su ta dva šehera udaljeni malo više od dva koraka. A to je na čairama moga djeda, baš tu gdje smo sagradili novu kuću.

Čim se zacrvanio krov, pod njim je započeo naš život. Bilo je ljeto pa se moglo i bez kućnih vrata. Noć je bila uzbudljiva zbog blizine vanjskog svijeta i njegovih zvukova. Čula sam korake kasnog prolaznika kao da će sad u našu sobu. I cvrčka kao da mi je pod jastukom, i poljskog miša i gusjenicu. Čula sam kako trave šapuću, i zambak kako se otvara i širi bijela jedra punoga ljeta. I mjesec da bježi preko strnokosa, i mrak kako se valja. Čula sam i kad padne krupna kupina, crna kao noć i slatka kao moj osjećaj sigurnosti uz roditelje u tom mraku. Jedno jutro našli smo ježa na pragu sobe.

Kako se kuća zatvarala u svoju cjelinu, i veza sa prirodom bila je sve dalja pa sam proljeće uvijek čekala kao oblik slobode.

Čim prvi kukurijek zazvoni zelenim zvoncem, otvarala se kuća kao raskopčan kaput. Mama se selila u ljetnu kuhinju i sav život se nastavljao u dvorištu. Na zemlji se smjelo sjediti u mjesecu koji u nazivu nema glas „r“. U maju smo skidali cipele i bosu trčali do Vrbasa.

Svaka kuća je imala svoj brod. To je prilaz do vode, prirodan ili vještački, napravljen od nekoliko kamenova ili stepenica, odakle možeš dodirnuti vodu, a da ne pokvasiš cipele. Kao na brodiću.

Ja sam se igrala na Stošića brodu gdje je bila velika šljunkovita plaža, i mlin. Tu sam naučila plivati. Preplivati Vrbas i spustiti se niz bukove, bio je ispit i ulaznica u svijet odraslih. A oni što nisu rođeni

u ovom gradu tako su postajali Banjalučani.

Moj prvi ispit, iako sam Vrbas preplivala na najširem i najdubljem mjestu, niko nije uvažio.

Na limanu je voda tiha i lakše se pliva. Morala sam se dokazati ispod savaka. Tu je Vrbas najbrži i ako nisi dovoljno vješt i snažan da se iščupaš iz maticе, odnese te začas pola kilometra do prvog tihaka. Tek tada sam se mogla pridružiti „velikoj raji“. I sa njima se uz krisku i dovikivanje, što je prštalo više nego voda, spuštati niz Vrbas od Gornjeg Šehera do Halilovca. Vračali smo se mokri i bos i išli stazama uz Vrbas. Oni hrabriji su se zalijetali u bašte, krali voće i dijelili ga.

Ta zajedno doživljena radost, koliko i podvig, stvarala je među nama vezu koju ne može prekinuti ni vrijeme, ni udaljenost, ni različite profesije i životni putevi. Kada god sretnem nekoga od njih: Dacu, Devlu, Ajšu, Bracu, Emira, Hrvoja, Izeta, Mukija, Kemu... susret je svež kao Vrbas i topao poput oblutaka na koje smo lijegali da se ugrijemo.

Vrbas se uvijek brinuo za prozeble kupače i sterao im postelje. Birala sam neki sprud i predavala se suncu. Njegova milost i topli dah kamena podamnom sklappali su mi oči. Ispadala mi je knjiga iz ruke, a kroz trepavice mijesala se slika. Nisam znala da li to čamci stižu uz Vrbas ili listovi vrba plove nebom. U meni se pisala pjesma, utjeha za neki tmurni dan.

A onda bi neko skočio u vodu ili bi me Vrbas liznuo hladnim jezikom po tabanima. Puštena je brana, vrijeme da se ide kući. To će raspršiti jato malih Posejdona. Pod mlinom su uvijek neki dječaci lovili peševе, naoružani krnjavim viljuškama kao trozupcima i komadom stakla u ruci. Niko tada nije imao podvodnu masku. Čim nadođe voda dovoljno, zakloparaće mlin.

Drvena kuća na nogama dugim kao u čaplje – to je mlin na Vrbasu.

Stoji raskoračen na rijeci, tek malo oslonjen na obalu. Kroz noge mu teče voda, pokreće drveni točak, a on dva teška okrugla kamena u mlinu između kojih se žito pretvara u brašno. Žrvanj. Puna su usta te riječi kao vreće brašna.

I sve je sivobjeličasto, i paučine, i vreće, i mlinar. I mi smo izlazili takvi kada smo išli da nas mlinar izmjeri na mlinskoj vagi. Dugo sam pamtila svilenу mekotu brašnave prašine između nožnih prsta. I miris brašna u nosu.

Kada bi me neko pitao kako miriše riječ Život – možda bi to bio taj miris.

Husin mlin je nekada bio Stošića, naših prvih komšija, pa mu je naziv nadživio vlasnika. Mlinar obično liči na svoj mlin. I Huso je bio krakat, koščat, kvrgav. Ljeti je nosio gaće do koljena od crnog glota. Na glavi platnena kapa bez boje i oblika. Nikada ga nisam vidjela u rijeci da se kupa. Imao je previše posla. Nekoliko puta dnevno je pehlivanio branom koja je skretala vodu pod mlin. Bila je dijelom prirodna. Ali između sretno poredanih sedara on je morao stavljati krupno kamenje da bi voda imala tok koji želi.

Njegov princip je bio: svakoga dana 72 kamena ugraditi u branu. Kada sam prvi put čula za Sizifa, zamišljala sam ga kao mlinara Husu. Jer nešto voda odnese, a i djeca su iz pakosti i dosade bacala sa brane kamenje u vodu. On je urlao na njih sa prozora kroz koji je mogao proturiti samo glavu. Škrgutao zubima, prijetio. Često je ponavljao dvije riječi koje nisam tada razumjela:

– Treba šćip't! – govorio je, praveći rukom kretnju kao da nešto hvata, steže.

Tek kada je umro, a ja davno odrasla, saznala sam da nije znao plivati. Divila sam mu se. Svaki dan hodati branom iznad zapjenjene vode i po klizavom kamenju, sve do sredine Vrbasa – bila je velika hrabrost. Trebalo je „šćip't“, savladati strah, ukrotiti Vrbas, maticu, svrtak, divlju snagu vode i podvrći je svojoj volji.

Kada mi je god bilo nepodnošljivo teško za ratnih godina u Bosni, sjećala sam se mlinara Huseina i govorila sama sebi:

– Treba šćip't!

Ta onomatopeja toliko je ličila na našu odluku da ostanemo u svom gradu.

Onaj koga je rijeka uspavljivala nauči da govor nije jedini jezik. I zna slušati tišinu. Kada sam god noć provela daleko od Vrbasa, budila me tišina.

A jedno jutro moga djetinjstva probudilo me meketanje koze. Moj brat je prebolio upalu pluća a mama je znala da je kozije mlijeko zdravo. Da jača i krijepi, i kupila je kozu. Iako pitoma, bez rogova, naša Belka nije imala apetita za travu. Hvatala se prve grane. Da spasimo voće, vodili smo je da brsti grmlje. U živice između bašta, a najviše uz Vrbas.

U moju snagu nisu imali povjerenja da može savladati koziju hirovitu ćud. Brat je bio stariji i jači. Ali on mi je rado tajno prepuštao taj posao, jer su ga drugovi čekali s loptom.

Naravno – koza je vodila mene. Tako sam upoznala onaj dio obale Vrbasa kojim se nikada ne bih usudila proći. Bio je to gustiš od divljih jorgovana, glogovog grmlja, ponekog jasena, cvrkuta ptica, postruga i kopriva, nepoznatih buba i još neviđenog cvijeća. Tamo sam našla rijetke ljubičaste zvončice i divlje karanfile.

Otkrila sam i mnogo pećina, udubljenja u podrovanoj obali, velikih kao pola moje sobe. U njih sam se sklanjala kad bi me iznenadio pljusak. U početku me hvatala jeza. Bilo je u svemu divljine džungle. Ali bezazleni pogled moje Belke, tog anđeoski bijelog đavolka, brzo me vraćao u stvarnost. Vremenom sam se prestala plašiti. Bilo je tu divne tišine i nekog povjerenja u kojem se radaju najljepše slutnje.

Tu je Vrbas, ne mogu se izgubiti. Slušala sam njegov glas i u mašti vidjela oblutke na dnu, note za najljepšu uspavanku. Pjesma je tekla onako kako su oni složeni i kako se kotrljaju jedan preko drugog.

Htjela sam sačuvati te misli, zapisati. Drugi put sam ponijela teku i olovku, odabrala najskriveniju pećinu i to je bila moja tajna radna soba. Zaključavala sam je grmom oskoruše. Sve češće sam na to mjesto dolazila i sama. Nisam se više ničega plašila. Sa mnom su bile moje prve pjesme i moje prve tajne.

Uskoro smo morali prodati Belku. Zakonom je zabranjeno držanje koza u gradu. Mama se bojala da nas neko ne prijavi. Kada je novom vlasniku predala u ruke Belkinu uzicu, mama je zaplakala. A ja sam joj pogledom rekla hvala što mi je pomogla otkriti moje tajno skrovište.

Bilo je uzbudljivo u proljeće zateći netaknute svoje zabilješke, crteže, kipove od čičaka i gline koje sam pravila kad mi se nije pisalo. Ne znam zašto sam sve to skrivala i od najbolje drugarice Devle.

Ima tajni koje se mogu povjeriti mami.

Neke podijeliš samo sa najboljom prijateljicom.

Ali, ja sam imala tajnu koju nisam smjela priznati ni sebi. Bila sam zaljubljena u nastavnika crtanja.

To nije ništa novo. Oduvijek su djevojčice u nekom periodu života tražile idole među glumcima, sportašima..., pa i profesorima. U mojoj se školi znalo da su gotovo sve djevojčice zaljubljene u nastavnika fiskulture. Bio je mlad i najzgodniji od svih. Sve, osim mene.

I nastavnik crtanja je bio mlad ali nije ličio ni na jednog hollywoodskog glumca. Volio je djecu, imao je duha, šalio se s nama, a znao je na spravama u fiskulturnoj sali izvesti gimnastičke vratolomije od kojih je i nastavniku fiskulture zastajao dah. Bio je neposredan i svako se od nas na njegovom času osjećao kao najvažnije biće na svijetu. Znao je u nama probuditi stvaralačke sposobnosti za koje nismo imali pojma da postoje.

To je postizao igrom, šalom, glazbom i svojom maštovitom pričom. Na čas je donosio gramfon, slušali smo Mocarta i Šopena dok crtamo, pjevao nam prve šlagere sa „San Rema“, čitao pjesme. Donosio u učionicu čitav procvjetali grm, ili suhu grančicu gloga o kojoj bi izvezo takvu priču i ona je ostajala na našim crtežima. Donosio je sepet pun trešanja, kukuruz, vezenu maramu, pregaču i mnoge starinske predmete koje smo mogli vidjeti samo u muzeju. Kroz igru i šalu naučio nas je mnogo o slikarstvu, muzici, književnosti. Učio nas da cijenimo tradiciju i spomenike kulture.

Foto: Mirsad Filipović

Jedno sudbonosno Meeeeeeee!

Piše: Dr. Rade DUJAKOVIĆ

Kako su koze postale državni neprijatelji No 1

Bijaše to negdje poslije onoga rata. Partizani su oslobodili zemlju od fašističkih okupatora i domaćih izdajnika. Po uzoru na bratsku Rusiju i Sovjetsku socijalističku uniju, i u socijalističkoj Jugoslaviji, vrši se nacionalizacija i eksproprijacija, a odmah potom agrarna reforma i osnivanje velikih seljačkih zemljoradničkih zadruga.

Na velika vrata, ratom opustošenom selu i osiromašenim seljacima, nova socijalistička država žestoko zabija glogov kolac u srce (i dušu), seljaci su obezglavljeni i samo gola sirotinja i bezzemljaši objeručke prihvataju slamku spasa, a zemljoradnici, patrijarhalni i za vrijeme monarhije imućni seljaci vide u zadrugama nastavak kampanje protiv tzv.kulaka i novu komunističku zamku i otimačinu te sa rezervom i otporom gledaju na taj novi socijalistički agrarni eksperiment i sve pod utopijskom parolom: 'Svako prema mogućnostima, svakome prema potrebama'!

U selima nova vlast vrši pritisak na ugledne i imućnije domaćine, jer ako oni udju u zadrugu, krenuće za njima i ostali! Tako u prnja-

vorskom srezu drug Ratko pohodi sela u svom kožnom mantilu, agitujući za seljačke zadruge kod viđenijih seljaka. U Staroj Dubravi (današnja teritorija opštine Čelinac) osniva se Zemljoradnička zadruga 'Danko Mitrov'. U Lađevcima, Gornjim, Ratkov je cilj bivši kraljevski lugar i još iz doba Kraljevine Jugoslavije ugledni seljak Pantelija (Alekse) Stojanović, u čijem je srcu još uvijek neugašena simpatija za Kralja i Otadžbinu. Nije on bio pripadnik ni jedne vojske, a mnoge su vojske prošle kroz njegovu avliju i dobile milom ili silom što se, uglavnom hrane, imalo dati i uzeti. Ali četnike je upamtio po bahatosti i nasilništvu, prije svega prema svom, srpskom narodu, naročito potkraj rata, i oni mu nikako nisu išli pod kraljevu krunu i jugoslovensku zastavu, onu koju je kralj Ujedinitelj razvio nad Balkanom nakon junačkog proboja Solunskog fronta i trijumfalne savezničke pobjede u Velikom ratu!

Dugo su se ti četnički repovi vukli po šumama i selima nakon oslobođenja, tražeći jatake i pomoć. Svjesni da su i kralj Petar II i

njegova vojska u otadžbini izgubili rat, seljaci su se bojali represalija nove vlasti, a sada novi atak na selo i seljaka, Zadruge! Presađivanje Staljinovog kalema na naše selo i sitnog i osiromašenog seljaka.

Dok uz lulu duvana bdije, Panteliju brinu noćne more, šta će biti sa imanjem koga je tako brižno sticao i čuvao, zemlju kupovao i ukupnjavao, šta će biti sa stokom, njegovim volovima, pa porodicom, ženskom djecom, kako u toj zajednici novog socijalističkog morala sačuvati tradicionalni, patrijarhalni moral, sačuvati obraz i vjeru pravoslavnu!?

Tijesna mu je bila znojawa seljačka šubara da sve brige i dileme pod nju stanu!

Svi zemljoposjednici i bezzemljaši, vrijedni seljaci, ugledni domaćini i fukara, neradnici i seoske bekrije, svi u jednu brvnaru i svi će morati kusati iz istog čanka! Kako, ne valja i gotovo! Ako nećeš, odoše konji, volovi i ostalo blago, ode sve iz kocaka do posljednjeg klipa kukuruza i zrna pšenice! Odoše krmci i slanina, sir, kajmak, voće i rakija. Odošmo u bijedu i propast a i djeca odoše za slatkorječivom komunističkom pjesmom i radnom akcijom! O Gospode i moj Sveti Nikola, okreni me na pravi put!

Tek što prvi sunčevi zraci preko Brežičkih polja, pa uz Turjanicu i Grbavu, razdaniše jutro iznad Osoja i lađevačkih Plećina, proplanaka i voćnjaka, kroz izmaglicu, jutarnju tišinu narušenu samo kukurikanjem pijetlova i rikom goveda, prolomi se nekakva galama, i nepoznati ljudski glasovi, i dozivanje iz pravca Kokora, pa odozdo od Berića u pravcu kućišta Stojanovića, Pantelije i njegovog brata Petra.

Poput kauboja u zaselak ujaha čovjek na konju u kožnom mantilu, sa kačketom na glavi i pripasanom futrolom sa pištoljem a odmah za njim dvojica uniformisanih, reklo bi se žandara, ali to je sada narodna milicija sa zvijezdom petokrakom na titovkama i puškama o ramenu! Traže domaćina, i Pantelija izađe iz ganjka drvene zgrade nakićene nizovima osušenog voća, bijelog i crvenog luka. Patrola se zaustavi u hladu stare kruške čekajući prosijedog pedesetogodišnjaka, da im priđe bliže.

Glavni se predstavi kao drug Ratko iz Prnjavora, šalje ga komitet, kaže da bi trebali prozboriti o Zadruzi! Panteliji kroz glavu sijevnu, poput munje, mnoštvo strelovitih misli, zna da je on jedini ovdje, pružio odlučan otpor ulasku u zadrugu. Čuo je da je u partizanima, za vrijeme rata, ljubav bila zabranjena, ali šta sada, nakon rata, propovijedaju komesari, partizanski moralisti?! Lako je Petru, u njega su muška djeca, već stasali momci Rade, Anđelko i Budo, ali šta će on sa dva nejaka momčića, svojim sinovima Vojkom i Borkom (najstariji Stanislav umrije pred rat od upale pluća), a tek ženskom čeljadi, kćerima Zorkom, Mlađom i Vukosavom, kako imati povjerenja u komuniste, bezbožnike koji ne priznaju ni kralja ni Boga! Kako kršten čovjek može vjerovati onima koji su pogazili krst, u Kokorima onomad skidoše konopac sa zvonika njihove parohijske crkve!

Iz tog magnovenja trže ga glas druga Ratka, koji prvi progovori strogim, službenim glasom:

'Ti si Pantelija Stojanović, sin Aleksin, rođen 1896. godine?!'

Djed klimanjem glave potvrdi svoj identitet.

'Da ne duljimo, ti znaš zašto sam ja potegao čak iz Prnjavora u ove tvoje vrlatne Lađevce! Ugledan si domaćin, pametan i pismen čovjek, znamo da si onomad iza Velikog rata služio vojsku u Celju a bio si kod kralja i u državnoj službi kao lugar, sada si na svom imanju, imaš porodicu, dosta zemlje obrađuješ, imaš i volove, pa računamo da bi tvoje pristupanje Zadruzi, a zadruga je sada zakon na selu, bilo dobro i korisno i za tebe i tvoju porodicu kao i za našu novu državu u cjelini. A bio bi pravi primjer i ostalim kolebljivcima u selu, da se više ne dvoume! Mudar si čovjek i domaćin, i najbolje znaš šta ti je činiti, sa državom i Partijom nema nadmudrivanja i pogađanja, inače...!'

Ostade drug Ratko, sa prijeteći podignutim kažiprstom, nedorečen. Vidi djed Pantelija da tu nema mnogo vrdanja, pa se nas-

tavi na Ratkovu besjedu:

'Nisam ja, gospodine, tj. družo Ratko, protivan toj vašoj Zadruzi, ali ja već imam svoju familijarnu zadrugu, i ja bih rado ušao i u tu vašu, državnu ili partijsku zadrugu, ali se bojim da stoka, tj. moja marva, neće!'

Tu zaškilji Pantelija pomalo šeretski, na jedno oko, kao da ga dim ujede kad povuče kroz kamiš svoje lule, nakon dramske pauze koju je napravio dok je strpljivo usprkos nervozi nezvanog gosta, čakmakom i kremenom vješto zapalio trut i žar stavio u lulu, napola napunjenu duvanom.

'Štaaa, šta bulazniš, ti stari!?', prenerazi se drug Ratko, 'šta ima stoka s tim!?'

'Dođi', tiho reče djed i pogrbljenim hodom krenu preko armana pa ispod riglovanе kuće prema oboru sa ovcama i kozama. 'Evo, pitaćemo moje koze, kao najmudriju marvu', povuče još jedan dim iz orahove lule, svog ručnog rada, pa iz sveg glasa povika: 'Hoćemo li u zadrugu, kozeeee!'

Meketanjem, koze u horu odgovorise: 'Meeeee!, Meeeee!!!' Drugu Ratku, kome krv naglo udari u glavu, shvativši da se seoski mudrac i šeret sa njim zevzeči, u bijesu se učini da su koze horski i rezolutno rekle: 'Neeeee!'

...'Ču li ti, stari, šta kažu ovi tvoji bradati đavoli?!'

'Čuo si, rekoše NE, šeretski se nasmija, sučući, od duvana žuti brk, djed Pantelija.

Razjareni Ratko iz komiteta poskoči kao oparen, pa energično povika, naglo se okrećući u pravcu narodne milicije:

'Vežite ga!'

Milicioneri iz hlada spremno priskočiše i staviše lisice djedu na ruke, gurajući ga ispred sebe prema prašnjavom seoskom putu. Iz ganjka istrča baba Stevanija, zbunjeno se brišući vertunom pa zapomagala:

'Kuku meni, kud ćete s njim!?'

Kasnije će saznati da je buntovni djed zanoćio u Đekića kući u Jošavcu a potom prebačen u Crnu kuću, carski austro-ugarski zatvor u Banjoj Luci, kazamat koji je služio svim režimima, carskom, kraljevskom i ovom najnovijem komunističkom. Satirično ga je opisao veliki pisac Petar Kočić, još za vrijeme crno-žute monarhije, korisnik ovog zloglasnog 'pansiona'! Tako su i komunisti koji su ukinuli i Boga i crkvu, zabranili kralja, ipak ostavili carske robijašnice, da im se nađu!

Provešće tako i djed Pantelija nekoliko mjeseci u ovoj vaspitno-popravnoj ustanovi, u memljivoj ćeliji Crne kuće sa još nekoliko svojih sapatnika, seljaka i mučenika novog režima. Baba Stevanija suzama se umivala kada ga je modrog i iscrpljenog sa zavežljajem posjetila i vidjela u zatvoru, uplašena za njegovu sudbinu. 'Samo da izađe živ', uzdisala je uplakana baba.

A djedove koze, one su doživjele sudbinu najvećih disidenata i kažnjenika, gotovo poput zatočenika Golog otoka. Ta plemenita domaća životinja, zvana 'sirotinjska krava', doživjeće u narednim decenijama sudbinu goru od crkve i kralja, biće protjerane sa balkanskih prodola i kamenjara i državnim dekretom zabranjene pod optužbom da brste i uništavaju šume (gore i od zloglasnih Mletaka!)

Tako su koze, 'krivicom' našeg djeda Pantelije iz Lađevaca, dekretom zabranjene i izbačene iz socijalističkog životinjskog carstva te su proglašene državnim neprijateljem No 1, a seljačke radne zadruge nakon Titovog razlaza sa Staljinom, otići će u istoriju kao propali socijalistički eksperiment.

Industrijalizacijom i masovnom seobom seoskog stanovništva u gradove, pedesetih i šezdesetih godina dvadesetog vijeka, selu će biti zadat još jedan udarac, a nepravedno kažnjene koze, godinama kasnije i nikada zvanično i javno rehabilitovane, stidljivo i na mala vrata, opet će se vratiti u naša seoska i sirotinjska domaćinstva.

juli, 2020. godine

Sjećanje na našu dragu doktoricu Hanumicu Salijagić-Horozović

Doktorica velikog srca

Posjeta muftije MDD „Merhamet“ Banja Luka

Napisala: Ifeta Kurgašević,
predsjednik MDD Merhamet Banjaluka

Sjetno je bilo ovo banjalučko ljeto; prazninu, što mnogi, rasuti svijetom, nisu mogli doći u svoj grad, još više je učinila tužnom smrt naše drage doktorice Hanumice Horozović Salihagić. A ko je sa nama proveo dugo vremena, pogotovo u teškim ratnim vremenima, teško može da se zaboravi. Mi, njeni saradnici i prijatelji, ne možemo se pomiriti sa saznanjem, da više nije među nama, naša draga doktorica Haca.

Rođena je u Banjaluci 20. novembra 1937. godine, gdje je završila osnovnu školu i Gimnaziju, a Medicinski fakultet u Beogradu. Radila je u Domu zdravlja u Banjaluci. Za vrijeme rata svesrdno se uključila u humanu misiju MDD „Merhamet“, sve do 1995. godine kada je morala napustiti svoj grad Banjaluku i otići u izbjeglištvo u Zagreb, ali samo fizički, jer je stalno razmišljala o svom gradu i o povratku. U Zagrebu je bila aktivna u tamošnjem „Merhametu“.

Međutim, nostalgija za svojim gradom i povratkom je bila velika, te se 2002. godine vratila u Banjaluku, da bi nastavila svoj plemeniti posao u MDD „Merhamet“ Banjaluka, gdje je nesebično pomagala svom narodu i svima onima kojima je pomoć bila potrebna.

Zauvijek nas je napustila 26.06.2020. godine. Njenom smrću ostala je velika praznina u našem udruženju, a sjećanje i zahvalnost trajno ostaju za sve što je učinila i dala za ovaj grad. Uvijek ćemo spominjati našu dragu doktoricu Hanumicu.

Hanumica na svom radnom mjestu u MDD „Merhamet“ Banja Luka

Jedna od mnogih kućnih posjeta

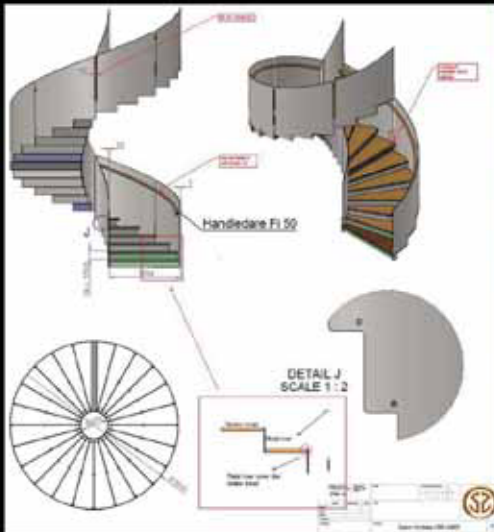

Sann Smide AB

Koksgatan 11-15 · 211 24 Malmö
040 29 21 80 · www.sannsmide.ab

byggnadssmide · industrismide · reparationer · underhåll

FRÅN RITNING TILL FÄRDIG PRODUKT

Reklam - från idé till realisation

- fönster- och bildekorer
- plast- och plåtskyltar
- 4-färgs bilder
- ljusskyltar
- textiltryck
- småtrycksaker
- logotyper på beställning m.m.

Olofsborgsgatan 1
213 61 Malmö
tel 040 92 57 45
mob 0704 33 15 94
www.graposi.se
ecko@graposi.se

VRBASKA USPAVANKA Nasiha Kapidžić Hadžić

Ni izmišljena,
ni napisana,
ni naučena,
ni pročitana,
već prije nas
i sveg što tu
oko nas zri
i što na dnu
u nama vri,
iz žile tla
našla svoj put,
svoj bijel glas.

Već prije nas,
sa svoga dna,
iz svoga hrama
našla svoj put
u noć i dan
i kao život
potekla sama.

Kao sjene hod
niz vrbov brod,
iz žile tla,
sa svoga dna
našla svoj put
još prije nas
i iznjela svoj bijel glas,
svoj bistar zvuk,
šapat i huk
i utkala se u sve što tu
oko nas zri
i što na dnu
u nama vri,
u korak spor i dubok san,
u krvi put,
u noć i dan,
pa toplom lukom,
pa dušom grada
nevidljiva a moćna vlada...

ZDRAVO, ZELENA RIJEKO!

Anto Ćosić

Najviše volim sjediti na jednoj klupi pored rijeke. Ona je kao život. Gledam je, gledam, odmaram oči, a rijeka, stvarno, zelena kao otava. Zurim u tešku vodu što se valja ispod mosta, a voda gleda mene kako sjedim i smije se: - Odlazimo, a? Stari se!

To rijeka kaže da me utješi, da ublaži moju ranjivost, ali ja znam da ona ne može ostarjeti. Kad se nagledam svoje prijateljice iz djetinjstva, vratim se kući, u svoj sobičak nakrcan uspomenama. Ponovo gledam: tamo za stolom sjedila je kćerka, na kauču sin čitao knjigu, a žena pored peći grijala svoj išijas. Prijatelj me prekorava:

-Ih, brate, odviše živiš od uspomena! Moram od nečega!

... U kasne noćne ure, kad se sve stiša i smiri, dugo stojim pred otvorenim prozorom očaran tišinom. Udišem kozmičku energiju. Duboko! Ushićen slušam brujanje galaksije. Noć tamnija od katrana lijepi mi se za lice. Uporno čekam jer znam da poslije pomrčine mora naići modra, svjetlucava noć, puna mjesecine. I ona zaista dolaziu. Bijela noć, što se prostore pred mojim očima, je, u stvari, spiritualna realnost koja se napreže da postane dan.

Osjećam divotu premijernosti i sneno, okupan gejzirima radosti, šapćem:

-Zdravo, zelenas rijeko!

(Odlomak iz knjige proze »Ne možeš živjeti vječno«, Zagreb, 1998.)

KVAK GOVORI BAHU

Enes Kišević

Prvo iz daleka promatraj ga samo.
Našuti se s njime već u jutro rano:
Vrbas brusi verse u nebeskoj pjenu –
čas sedra ga srebrni, čas muk ga zeleni.
Kada podne dođe, priđi njemu blago.
Tiho se osmijehni, ali ništa naglo
ti činiti nemoj, već mu budi krotak.
Reci mu: Vrbase, doš'o ti je ortak.
Potom Vrbas ljubni, pod jezik ga stavi.
Zagrabi ga pregršt, pa razlij po glavi.
Trljaj, glancaj njime mišićje i žilje.
Onda iz brzaka uzmi vode divlje,
pa je tresni malo po muškoj toj mucu.
Hladni se. Svu silu ti sa sebe svuci.
Pun obzira budi. Ne poigravaj se

jer Vrbas i nebo zna bacit poda se.
Pa ga dragaj rukom. Očima ga pasi.
Slušaj ga. Udiši. Sav se ovrbasi.
Reci mu: O dragi, dobri moj Vrbase,
molim te, k'o pjenu mene pirni na se.
Mogu li te samo malo zagrliti?
Lakše će i tebi, a i meni biti.
Samo onaj tko se s njim tako saživi,
cijelo ljeto može spavat mu u grivi.
A kad ciča zima svijet u kuće stjera,
svaki dan mu tutni bar kocku šećera.

*

Pjesniku Enesu Kiševiću pričao je glumac Muhamed Bahonjić zvani Bah, s koliko je ljubavi i poštovanja o Vrbasu govorio velikan drame Adem Ćejvan, plivač sa sedara kod Studenc, i tako je nastala i ova pjesma.

PJESNIK U ČAMCU

Jovan Joco Bojović

Čovjek htio ne htio
u čamcu postaje pjesnik...

Čamac!
Djetlić,
šarentica
u atletskoj ruci.

Jedri
vilinski konjic
na listu.

Tišina suvoga lišća u rijeci...

Mirmoj veslo
brzoz rijeci dajak
a čovjeku
novo lišće...

Ispod kula Vrbas,
taj stari bečar,
vuče se u noći.
Noćas
među kule
okupiše se istine.

Istinama
koliko svjetla
od jedne svijeeće
ne treba...

Vrbasu,
ne hučiš
ručiš u menui,
u pjesmu nećeš!
Ti, poezijo,
koja vječno tečeš...

*Stihovi iz zbirke
»Dajak Pantokratora«,
koji se pretaču u jedinstvenu pjesmu o
Vrbasu, čovjeku i čamcu*

VRBAS

Ranko Pavlović

A vrijeme teče, i s njim Vrbas teče,
hita ka Lijevču, ka Savi žubori,
napušta kanjone, daje se ravnici,
podatno kao toplo ljetno veče.
Miluje obale, vrbama mrmori
ljubavne priče na tananoj žici
matice koja pjenušavo hrli
dalekom moru da ga žudno grli.

I teče Vrbas, s Janja priču nosi
o gorštacima, o Stanku Rakiti,
pjesniku tananih misli i stihova.
Hući kroz stijenje, Tijesnom
prkosi,
drvećem i žbunjem ogledalo kiti
u kom se ogleda orlov let s vrhova
planina što štite raspusnost matice
dok je ne predaju čarima ravnice.

Pripremio: Vlado Bojer

SLIČNOST

Kći se pohvali ocu:

-Tatice, danas sam u školi bila najbolja u diktatu!

Otac uzdahne:

-Sve si sličnija svojoj majci.....

NEZGODA

Plavuša se žali liječniku:

-Doktore pomagajte, pas me ugrizao za uho!

-Jeste li ga dezinficirali?

-Nisam stigla, gad je odmah pobjegao....

LAŽLJIVAC

Šef se obraća novom radniku Muji:

-Prvo pravilo kod nas je da obrišete nogena otiraču pred ulazom. Jeste li to napravili?

-Jesam, kako da ne!-usklikne Mujo. A šef će na to:

-Drugo pravilo je da govorite istinu. Naime, pred vratima nema otirača!

NA SUDJENJU

U sudnici se vodi rasprava:

-Gospodine Mujo, zašto ste pucali na svog kolegu prilikom lova?

Mujo hladnokrvno odgovori:

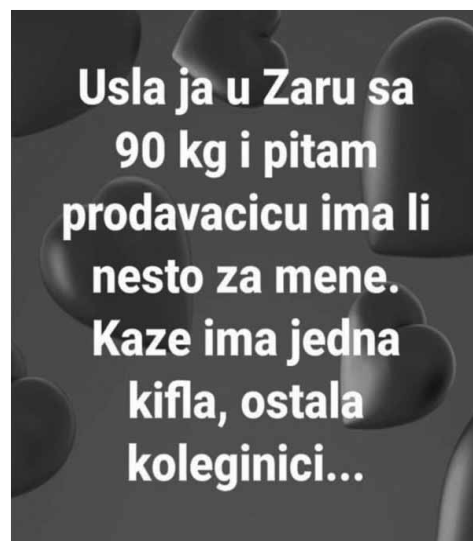
-Mislio sam od njega da je medvjed.

Sudac nastavi:

-A kada ste primjetili svoju zabludu?

Mujo zaključio:

-Kada je medvjed pripuc'o na mene!

LJUBOMORA

Na nekom modernom događaju srele se dvije poznanice:

-O draga-reče prva, baš divno izgledaš. Samo neznam kako se to što imaš na glavi može zvati šešikom?

A druga hladnokrvno kaže:

-A ja se pitam kako se to što imaš ispod šešira može zvati glavom!

NERADNICI

Inspektor pita djelatnika neke tvrtke:

-Koliko je ljudi zaposleno ovdje?

-Sa šefom desetero.

-A bez šefa?

-Bez šefa-nitko!

STRANAČKA PRIVRŽENOST

U domu zdravlja čeka strpljivo bakica, prilazi joj doktor i upita:

-Draga bakice, jeste li vi za EKG?

A ona brzopleto odgovori:

-Ne sinko, ja sam za HDZ!

SUPER LAŽOVI

Razgovaraju dva lažova.

-Jesi li čuo za Atlanski ocean?

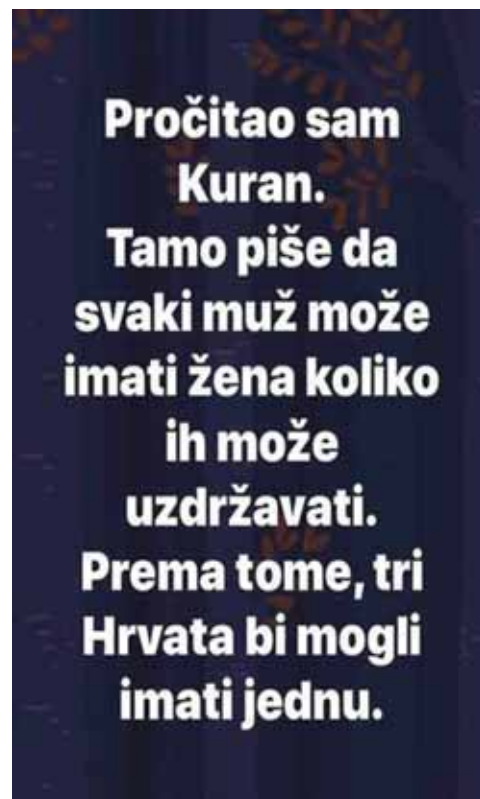
-Jesam.

-E vidiš ja sam ga preplivao.

-A jesi li ti čuo za Mrtvo more?

-Naravno da sam čuo.

-E vidiš ja sam ga ubio!

Sreli se Mujo i Haso.

Mujo sav nikakav: boli ga glava, upala uha, uščako mu vrat....!

"Šta ti je bolan Mujo" - pita ga Haso.

"Mora da me ufatio propuh. Noćas mi ostali otvoreni WINDOVSI!"

STAROST JE SUPER

Pitali staru ženu;"U vašoj zreloj dobi što biste radije imali,

Parkinsona ili Alzheimer?"

Mudra žena odgovori:"Definitivno Parkinsona.

Bolje da prolijem pola čaše omiljenog vina, nego da zaboravim gdje mi je boca!"

Došao Mujo u bolnicu na težu operaciju.
Nakon izvršenih priprema došao je i taj dan.

Muju dovezli u operacijsku salu, sve je spremno i treba Muju "uspavati".

Kaže mu doktor:

"Mujo, moramo Vam dati anesteziju pa vas pitam hoćete li ju sami platiti ili ćete socijalnu-besplatnu"?

"Socijalnu jašta, otkud mi pare" odgovori Mujo!

"Dobro" reče doktor Muji pa se obrati medicinskoj sestri iz operacijskog tima:

"Sestro uspavajte pacijenta"!

I sestra krenu: NINA-NANA-NENA.....!

Udarili Mujo i Haso autom o drvo.

Mujo izletio kroz šajbu.

Pružajući mu prvu pomoć na mjestu nesreće, doktor ga grdi:

- Jel' vidiš sad, da si bio vezan, ne bi ispao.

- Vidi kako Haso lijepo sjedi, k'o da je živ!

Japanac, Njemac i Mujo trebaju ići u pakao i kaže im vrag: "Imate još jednu šansu da se izvučete.

Bacite bilo što u bilo koje more na svijetu i ako ja to ne nađem ne morate u pakao ali ako nađem nema oprosta".

Baci Njemac škare u ocean i eto vraga za 2 sata i donese mu nazad.

Baci Japanac iglu u ocean i traži vrag dva dana i nađe iglu i donese mu nazad.

Baci Mujo svoj predmet i traži vrag mjesec dana i ne može ništa naći ... kaže vrag Muji: " Mujo predajem se ne mogu ništa naći. Pa što si to bacio?" Kaže mu Mujo : " ... šumeću tabletu"

Kako se zove mužjak ose? - Osi-gurač.

Kako se zove Batmanov sin? - Kinderbet

Kako se na engleskom kaže Dražen Zečić? - Hunny Bunny

Koje je najvažnije pitanje za siguran seks? - Kad ti se vraća muž?

Kako se kaže Hello Kitty na bosanskom? Će si, ba, maco.

Kako Zagorci nazivaju hobotnicu? Riba s korijenjem.

PANSION VILLA EVA

OMIŠALJ - OTOK KRK

SAMO 5km od aerodroma RIJEKA

*Bara 5 km från flygplatsen Rijeka
otvoreni smo cijelu godinu*

Vi har öppet hela året

Privatna plaža, restoran i pizzeria u sklopu pansiona

*Privat strand, Restarung och Pizzeria tillhörande själva pensionat
više informacija na WWW.VILLA-EVA.COM*

Mer informatio på

IN MEMORIAM

Edhem Edo Čizmić (1937-2020)

Život prepun dobrote

Na stranicama našeg magazina mogli smo čitati sjećanja poznatog banjalučkog društveno-političkog, privrednog i sportskog pregaoca Edhema Ede Čizmića, koji nas je, nažalost, napustio u ovo inače tužno vrijeme udaljenosti i naglašenih sjećanja. Ostale su širom otvorene stranice njegovog bogatog, poštenog života, i njegovih priča i zapisa u kojima je, prije svega, iskazivao svoju ljubav prema svojim bližnjima, komšijama, saradnicima, prijateljima.

U predgovoru njegove knjige "Priče banjalučke" između ostalog piše:

Edhem – Edo Čizmić rođen je 1937. godine u Vrbanjcima kod Kotor Varoša. Osnovnu školu je završio u Vrbanjcima, Nižu gimnaziju u Kotor Varoši a Pravni fakultet u Sarajevu. Cijeli radni vijek provodi u Banjaluci radeći u organima Unutrašnjih poslova, u NIGRO „Glas“, PTT, Pravosuđu Banjaluka. Više godina je bio angažovan u društvenim i sportskim organizacijama. Dobitnik je više nagrada i priznanja, nosilac je jugoslovenskog Ordena zasluga za narod. Oko 20 godina je radio kao kriminalistički inspektor i načelnik službe. Bio je i sudija. Cijelo ratno vrijeme proveo je u Banjaluci. Godinu dana je bio na radnoj obavezi, kao ložač parnih kotlova.

Kao i mnogi drugi Banjalučani morao je napustiti voljeni grad. Bilo je to 6. septembra 1995, i to skelom preko Davora. Deset godina je proveo u izbjeglištvu, u Amsterdamu. Iako mu je bilo lijepo u Holandiji, nostalgija i ljubav prema domovini je bila jača. Vratio se 2004. godine, i sve do svoje smrti živio je u svojoj Banjaluci. Edo je volio sport, u mladosti se bavio i biciklizmom, a volio je i igrati šah. Pod stare dane, na nagovor prijatelja, počeo je pisati knjige, a objavljivao je i veoma interesantne tekstove u našem magazinu. Sa velikim respektom ćemo se sjećati ovog nadasve dobrog i humanog čovjeka.

S velikim poštovanjem: Uredništvo, saradnici i čitaoci »Šeher Banjaluke«

BiH-Švedska

redovna autobuska linija
utorkom i petkom

09:00 SARAJEVO

10:30 ZENICA

12:10 DOBOJ

11:00 TUZLA

12:30 SANSKI MOST

13:00 PRIJEDOR

14:00 BANJA LUKA

15:15 B. GRADIŠKA (BIH)

15:40 KOBENHAVN (DK)

17:00 MALMÖ (S)

18:00 HELSINBORG

20:30 VARNAMO

21:00 GÖTEBORG (S)

21:00 JONKOPING

22:15 MJOLBY (S)

22:45 LINKOPING

23:30 NORKOPING (S)

01:30 STOCKHOLM (S)

09:00 STOCKHOLM

11:00 NORKOPING

11:50 LINKOPING

11:30 UDDEVALLA (S)

12:00 SVANESUND

12:20 MJOLBY

13:25 JONKOPING

14:00 VARNANO

16:00 HELSINGBORG

16:25 LANDSKRONA

17:30 MALMÖ

13:30 GÖTEBORG (S)

17:25 B. GRADIŠKA (BIH)

18:15 BANJA LUKA

19:10 PRIJEDOR

19:40 SANSKI MOST

20:10 DOBOJ

21:45 TUZLA

22:30 ZENICA

24:00 SARAJEVO

travel agency

BISS-TOURS

Agencija Sarajevo

Morića han, Sarači 77

tel./fax: 033 236-620; 271-281

Agencija Zenica

Metalurg Business City

tel./fax: 032 245-451; 245-757

Mobitel BiH: +387 (0)61 780 250

Göteborg: +46 737086340

Stockholm: +46 703997516

Malmö: +46 736307882

Oslo: +47 951 481 56

Travel agency
BISS-TOURS

www.biss-tours.ba

PLIVIT ROŠTILJSKI KONCEPT

Sa ponosom predstavljamo naš novi Plivit roštiljski koncept koji je nastao u saradnji sa šefom Edinom Džematom.

Ovaj roštiljski koncept sadrži 94% junećeg mesa, a ostalo su začini koji nemaju nikakvih E-brojeva. Čisti proizvodi bez nepotrebnih sastojaka. Više od godinu dana smo u suradnji sa Edinom Džematom radili na razvoju ovog koncepta i na kraju možemo reći da smo veoma zadovoljni i sretni sa konačnim rezultatom. U asortimanu možete pronaći Startbox, Balkan grillbox, ćevape i pljeskavice. Uskoro u prodavnicama!

